

X 8366

A TERROR KÖNYVE

BUDAPEST-PRINT

A könyv megjelenését támogatta:
Articsóka
Magyarország Közbiztonságáért Alapítvány
Zsaru Magazin

©Végh József
©Selmeczi Balázs

© Fotók: Soós László, Végh Árpád

X 8 3 6 6

Minden jog fenntartva. A kiadó engedélye nélkül tilos a könyv bármilyen módon történő másolása, terjesztése, beleértve a fénymásolást és az elektronikus adathordozó eszközöket is.

ISBN 963 695 163 2

Kiadja a Budapest Print Könyvkiadó
1106 Budapest Keresztúri út 8/a
Tel: 261-2520, fax: 264-4551
e-mail: hlibri@mail.datanet.hu
www.hungalibri.hu

Felelős kiadó: Baráz Miklós
Szerkesztő: Kovács Mihály

Borító: Baráz Klára és Varga Zoltán

Beltipográfia és a szöveg nyomdai előkészítése: Miklós Dániel

Készítette a Kinizsi Nyomda Kft., Debrecen
Felelős vezető: Bördös János

Tisztelt Olvasó!

Az 1990-es társadalmi rendszerváltást követően Végh József alkotóan vett részt egy sajátos, nagyon kritikus rendvédelmi feladat, a terrorizmus elleni harc hazai elméleti alapjainak kimunkálásában és gyakorlati végrehajtásában. A feldolgozott eseményeket maga is átélte. Munkatársaként, parancsnokaként tanúíthatom, gyakran élete kockázatásával.

A '90-es években hazánk terror-fenyegetettsége is megnövekedett. Szerencsére, még nem vagyunk „célország”. Ugyanakkor – mint ahogyan az emlékeztetés kolumbiai követ elleni merénylet vagy az Izraelbe kivándorló emigránsokat szállító busz felrobbantása megmutatta –, a nemzetközi terrorista csoportok „célterületként” számba vették Magyarországot. Felerősödött a kábítószer- és fegyverkereskedelem, új jelenségként a külföldi elkövetők részéről a hasadó anyagokkal történő visszaélés.

Jelentősen megnőtt a bűncselekmények száma, szervezetsége. Az elkövetés módszerében erősödött az erőszak, a fegyveres jelleg, a pénzintézetek elleni támadás, mely magában hordozza a tűzhelyzetek kialakulásának veszélyét.

A bűnügyi helyzet változásai is hatékonyabb fellépést igényeltek a rendvédelmi szervektől.

Több esetben kellett a Rendőrségnek túszedéses válsághelyzetet felszámolnia.

A sokszor hátborzongató esetek új szervezeti, módszerbeli és végrehajtási megoldást igényeltek.

Az országos válságkezelési rendszernek a felépítésében, az abban részt vevő rendvédelmi munkatársak kiképzésében példaértékű volt Végh József munkássága.

Az új rendszereket úgy kellett felépíteni, hogy közben nem volt „holtidő”, a jelentős bűnügyek mindig adtak elfoglaltságot. A Rendőrség Különleges Szolgálat és a megyei alegységek tevékenysége jó néhány mindenre elszánt hazai és külföldi bűnöző tevékenységétől kímélte meg az ország lakosságát. A Szolgálat a rendkívüli esetekben a törvényeknek alárendelve mindig békés megoldásra törekedett, csak a legszükségesebb erőszakot alkalmazta, de ha a körülmények, az állampolgárok érdeke azt kívánta, fel volt készülve a legkeményebb megoldásra is.

Végh József feladatait tudással, szakértelemmel, érző emberként, de hideg fejjel oldotta meg. A csapat tagjaként, meghatározó tevékenységével hozzájárult életek megmentéséhez. Példamutatása – ha kellett –, személyes kockázatvállalása hitelesíti a könyvet, melyet érdekfeszítő, tanulságos olvasmányként ajánlok a Tisztelt Olvasó figyelmébe.

Érdekes fejezete a könyvnek, hogy Végh József miként tudta hasznosítani a rendvédelem területén szerzett tapasztalatait, ismereteit, a TV2 nagy nézettségű valóságshow műsorának megalkotásában.

E sok hasznosítható ismeretet, tapasztalatot tartalmazó művet ajánlom aktív rendőrök, rendvédelmi munkatársak figyelmébe is: alkalmazzák felelősségteljes munkájukban.

Úgy gondolom, a bűnelkövetőknek, a meggondolatlan embereknek szintén ad követhető útmutatást: meg lehet állni a rossz úton, az viszont nem következhet be, hogy a túszejtő, a terrorista győzzön.

Berkesi Ferenc
ny. r. vezérőrnagy

Tárgyalások zsarolókkal

„Nem vagyunk profik”

Egy reggel azzal riasztottak, hogy szüksége van a Szervezett Bűnözés Elleni Osztálynak arra, hogy segítsek a tárgyalásban, mert egy jó nevű amerikai cég magyarországi leányvállalatát megzsarolták.

A zsarolók húsz millió forintot követeltek, annak fejében, hogy nem teszik tönkre a cég termékeit. Ez a vállalkozás piperetermékeket forgalmazott, és bizony nagy kárt lehetett volna nekik azzal okozni, ha például savat öntenek egy általuk árusított üvegcsébe.

Az ügygazdával* együtt elmentünk a vállalat irodaházába, ahol persze nem rendőrként, hanem civilként mutatkoztunk be. Az igazgató már várt bennünket. Részletezte, mi történt eddig, hogyan áll az ügy. Nagyon félt, hogy valami baja lesz ebből a cégnek. Attól tartott, ha nem fizetnek, akkor a zsaroló banda tagjai bosszút állnak majd az alkalmazottakon vagy a termékeiken, mivel az Egyesült Államokban ez gyakran előfordul.

Megpróbáltam az igazgatót azzal nyugtatni, hogy Magyarországon az ilyen zsarolások ritkák. Ő viszont, az amerikai példából kiindulva, nem nagyon bízott a sikerünkben, mégis ránk bízta az ügy teljes kezelését. Megígérte, hogy a cég, minden segítséget megad számunkra, és ezt követően ott hagyott bennünket a tárgyalóban egy telefonnal.

* Ügygazda: az, aki az egész nyomozást vezeti, aki felel az ügy kimeneteléért

Az ügygazda (parancsnok) a következőket határozta meg számomra:

- Délután háromig érnek rá a figyelők, vagyis addig az időpontig meg kell oldani az ügyet.

- Nyílt helyre kell vinni a pénzátadás helyszínét. (Azaz: amit könnyen lehet biztosítani).

- Legalább két ember menjen a helyszínre.

- A pénzátadás helyszínének megjelölését követően csak egy, másfél óra múlva kerülhet sor a pénzátadásra, hogy a Rendőrség Különleges Szolgálatára észrevétlenül fel tudjon állni az elfogáshoz.

- Mobiltelefont nem vihetünk magunkkal a pénz átadására.

Nekem ezt az ötös célt teljesítenem kellett. Így, ahogy szoktam, felírtam egy papírra a felettesem által megadott szempontokat, ami a tárgyalás során végig előttem volt, és a beszélgetésekbe beépítettem azokat.

Az igazgatóval megegyeztünk, hogy a cég alkalmazottjaként fogok bemutatkozni, s tárgyalni a zsarolókkal. Erre azért volt szükség, mert az egyik zsaroló egy másik alkalmazottal beszélt korábban, de ő nem tudta megfelelően képviselni a rendőrség igényeit.

Mivel magnófelvételen rendelkezésre álltak a korábbi beszélgetések is, meg lehetett állapítani, hogy intelligens elkövetőkkel van dolgunk. Ez kis borzongást okozott számomra, és komoly kihívásnak tartottam az ügy megnyugtató megoldását.

Rendelkezésre állt a teljes összeg (20 millió forint), hogy szükség esetén megmutathassuk a zsarolóknak. Akkor még az 5 ezer forintos címlet volt a legnagyobb, így jókora táskára kellett a két csomag, zsugorfóliázott pénzhez.

Meg is indultak a tárgyalások telefonon, és lehetett érezni, hogy mit akartak az elkövetők. Ők ahhoz ragasz-

kodtak volna, hogy mobiltelefonnal mozgatnak majd bennünket a városban, ellenőrzik, figyelik a mozgásunkat.

Kérték, hogy adjuk meg az autónk rendszámát, amelylyel a megadott helyszínre visszük a pénzt. Jól megterveztek egy olyan utat, amely felett több felüljáró van, s így arra gondolhattak, megfigyelik, hogy követi-e valaki az autót. Naivság volt részükről, hiszen úgysem vették volna észre az erre is kiképzett biztonsági követőket, akik persze nem különleges jelzésekkel ellátott rendőrautókkal végezték volna a kísérést.

Tény, hogy igen nehéz az ügy megoldása, ha a pénzt átadó személynél rádiótelefon van, hiszen a zsarolók utasításaikkal folyamatosan változtathatják a helyszíneket, előre kiszámíthatatlanul mozgatni tudják a pénzátadót. Sőt ezen a módon akár arra is tudják kérni, hogy mozgás közben ki dobja az autóból a pénzt tartalmazó táskát, és így az előre nem látható helyszínt képtelenség biztosítani.

Első jelentkezés

„Halló, halló.

V.J. – Jó napot kívánok, parancsoljon.

– Jó napot kívánok Madarász úr, Daróczy vagyok.

V.J. – Jó napot kívánok, bár Madarász urat keresi, de helyette Takács Józsefet kapta, hiszen Madarász úr beteg. Rosszul lett, nem bírta tovább. A Klaus engem bízott meg, mert a barátja vagyok. Parancsoljon.

– Akkor most mi történik?

V.J. – Minden úgy történik, ahogy önök megállapodtak. Tehát folytatjuk. Átadjuk a pénzt, mert nekünk a cég jó híre többet ér – bármilyen furcsán hangzik –, mint ez a 20 millió forint.

– Értem, jó. Akkor egyben van a pénz?

V.J. – Igen a pénz egyben van. Ez rendben van. (Megjegyzés: azért volt fontos itt elmondani, ez rendben van, hogy tudat alatt bekússzon az, hogy ez ugyan rendben van, de más még nem, tehát meg kell állapodnunk még néhány dologban.)

– Jó, akkor később majd telefonálok. Viszonthallásra.

V.J. – Viszonthallásra.

Második telefonálás

– Halló.

– Jó napot kívánok, Takács úrral szeretnék beszélni.

– Azzal beszél, uram. Takács József vagyok, parancsoljon.

– Takács úr szeretnék őőő, egy autótípust, egy forgalmi rendszámot, egy autósínt és egy rádió telefon számot kérni, aztán újból jelentkezünk.

– Rendben van, akkor egy kombi Renault Lagunáról van szó, a színe bordó metál...

– Még egyszer.

– Renault Laguna, kombi, bordó metál színű.

– Igen.

– A rendszáma pedig, betűzőm: F E R – 625.

– Igen.

– De mobiltelefonszámot nem tudok adni önnek, uram.

– Akkor hogy fogjuk tudni irányítani önt?

– Hát arról nem volt szó, hogy irányítani fognak. Arról volt szó, hogy elviszem a pénzt, és odaadom valakinek. Nekem azt mondták, hogy ezt kell tennem. Én erre vagyok felkészülve.

– Takács úr, még arra készüljön föl, hogy egy átl-nem átlászó nejlon zacskóba csomagolják be a pénzt – jó? – Úgy, hogy ne lehessen látni, mi van benne.

– Maga nem is tudja, mennyi pénz ez, uram!

– Én tudom nagyon jól, hogy mennyi pénz, ez belefér egy nagy méretű reklámszatyorba. Ismét fogunk jelentkezni.

– Nem, nem fog beleférni, attól tartok. Halló!

– Igen, vagyok.

– Ez most benne van egy nagy fekete táskában. Nagyon nagy mennyiségű pénz, így ötezreseken is.

– *Hmmmm! Jó, ismét jelentkeztünk.*

– Igen, várom.

Harmadik beszélgetés

– Halló.

– *Takács úr?*

– Igen, az vagyok.

– *En vagyok az.*

– Kivel beszélek?

– *Büdös ez az egész... Daróczi vagyok.*

– Daróczi?

– Igen.

– Nem értem, mi a бүдös? Kifejtené mi a бүдös? Nem értem a kifejezését.

– *Igen, igen, igen. Úgy gondolom, hogy maguk rendőrök, és sajnos arra az elhatározásra jutottunk, hogy vagy szerez fél óra alatt rádiótelefont, és akkor újra tárgyaljuk ezt az egészet. Nem fogunk címet adni, mert akkor a személyigazolványunk számát is odaadhatnánk egész nyugodtan.*

– Most a következőt tudom önnek mondani: természetesen azt gondol rólam, amit akar, én Klaus úrnak vagyok a barátja. Ha azt gondolja, hogy rendőr vagyok, akkor már – úgy gondolom – nem is tárgyalna velem, és föl sem hívott volna. Ha ezzel akar rászorítani, hogy szerezzek egy rádiótelefont akkor nyugodtan megmondhatja, minden rendben csak egy rádiótelefont kell szerezni.

– *Igen, minden rendben van, csak egy rádiótelefont kell szerezni.*

– Na, akkor hagyjuk ki a rendőrséget! Ezen felkapom a cukrot, de kiba...ttul fel fogom kapni! (Átmentem támadó állásba, és elkezdtem irányítani. Mindig fontos a dominancia megszerzése a tárgyalás során, hogy a vezető elképzelését meg tudjam valósítani.)

– *Jó, rendben van.*

– Tisztességesen játszunk, én üzletember vagyok.

– *Jó.*

– Elvárom öntől, hogy üzletemberként kezeljen engem.

– *Jó, rendben van...*

– De ehhez az tartozik, hogy bocsánat... Ez a 20 millió forint ennek a cégnek nem sok pénz. Önöknek és nekem nagyobb pénz.

– *Ezt értem és...*

– Várjon kicsikét, most már én is elmondok néhány dolgot...

– *Az ember, ha gondolkodik, akkor tudja nagyon jól, semmi értelme nem lenne annak, hogy bevonják a rendőrséget, mert ez az ügy úgy is kibukna.*

– Így van. De még valamit el kell mondanom, ezt a pénzt vagy visszavisszük 15 óráig a bankba, mert a Klaus azt mondta, hogy visszavisszük. Vagy átadjuk a közeljövőben, mert itt az épületben nem maradhat ekkora összeg. Ezt kalkulálja be.

– *Aaa...*

– Pillanat, még el kell mondanom néhány dolgot!

– *Igen.*

– Egyedül nem merek ekkora pénzt magammal vinni. Ezért a társammal hajlandó vagyok elmenni, s odaadni a pénzt annak, akit ön megjelöl, s megmondja, honnan ismerem meg. Hogy ki-is ez a jóember, akinek át kell adnom a pénzt.

– *Jó, hát...*

– Eddig tiszta, amit mondok? A másik, hogy lehetőleg ne számomra ismeretlen terület legyen, mert nézze, én egy egyszerű állampolgár vagyok. Szóval megértheti, ugye, hogy nem megyek el sötét helyekre, meg a világ végére? A cég hajlandó ezt a pénzt önnek vagy önöknek átadni. Stim-melünk? Halló! Itt van még? Halló!

Negyedik telefonálás

- Halló.
- Jó napot, Daróczi vagyok, a Takács urat kérném.
- Igen, az vagyok, parancsoljon velem.
- Takács úr, hogy öldjük meg ezt? Van már telefonszám?
- Hát, nincs telefon. Mondtam, hogy sincs telefonom.
- Tehát nem lett rádiótelefon?
- Nekem nincs rádiótelefonom. A cégnek nincs rádiótelefonja.
- Ühüm.
- Nem hiszi el, igaz? Akkor szakítson rá időt, jöj-jön be, nézzen körül. A Klaus szándékosan letiltotta, mert akkor nem tudná ellenőrizni a kimenő beszélgetéseket. Ráadásul hatalmas összegek úsztak el korábban. Egyetlen rádiótelefon sincs a cégnél, tessék bejönni, körülnézni.
- És hogy gondolták önök a lebonyolítást? Úgy, hogy mi elmegyünk, vagy önök eljönnek egy megadott címre, leteszik a pénz, átszámoljuk, és akkor hozzák magukkal a rendőrséget?
- Hááááát! Nem tudom, mit erőlködik a rendőrséggel. Nem értem. Kérem, én úgy gondolom,...
- Igen?

– Hogy ön megmondja hova vigyem, aztán odaviszem a pénzt. Én ebben nem vagyok jártas, én nem vagyok ilyen lebonyolító.

– Öhöm.

– Én egyszerű üzletember vagyok. Ha adok valamit, akkor azért kapok cserébe valamit. Na, most nem hallgat végig sosem. El kellett volna mondanom azt is, hogy a Klaus szeretné látni, milyen módon óhajtották őt megkárosítani. Tehát, miért fizet. Odaadja a pénzt önöknek, de utólag adják ide azt a terméket, hogy meg tudjuk nézni.

– Hát, ezt már elmondtuk a Madarász úrnak. Ilyet tulajdonképpen bármikor újra elő lehet állítani. Tehát teljesen felesleges, hogy megkapja. De...

– Hát akkor, hogyan vegye önt komolyan ezek után a Klaus?

– Na most nem hiszem, hogy..

– Honnan vegye komolyan, hogy komoly ez a zsarolás, és nem csak játék?

– Tessék?

– Honnan tudja, hogy ez komoly zsarolás és nem csak játék?

– Ki lehet próbálni, akkor zárjuk le az ügyet, és akkor a Köjáltól kezdve a minisztériumig, meg az újságokig mindenhova...

– Éppen ezt nem akarja a Klaus. Ezért hajlandó fizetni. Itt a pénz egy nagyon szép, nagy fekete táskában, amit hajlandó önöknek átadni, csupán azt kéri cserében, hadd láthassa, milyen módon akarták ezt csinálni. Legalább egyetlen egy kis vacak üveget.

– Elmondtam a Madarász úrnak is, hogy megoldható, de nem azonnal, ugyanis, majd ha már teljes biztonságban leszünk a pénzzel, s nem becsapdázott, teljesen tiszta pénz, akkor, akkor valóban elküldjük neki becsomagoltan.

– Tehát erre becsület szavát adja, hogy így lesz?
– Erre akkor is adtam, és elmondtam azt is, hogy egyetemisták vagyunk... Tudja, milyen a helyzet. Na most, valamikor a szar helyzetből talpra kéne állnunk. Lehet, hogy pár év múlva éppen ott fogunk dolgozni, és kollegák leszünk.

– Háát, velem nehezen, mert én csak barátja és tanácsadója vagyok Klausnak. De lehet, hogy a cégnél fog ön dolgozni. Milyen garanciát adnak – most nagyon komolyan – arra nézve, hogy többet nem zsarolják meg a Klaust és a céget?

– Úgy, ahogy a becsületszavunkat, mint önök azt mondták, hogy nem hoznak rendőröket.

– Akkor fairnek tartom a dolgot. Ezt el tudom fogadni. Nézze, bárhova elvisszük ezt a pénzt, de háromig el kell dönteni, hogy vagy a bankba visszük vissza a pénzt – és vilámgyorsan kell dönteni –, vagy önöknek átadjuk. Itt, az épületben nem engedi a Klaus, hogy tároljuk a pénzt.

– Jó.

– Egyetértünk. Pillanat. Kérem, hogy valami olyan helyet jelöljenek meg, ahová normális ember, normális időben el mer menni. És ahová a társammal együtt el tudok menni, és otthagynom a pénzt. Vagy odaadom. Mondják meg, egyáltalán ki a fenének adjam oda, mert csak úgy nem merem otthagyni, miután végiggondoltam. Hiszen, ha otthagynom valahol, azt bárki elviheti. Tehát, hogy kinek fogom átadni ezt a zsozsót, aztán önök mennek jobbra, én meg megyek balra a társammal. Húszmillió forintot nem merek egyedül cipelni magammal a városban, ezt szeretném, ha megértenék és figyelembe vennék.

Ötödik telefonálás

– Halló.

– Jó napot, a Takács urat kérném.

– Igen, azzal beszél.

– Takács úr, háromnegyed négykor pontosan megmondjuk a helyet, lévén, hogy nem profik vagyunk, és semmi nem úgy alakult, ahogy elterveztük és megbeszéltük a Madarász úrral. Viszont a pénzre szükségünk van, önöknek meg arra, hogy ne kerüljön...

– Egy pillanat! Még egyszer.

– Át kell programoznunk magunkat, mert nem így volt a felállás. Eddig mindig az történt, amit önök akartak. Mivel nekünk a pénzre van szükségünk, mi nem a balhét akarjuk...

– Igen?

– Mert nem profik vagyunk...

– Nekem a következő a gondom. Az előbb mondtam valamit, és nem tudom, hogy mennyit hallottak belőle, mert mintha letették volna a telefont korábban. Tehát, azt kértem önöktől, hogy valami emberileg elfogadható helyet jelöljenek meg számomra, ahova a pénzt kell vinnünk.

– Emberileg elfogadható hely?

– Igen, és azt is mondják meg nekem, hogy kinek kell átadnom a pénzt. Nem hagyom ott sehol csak úgy, ebek harmincadjára nem hagyom.

– Szóval személyesen akar egy emberrel találkozni?

– Kérem, nem ragaszkodom, hogy találkozzunk, csak tudjam, hogy ki az, aki átveszi a pénzt, miután a helyszínre érkeztem. Ne valaki idegennek adjam oda a 20 millió forintot.

– Jó. Akkor ezt megbeszéltük.

– Stimmel, ugye? Valaki, aki odajön, mond nekem

valamit, hogy, mit tudom én, „galagonya”, és akkor ez azt jelentené nekem, hogy neki adom oda ezt a pénzt.

– Rendben van.

– Így megfelel önöknek?

– Igen megfelel. Azt is tudni kell, hogy viszont ha ezt az emberünket megfogják – mert tegyük fel, hogy önök rendőrök, mert mi is csak a becsületszóban bízhatunk –, akkor ugyanúgy megy a dolog tovább pénz nélkül, de akkor a cégüknek annyi volt.

– Ez teljesen természetes, hogyha ebbe a rendőrség beszállt volna, vagy beszállna, akkor önöknek joga van ahhoz, hogy tovább csinálják az ügyet, vagy bármit csinálnak, amit jónak látnak. A becsület szó, az kölcsönösen kötelez bennünket. Halló, ott van még?

– Igen, itt vagyok, itt vagyok.

– Ne szakítsa meg, tök fölösleges megszakítani, hiszen csak ketten vagyunk a vonalban. Tehát, figyeljen rám egy kicsit.

– Igen?

– Lehetne-e a Kongresszusi Központ környéke? Vagy egy másik helyszín, amit esetleg jobban ismerek?

– Mi pestiek vagyunk, most megbeszéljük, mert az egész úgy indult, hogy az emberek elmentek. Mi láttuk az egész útvonalat, amit megterveztünk.

– Ja, értem.

– Láttuk volna az autóikat, most már az emberek nincsenek ott, mert nincs értelme, hogy ott legyenek.

– Egy autóról volt szó, a Lagunával megyek. (Itt eljátszottam a naivat, aki nem tudja, hogy a figyelők követik az autót a helyszínre.)

– A Lagunát és a rendszámot mindent tudunk.

– Ja, értem.

– Háromnegyedkor fölhívjuk, és teljesen emberileg elfogadható, aránylag forgalmas budapesti, pesti helyet...

– Nekem megfelelne egy forgalmas hely, ahol biztonságban éreznék magunkat. Ahová ketten el tudnánk vinni ezt a pénzt a társammal.

– Rendben van.

– Rendben? Akkor még egyszer, mikor hív?

– Most van negyed, háromnegyed négykor pontosan hívjuk, és megbeszéljük a pontos időpontot és helyszínt.

– Rendben van, úgy tűnik rendben lesz nekem is.

Hatodik telefonálás

– Halló.

– Jó napot. Takács úr?

– Igen, parancsoljon.

– Daróczi vagyok.

– Igen Daróczi úr?

– Megtaláltuk a helyet.

– Na?

– A Váci út megvan, ugye?

– Még egyszer?

– Váci út.

– Várjon, nézem a térképet, mert ide készítettem.

Igen?

– A Gyöngyösi úti kereszteződés, metrómegálló.

– Várjunk, hol van ez?

– Váci úton jön kifelé, és Gyöngyösi út.

– A metró. Feljebb kell tekernem a térképemet, mert nem jó helyen van nyitva.

– Az Árpád-hídi felüljárón túl.

– A 4-es cikkelyt kell nyitnom, úgy látom. Kis türelmet kérek, jó? Most mondja még egyszer. Milyen metró?

– *Váci út, Gyöngyösi út sarok. Metrómegálló.*

– Jó, rendben van.

– *Annak a túloldalán van egy tér, bekanyarodik a térre. Ott van a Madarász Utcai Kórház.*

– A kórháznál?

– *Madarász köz. Egy gyerek-kórház.*

– Köz? A Madarász közbe menjek be? Úgy értsem?

– *Igen, ez ott a térnek a túlsó sarka, azt már úgy hívják.*

– Igen, rendben van, és?

– *Előtte parkoló...*

– Igen? Halló, Ott van még?

– *Igen, itt vagyok.*

– Parkoló, igen.

– *És ott, akkor 5-10 percen belül ott lesz egy ember.*

Odamegy önhöz, be fog kopogni az...

– Az autóba bekopog, és neki adjuk oda a pénzt?

– *Igen. És majd akkor.... Mondja, hogy mit mondjon?*

– *Hogyhogy mit mondjon?*

– *Mi legyen a jelszó? Mert ön mondta, hogy legyen egy jelszó...*

– Jó, hát akármi lehet az.

– *Akkor galagonya. Maradjunk a galagonyában.*

– Hát, rendben van (nevetve). Legyen galagonya.

– *Nem. Az lesz a legjobb, hogy meg fogja mondani, hogy ki küldte és kihez.*

– Jó. Ki küldte a Takácshoz. Rendben van?

– *Takácshoz, és a Daróczi küldte.*

– Jó. És mikorra érjek oda körülbelül?

– *Olyan fél öt körül.*

– Húha! Nem lehetne egy kicsit több időt megadni.

Nem tudom, hogy mekkora a forgalom. Például fél öt és háromnegyed öt között?

– *Nem olyan felszín ez. Tulajdonképpen, ha nincsen forgalom, akkor ez tíz perc alatt, tizenöt alatt is meg lehet ezt az utat járni.*

– Még egyszer, akkor hányra?

– *Fél ötre.*

– Jó, tehát 16.30-ra legyenek ott, körülbelül, ugye?

– *Autót, meg mindent: azt ismerünk, és Takács urat fogja keresni az ember.*

– Bekopog az ablakon.

– *Igen. Ez egy megbízottunk lesz.*

– Jó.

– *Tudja, hogy két embert kell keresni. Mi el fogjuk neki magyarázni, hogy miért keressen, kit keressen, ő a dologról nem tud. Ennek ellenére maradunk az eredeti felállásban.*

– Tehát elmondanám önnek újra: a Madarász közben van a kórház, ugye? Halló?

– *Igen.*

– A kórház, és a kórház előtt van egy parkoló.

– *Van egy parkoló, ahol helyet talál, oda beáll az autó, pedig megkeresi az ember.*

– Jó rendben van, értem miről van szó. Jó. Azt hiszem akkor mindent megbeszéltünk, még egy kérésem van. Inkább csak megismétlem a korábbi.

– *Igen?*

– Azt ígérték, ha megszámták a pénzt, akkor nekünk el fogják küldeni a mintaanyagot.

– *Igen. És ha megnézzük, hogy nincsen a pénz csapdázva, akkor el fogjuk küldeni. Ezt önök is és mi is megbeszéltük. Eddig még úgy nézem, megtartotta mindenki...*

– Bár nem értem milyen csapdáról beszél?

- Tessék?
 - Milyen csapdáról beszél?
 - Hát a pénzt nem lehet megcsinálni?
 - Mit szoktak csinálni a pénzzel?
 - Becsapdázzák. Nem tudják azt megcsinálni?
 - Nem tudom, hogy (nevetve) mit tudnak csinálni.
- Teljesen új dolgot mondott számomra ezzel a csapdázással.
- Jó, jó. Ha nem olyan, akkor már túl is van tárgyalva a dolog, és amit megbeszéltünk, azt is tartottuk.
 - Jó, akkor találkozunk ezen a helyen. Jó?
 - Nem találkozunk, hanem találkozik valakivel.
 - Jó, hát meg vagyok zavarodva, nézze el nekem...
 - Semmi baj.
 - ...nem minden nap csinállok ilyesmit.
 - Mi se. És nem is szándékozunk ebből élni.
 - Bízom benne, hogy így lesz.
 - Jó, viszlát.
 - Viszlát.
 - Viszontlátás.

Profi volt a rendőri munka

Fontos volt, hogy a telefonbeszélgetéssel oldott hangulatot tudjak kialakítani, valamint, hogy tiszteletet mutassak irántuk. El kellett hitetnem, hogy nincs mobiltelefonja a cégnek. Ezt sikerült is talán, de inkább azt mondhatom, hogy nem elhitték, hanem lemondtak a kötelező óvatosságról, amikor érzékletesen leírtam, hogy milyen szép, nagy fekete táskában van az összeg előkészítve a számukra.

Ilyenkor az elkövetők el kezdenek ráfókuszálni, rászűkíteni a pénzre, amelyhez nem sokára hozzájuthatnak. Beleélik magukat, hogy hamarosan gazdagon élhetnek. Általában

sok levegővel, könnyedén szoktam tárgyalni, nevetni stb. Ez bizalmat ébreszt. A jelszóban is megegyeztünk, ez tovább növelte a bizalmat, hiszen elhitték, hogy pénzt kapnak.

Fontos volt a tárgyalásban az a szempont is, amit érvényesítettem, hogy nem csak addig a pontig szerveztem le mindent, hogy elmegyek a pénzt átadni, hanem annál tovább is. Tudniillik, az elkövetők valamiért gyanút foghatnak, ha csak az elfogás pillanatáig szervezzük le a találkozót. Én ugyanis azt is kértem tőlük, hogy a pénz megszerzését követően adják át nekünk azt a mintát, amivel bebizonyítják, képesek lettek volna kárt okozni a cégnek.

Annyira jól sikerült a tárgyalás, s annyira oldott lett a hangulat, hogy végül együttműködtek ebben a vonatkozásban velünk. Sikerült elérni, hogy két ember menjen a találkozóra részünkről, ne legyen mobiltelefon náluk. Csupán annyit nem tudtam teljesíteni, hogy nem 3 óra alatt, hanem 45 perccel később sikerült megoldani az ügyet.

Főiskolára járó, kollégista fiatalok voltak.

Ennek az ügynek a tanulsága az volt, ha valamiben nagyon hiszünk, és nagyon akarjuk azt, akkor a másik fél felé olyan hitelesen tudjuk álláspontunkat képviselni, hogy elhiszik. Ha jól megszerkesztem érvelésemnek azt a részét, ami az ő nyeresége az ügyben, ha az összes érzékére tudok hatni, szinte fogja, látja és érzi, hallja a ropogását a pénznek (kinesztézia), akkor szinte beleszűkül, belecsúszik abba a helyzetbe, hogy meg van ez a pénz, csak el kell mennie érte.

No, itt is ez történt, csupán óvatlanul el kellett jönni érte.

A pénzáadási helyszínen meg is jelent két zsaroló. Két rendőr a különleges szolgálatról elől ült a kocsi-
ban, a harmadik kollegám a kombi csomagtartó részében
volt megbújva. Így egyszerűen, erőszak mentesen zajlott az
elfogás. A többi társam is elrejtőzött a parkolóban, nekik a
feladatuk az volt, hogy az esetleges társakat keressék meg.

De csak ketten jöttek el, s kihallgatásukat követően a
többiek is elfogtuk. A fiatalokat jogerősen elítélte a bírósá-
g. Miután sikeresen elfogták az elkövetőket, összeszedtem
a tárgyaló készülékemet, mellyel rögzíteni tudtuk a
hanganyagot. A vonal visszavezetést is kitűnően valósították
meg a kollegák, hiszen tökéletesen lehetett látni a vonal
végén, ahogy a fiúk az M3-as bevezető szakaszáról bejön-
nek a belvárosba, az irodaháztól nem messze elmennek
észak felé, a pénz átadási helyszín irányába. Pontosan látuk,
ahogy telefonfülkétől telefonfülkéig mozognak a vá-
rosban, s így nyomon tudtuk követni mozgásukat.

Egy nagyon szépen összehangolt rendőri munka volt,
amelynek vége is profi munkára utalt.

Hiszen meglettek az elkövetők, a pénz is megmaradt,
és semmilyen terméket nem tettek tönkre a fenyegetőzők.

Túszok a tanáriban

1993 decemberében, egy két hétig tartó igazságügyi
pszichológus képzésen vettem részt, s ennek a tanfolyam-
nak aznap lett volna vége, egy pénteki napon. Épp az elő-
adás zárószavait hallgattam, amikor is egyszerre csak meg-
szólt a személyhívóm, és feletteseim azonnal elhívtak.

Elköszöntem, és indultam a laktanyába. Arra is ponto-
san emlékszem, hogy tömegközlekedési eszközzel men-
tem, és beérkezésemkor látom, hogy a kollegáim egy része
szirénázó kocsikkal hagyja el a laktanyát.

Amint beléptem a kapun, csikorogva lefékezett mel-
lettem egy autó, melyből kiszóltak, Józsi, gyorsan szállj be.
Az autóban ült parancsnokom, Berkesi Ferenc is. Néhány
srác a szolgálatról már helikopteren tartott az úti cél felé.

Az esemény délelőtt fél tizenegy körül indult. Mégpe-
dig azzal, hogy Jocó fogja, és túszul ejti az egyik diáktársát,
és elkezd keresni a többieket. Név szerint keres egy fiút
még. Majd terelgeti őket. Meglátja egy tanár, és odaszól ne-
ki, hogy mit csinálsz, Jocó? Erre Jocó előkapja a géppisztolyát,
és az ablakon kilő vele. Majd előremennek Jocó és tú-
szai, és a tanári szobába veszik be magukat. A tanárokat ki-
zavarja a helyiségből.

Ezt követően megtörténik a rendőrségi riasztás, és a
helyi kollegák megkísérelnek a fiúval tárgyalni. Úton a kis-
város felé információkat gyűjtöttünk Jocóról. A kapitány-
ság vezetője, korábbról személyesen is ismerte Jocót,
ugyanis a fiú több ízben kereste vele a kapcsolatot.

Jocó kommandós akart lenni

Jocó a nyáron kiment a szerb-horvát háborúba, megnézni, hogy is néz ki egy ilyen harc emberek között, majd hazajött.

Később jelentkezett a rendőrségen azzal, hogy ő szívesen részt venne a kábítószerellenes munkában. Híreket szolgáltatna.

Beszéltem a fiú testnevelő tanárával, aki elmondta, hogy Jocó kommandós akart lenni. Ebben az időszakában fekete ruhában járt.

Igazából nekem is és szolgálatunknak is ez volt az első, igazán olyan terrorcselekményünk, amelyben túsók és géppisztolyos elkövető van. Ezért az esetet különösen komolyan vettük, és kicsit nagyobb izgalommal, igyekeztünk a helyszínre. Az autóban nagyon jól kommunikáltunk parancsnokkal, Berkesi Ferencsel, aki előttem ült. Beszélgetésünk alatt mondtam neki, hogy ez szerintem egy úgynevezett demonstráló, bátoratlan öngyilkos lesz. Hiszen addigra már nagy vonalakban tudtuk, mit akar az elkövető, és azt javasoltam a parancsnokomnak, a helyi rendőröktől mindenképpen kérje, legyen úgy lezárva a környék, hogy se az elkövető ne láthasson senkit, se őt ne láthassák.

Azért volt fontos ennek a biztonsági rendszabálynak a bevezetése, mert amennyiben egy ilyen demonstráló, bátoratlan öngyilkos elég tömeget lát az utcán, hamarosan megkezd az akcióját. Hiszen demonstrálnia kell, ki kell állnia, el kell mondania, hogy mit akar, és amikor már elég nézője és hallgatója van, ne adj Isten még tömegkommunikációs eszközökkel is a helyszínen vannak, akkor nagy valószínűséggel megkezd az akcióját, és be is fogja azt fejezni. De

amíg nem lát senkit, nem tud kinek nyilatkozni, addig valószínűleg nyugton fog maradni.

Így időhúzásnak is kitűnő volt, hogy amíg megérkeztünk, addig a rendőrség végrehajtsa kérésünket.

Emlékezetem szerint a riasztást olyan tizenkettő körül kaphattam, és egy előtt pár perccel már az autóban ültem a társaimmal.

Fél három környékén érkeztünk le a helyszínre, és addigra kéréseinket, hogy a lezárásokat és elszeparálásokat kialakítsák, valamint, hogy tudják meg, mit akar pontosan a fiú, már leadtuk a helyi erőknél.

Ők megpróbálták vele felvenni a kapcsolatot, viszont Jocó nem volt hajlandó velük tárgyalni. A kapitányság vezetője megkísérelte a szülőket is bevonni a tárgyalásokba. Mind az édesanyját, mind az édesapját elzavarta Jocó, nem akart velük sem beszélni.

Azokból az információkból, amit útközben meg tudtam róla, magasságát, testalkatát, milyen korszakai voltak (pl. kommandós korszak), kicsit arra gyanakodtam, hogy ez a srác skizoid alkatú lehet, s akár skizofréniás is. Talán elmebetegként követi el a bűncselekményt.

Amikor megérkeztünk a helyszínre, számunkra furcsa módon, kijelöltek egy tantermet, ahol felszerelésünket rakhattuk le. Mit ad Isten, pont a tanári szobák fölött lévő tantermet jelölték ki. Amikor megérkeztünk, lepakoltunk, véletlenül leesett egy rohamsisak, amely jó nagy zajt csapott, és ezen Jocó jól felkapta a vizet. Érzékelte, hogy a feje feletti szobában valami mozgás van, de nem tudta beazonosítani.

A másik nagyon furcsa helyzet pedig az volt, hogy kérttem, jelöljék ki a tárgyalócsoport helyét, ahol dolgozhattunk. Erre a célra pedig a tanári szobák alatti irodahelységet jelölték ki.

Elkezdtek felmérni a helyszínt, kértem, hogy jöjjön egy szakember a postától, aki a tárgyalókészülékünket rá tudja kötni a helyi alközponttra. Jött a szakember, de nem tudta rácsatlakoztatni műszerünket. Ez pedig fontos lett volna a hangrögzítés és egy esetleges konferenciabeszélgetés miatt. Így a tárgyalókészüléket sajnos nem tudtam használni.

Békés megoldás volt a cél

Ilyen előzmények után, meglehetősen nagy nyüzsgésben (sokan voltak benn a helységben, ahol tárgyaltam) kellett dolgoznom: Nem volt ideális a körülmény ahhoz, hogy megfelelő csendben tudjunk tárgyalni. A túszeseményen jelen volt az ORFK akkori első embere, a későbbi belügyminiszter, Pintér Sándor. A főkapitány abban egyezett meg Berkesi úrral, hogy helikopterrel visszarepül Budapestre, lehet, hogy ott lesz rá szükség. Ekkor haldokolt Antall József, és ezért olyan döntés született, hogy lehetőleg békés eszközökkel kell megoldani ezt a szituációt. Berkesi Ferenc magára vállalta az egész válság kezeléséért a felelősséget.

Ráadásul kényelmetlen volt, hogy az ellátásunkat senki sem szervezte meg.

Délután háromtól este kilencig úgy tárgyaltam végig az ügyet, hogy egy korty vizet nem kaptam. Igaz, én magam is elfeledkeztem erről, én sem vettem észre ennek hiányát.

Ebédelni nem volt időnk, így étlen-szomjan kellett végigvinni az ügyet.

Egy speciális eszközzel, amely a falak hangvezető képességét használja ki, megpróbáltuk lehallgatni, hogy benn a tanári szobában mi történik. De sajnos ez sem sikerült.

Először azt kellett tisztázni, Jocó mit akar. Aztán időt húzni, hogy fel tudjunk készülni, és ki tudunk dolgozni különböző taktikákat az elfogására.

Végül is a parancsnokom három helyszínt jelölt ki az elfogásra:

1. ahol most van, a tanáriban;
2. a portásfülkénél, ha ki kell engednünk;
3. az utcán, ha nyilatkozik a tévének.

A parancsnok végig abban gondolkodott, hogy békésen oldható meg az ügy, illetve vér nélkül tesszük ártalmatlanná az elkövetőt.

Időt kértem főnökömtől, hogy pontosan tájékozódjak. Beszélni akartam Jocó osztálytársaival, két pszichiáter kollégával, illetve kíváncsi voltam a fiú szüleire is.

Az osztálytársaktól a következőt tudtam meg. Jocónak sokáig volt egy barátnője, akivel az elmúlt héten veszett össze. A volt barátnőjét és a lány új barátját Jocó felkutatta az iskolában, és őt is foglyul ejtette.

Ez még bonyolultabbá tette a helyzetet, ugyanis, amennyiben ezek az információk helyesek, akkor nem véletlenszerűen válogatta túszeit, hanem részben tudatosan. Már pedig, ha valamelyik elkövető tudatosan válogat, akkor azzal célja van. Így joggal kezdek gyanakodni arra, hogy kárt akar okozni az új barát testi épségében, aki elhódította tőle kedvesét.

Más fontos információt az osztálytársaktól nem tudtam meg.

A szülők közül az édesanya annyira feldúlt volt, hogy szinte megszólalni sem volt képes, és az apa sem tudott olyan információt mondani, amivel megsegítette volna a munkámat. Annyit az apától azért megtudtam, hogy fia ver-

seket és novellákat szokott írni. (Érdekes lehet számomra az, hogy a fiú érdeklődik az irodalom iránt.)

A testnevelő tanár kicsit többet tudott. Elmondta, Jocó nem jó testnevelésből (magas, vékony, fizikailag kicsit gyenge volt). A tanár jól ismerte Jocó korszakait is.

Úgy döntöttem, hogy a testnevelő tanárnővel – akit Jocó már korábban is elfogadott beszélgető partnernek – kialakult jó kapcsolatot használom fel arra, hogy beszéljek Jocóval. (Az első benyomás sohasem ismételfő meg, és hihetetlen mértékben határozza meg az egész tárgyalást, ugyanis a későbbi benyomások ehhez szerveződnak, illeszkednek.)

Nyilatkozni akart a tévének

Bár a felettesem sürgetett, hogy mielőbb kezdjem meg a tárgyalásokat, de mivel nem láttam akut veszélyt, kellőképpen fel akartam készülni a tárgyalásra.

Jocó média kapcsolatot követelt, ezért célszerűnek látszott, hogy tévés személyként mutakozzak be neki. Ríporter-szerkesztőként kívántam nála bejelentkezni, és azért jöttem, hogy megbeszéljem vele, milyen módon tudom elkészíteni vele az interjút.

Az első kapcsolatfelvételem háromkor történt meg, amikor Jocó elmondta nekem, nyilatkozni akar a tévének, és mindenképpen ragaszkodik ahhoz, hogy erről figyelemfelhívás legyen a rádióban is. Azaz a rádióban hangozzék el az, hogy ő a fél nyolcas Híradóban nyilatkozni fog.

Mivel alkut ajánlott fel, ezért ezt követően azon gondolkodtunk, milyen válságkezelési modellt használjunk. Az

A tanári szoba

alkumodellt választottuk. (A „valamit valamiért” - elv érvényesítése).

Első alkalommal nem tudtam vele alkudozni, ezért mindenféle ellenszolgáltatás nélkül beolvastuk a figyelemfelhívást a rádióba.

Azonban a rádióban nem csak az jelent meg, amit mi leírtunk, hanem hozzátették a hírekben azt is, hogy a rendőrség nagy erővel vonult a helyszínre, és pszichológusok segítségét szintén igénybe veszik.

Ezután ugyancsak kellett magyarázkodnom Jocónak, hiszen ő senkit nem látott bentről, és bizalmatlan lett attól, hogy esetleg pszichológus beszél vele. Így az elfogadott viszonyunk ami bár még nem volt teljes, a bizalom részéről megingott. Ideges lett, kérdegetni kezdett. Azonban meggyőzően állítottam neki, hogy a tévének dolgozom.

A pszichiáter tanácsadók azt a véleményt adták Jocóról, hogy paranoid skizofrén. Ez persze nem könnyítette meg a helyzetemet. A körültekintő felkészülés után, amikor megkezdtem a tárgyalásokat vele, azt állapítottam meg, hogy nem elmebeteg. Csupán feszült és ideges. Ahhoz hogy beteg legyen, túl rendezett volt, és nem voltak olyan egyéb tünetei, ami a betegsége utaltak volna.

Egy dolog igencsak meglepett a beszélgetésünk elején. Amikor foglalkozásomat kérdezte, és én szerkesztő-rporternek állítottam be magamat, akkor visszakérdeztem, hogy önnek pedig mi a foglalkozása. Nagyon gyorsan azt válaszolta nekem, „emberitlen ember”. Sajnos, akkor nem értettem ezt tisztán, mert úgy értettem, hogy „embertelentő ember”. Meg is ijedtem a kifejezéstől, mert ez utóbbiban az is benne van, hogy ő az embereket elpusztítja. Sőt, az is benne volt, ha ő ilyen új szóösszetételeket, fogalmakat alkot, akkor akár tényleg skizofrén is lehet.

Bár a tárgyalás elején kissé feszült és ideges voltam, ez nem hallatszott a hangomon, illetve a gondolkodásomat sem szűkítette be.

Meghallgattam, mit várnak tőlem, miben lehet alkudozni, és aztán nekiláttam megvalósítani a célokat.

A hangrögzítést kézi magnóval oldottam meg.

Nagyon tisztában akartunk lenni, hogy milyen az elkövető személyisége, mert az ügy egy nagyon keményen induló cselekmény volt, és egy skizofréntől minden kitelik.

A fél négyes hírek után sikerült Jocót lecsillapítani. Sikerült úgy kapcsolatot fölvenni vele, hogy arról beszélhettünk, mit akar elérni. Mindenképpen tudni akartam, miről akar a tévében beszélni. Ez azért volt fontos, hogy tudjam, valóban ki akarja-e végeztetni magát, vagy végezni fog magával a tévé nyilvánossága előtt.

Ugyanis az paradoxon lett volna, ha a hatóság kivégzi. Vagyis engedelmeskedik az ő ítéletének, ami arról szólt, hogy végezzetek ki, öljetek meg – és mi ezt végrehajtjuk.

Úgy gondolom, kollegáimat és engem nem azért képeztek ki rendőrnek, hogy csak arra legyünk képesek, hogy egy 17 éves gyerek önmagára szánt halálos ítéletét végrehajtsuk.

Megindult az alkudozás

Jocó is ideges volt a tárgyalás elején, ez hallatszott hangszínéből, hadarásából. Követelte az élő, egyenes adást, ezért parancsnokom elküldte egyik kollegánkat, szerezzen egy átjátszó autót a helyi tévésektől, hogy azt a látszatot tudjuk teremteni, engedünk a követelésnek.

Vég József Jucóval beszél

Megindult az alkudozás. Elmondtam neki, ha elenged egy személyt, akkor cselekedetével kifejezi jóakarátát. Akkor mi nekiállunk, és összeszereljük az átjátszó autót, hogy az, készen álljon a nyilatkozatra.

Igen ám, de bekövetkezett egy váratlan körülmény. Nem találtak a közelben ilyen átjátszó autót. Viszont fontos volt, hogy ennek a látszatát tudjuk kelteni, ezért egy zöld postai csomagszállító kocsit használtunk. A parancsnok szerencsére úgy állította be, hogy csak a kocsi eleje lógott ki az utcára. Így, ha Jucó kinézett az ablakon, csak azt látta. A kocsira, megtévesztésül felszereltek egy póznát és egy parabola antennát is.

Szerencsére Jucó nem hajolt ki annyira, hogy jobban megnézzé az autót. Valamint abban is szerencsénk volt, hogy Jucónak nem volt külső segítő társa, aki jelezte volna a turpisságot.

Nem jártunk jól azzal, hogy megszegettük azt az arany-szabályt: „külső tárgyalót, hozzátartozót, ismerőst ne von-jál bele a tárgyalásba!”.

Ennél az ügynél is visszaütött, hogy a tanárát bevon-tuk. Ugyanis Jucó rettentően ideges lett, mert tanárát bele tudta zavarni egy hazugságba (ahogy engem korábban, sem később nem sikerült). Hiszen elhitte nekem, hogy a szerke-zet képes arra, hogy átjátsszon.

Éppen tárgyalásban voltam vele, amikor a főnököm intett. Mutatta, hogy ott van az ablakban, és csak az orrát le-het látni Jucónak.

Én addigra már tudtam, milyen az „átjátszó autónk”. És beszélgetésünk gyorsan elébe mentem a dolognak. Mielőtt ő észrevenné a cselt, elhitettem vele a csomagszál-lítót átjátszóként.

Nem csak én voltam ügyes ebben a szituációban, ha-nem szerencsémre Jucó egyre inkább bízott bennem. Kez-dett hinni nekem. És persze, neki is meg kellett bíznia va-lakiben, ha el akarta érni a célját.

Évekkel később, amikor Jucó a börtönben töltötte büntetését, találkoztam a nevelőjével, egy túsztárgyaló kép-zésen. A nevelő elmondta, hogy Jucó komolyan készült a cselekményére. Olyannyira komolyan készült, hogy az is be volt tervezve, hogy annak a fiúnak a lábába fog lőni, aki elhódította a barátnőjét. Nem akarta megölni, de sérülést akart okozni abban az esetben, ha tárgyalásai sikertelennek tűnnek.

Este hat óra körül Jucó, az egyik alku folyamán, elen-gedte az egyik túszt. Ezt követően kicsit nyugodtabban folyt a tárgyalás. Ekkorra én is megnyugodtam.

Jocó trükkjei

Eközben a csapataink végig felállva voltak az elfogásra, amelybe nem is kevésbé befáradtak.

Később tudtam meg, hogy a tárgyalás függvényében hol teljes készenlétbe voltak, hol egy kicsit pihentek. És nem volt váltásuk sem. A felszámolók úgy délután háromkor felálltak, és 21 óra 5 percig, az elfogás pillanatáig egyfolytában készenlétbe álltak.

Már fél 11-től nem tudták megállapítani, hány tús van benn Jocóval a tanáriban. Végre nekem sikerült. A beszélgetésekből tudtam meg, hogy öt diáktársa van benn, és kik ők név szerint.

Ezek után már az sem furcsa, hogy a közelmúltban Oszétiában elkövetett túszhelyzetben, az általános iskolában sokáig nem tudták megállapítani, kik vannak benn és mennyien.

A tisztázás sem volt olyan egyszerű, mert egyszer valaki kétszer mondta a nevét, és kétszer hallottuk ugyanazt a hangot. Mintha valaki többnek akarta volna feltüntetni a bent lévők létszámát. Aztán végül sikerült tisztázni, hogy két lány és három fiú van benn Jocóval.

A tárgyalás folyamán kértem Jocót, tisztázza a lányok és fiúk szerepét. Kértem, hogy engedje el a lányokat, de ő ebbe nem egyezett bele. Akkor azt kérdezte tőlem, miért fontosabbak a lányok, mint a fiúk?

Berkesi parancsnok szemben állt velem, és azt mondta: érdekel, hogy engedje el a túszeit, és végül ő maga fegyver nélkül jöjjön ki.

Ezt akkor képtelenségnek tartottam. Átgondoltam helyzetem, és rájöttem, ha úgy érzem, hogy ezt nem lehet, akkor nem is fogom tudni elvégezni. Ez egy életre szóló tanulság lett számomra. Ez a szituáció hozta ki belőlem, és a későbbiekben is úgy dolgoztam, hogy szinte szuggeráltam magamba a megnyugtató végkifejletet.

El kell tudnom képzelni, hogy kijönnek a túsok, és a végén a géppisztoly nélkül kijön Jocó is. Tudnom kell ahhoz, hogy ezt aztán el is tudjam végezni. És maximálisan tudnom kell, hogy képes vagyok megcsinálni.

Ezt követően megváltozott a tárgyalásom. Megváltozott a viszonyom Jocóhoz. Nagyon szoros együttműködést tudtam kialakítani vele. A tárgyalás egyik fordulópontja itt volt. Ismét beszélgettünk Jocóval. És itt következett be a második fordulópont, mikor arról beszélgettünk, milyen József Attila költészete.

Ettől kialakult a vonzalom, sőt Jocó oldaláról a kötődés is irányomban. Innentől kezdve elvesztette azt a kötelező óvatosságot, amellyel sikerre vihette volna a maga elképzelését.

Tény, hogy végig azt tápláltam tudatába, hogy nyilatkozhat a tévének, csupán meg kell szervezni az átjátszást és az adást.

Megbeszélés

Ez a rész azért fontos, mert felmerült bennünk annak lehetősége, hogy vagy a lányokban kialakulhatott a Stockholmi-szindróma* Jocó irányában, vagy talán eleve együttműködés van a lányok és Jocó között.

Amikor kiszabadultak a túsók, kiderült, félelmünk nem igazolódott be. A lányok nyilatkoztak a tévének, s akkor kiderült, hogy féltek Jocótól, nem szívesen működtek együtt a fiúval.

Berkesi Ferenc úgy érezte, hogy az első pillanattól kezdve, amikor felvettem Jocóval a kapcsolatot, fogom a fiú kezét, és viszem magammal. Biztos jól érezte, de én ezt akkor nem láttam.

Jocó a tárgyalás folyamánként lecsillapodott, megnyugodott.

*Stockholmi-szindróma: lásd a 170. oldal

Viszont bevetett néhány trükköt, például azt, hogy lát engem. Mint kiderült, alatta voltunk elhelyezve, és elképzelhető, hogy a szemközti épület ablakai visszatükrözték szobánk fényét (elfelejtettük sötétedéskor behúzni a függönyt), és a benti mozgást láthatta.

A tárgyalást meglehetősen nehezítette az is, hogy sokan voltunk a szobában, s ezért, amikor Jocót hívtam, és kicsöngött a telefon, szólnom kellett, hogy a közelben mindenki kapcsolja le telefonját, hallgasson el. Egy ór fogta meg az ajtót, és nem engedett be ilyenkor senkit.

Mindig csak ezután, a csöndben beszéltem vele.

Aztán később állandó őrséget állítottunk, és a rádióforgalmazást annyira lehalkították, hogy az nem hallatszott be a szobámba. A telefonokat pedig mindenkinek ki kellett kapcsolni, tekintet nélkül, milyen magas rangban volt az illető.

Véleményem szerint nem szabad(na) így dolgozni. A tárgyaló csoportnak teljesen elszeparáltan, természetesen a parancsnokkal kapcsolatban, de külön kell dolgoznia.

Megértem a többieket is. Persze mindenki a tárgyalás felé fordult, mindenki kíváncsi volt, hogy a válságkezelés hogyan halad előre. Akkor is azt mondtam, amit most, utólag: jól haladt.

„Odaszoktattam” az ajtó közelébe

Jocó végül is beleegyezett, ha elérem, hogy nyilatkozhat a tévének, akkor ne féljenek a tévés munkatársaim, engedni túszeit, és benn hagyja a fegyverét az iskolában. En-

nek az ígéretének nagyon megörültem, mert ez volt a legtöbb, amit elérhettem, hogy fegyver nélkül jöjjön ki, azt követően, hogy elengedte a túszoikat. És ne kelljen fegyverrel bemenni érte.

Felkészültünk persze az erőszakos behatolásra is.

Megtudtam, hogy a tanáriban melyik telefon van (a három közül) a legközelebb a bejárathoz. A tanárnő megmondta, melyik számot kell hívnom.

Ezt követően elkezdtem a fiút „odaszoktatni”, és hamarosan már csak oda telefonáltam, ha beszélni akartam vele. Ez nagyszerű megoldás arra, ha mindenképpen erőszakkal kell felszámolni, hogy a belső helységekből ki kell csalogatni az elkövetőt (akár tússzal, akár anélkül jön), és ennél az ajtóhoz legközelebb lévő telefontól tartózkodva lehet a leghamarabb megfogni őt.

Lényeges volt számunkra, hogy tudjuk követni mozgását, és ha hívtam ezen a telefonon, pontosan tudtuk, hol tartózkodik.

Később derült ki, hogy eleinte még túszt is vitt magával, ha megcsörrent a telefon, később pedig már a fegyvert sem vitte oda. Annyira felhagyott az óvatossággal, azaz bízott bennünk.

Ha tudjuk, hogy ez így történik, ha van vizuális felderítés, esetleg van auditív felderítés, akkor korábban bemehetünk volna, és minimális erőszakkal megoldhattuk volna a túsügyet. De hát ezt nem tudtuk, sajnos nem állt rendelkezésünkre ez a mód.

Jocó jelleméhez és elhivatottságához visszatérve, láthattuk a későbbiekben, hogy óriási rendetlenséget csinált a tanári szobában. Kihuzigálta a fiókokat, szétúrt a helységet. Az agresszivitás, az ellenérzés, ami miatt indult az

egész ügy. Erről később a lányok is beszámoltak. Az elején nagyon feszült, ideges és elhatározott volt.

És ebből a kezdeti hangulatból eljutottunk 9 körül odáig, hogy megígérte nekem, ki fog jönni. Mindenki örült, hogy sikerül megoldani a szituációt, s ettől egy kicsikét türelmetlenné is váltam. Minél előbb be akartam fejezni az ügyet.

Jocó miután elengedte a túszeit, ő maga még bennmaradt egy kicsit.

Ugyanis, az történt, hogy a parancsnokom úgy utasított, ha mindenképpen fegyverrel jön ki Jocó, akkor érjem el, hogy fegyvere a hátán legyen. Akkor nem lövöttek – ígérte Berkesi Ferenc.

Persze senki nem akarta, hogy vér folyjék. Így ezt mindenképpen el kellett érnem, mert ez a két momentum biztosította csak, hogy életben maradjon.

Amikor a tévéfelvétellel elindult, és utoljára beszélünk telefonon, ő megígérte, hogy fegyver nélkül jön, és én elértettem, amit mondott. Azt hallottam, hogy fegyverrel jön. Mondom neki, hogy tegye a hátára a fegyvert. Ő ezt nem is értette, hiszen miért tenné a hátára, mikor nincs is már nála a fegyver. Aztán észbe kaptam, és korrigáltam. Ebből tudtam, hogy türelmetlen és túl feszült voltam.

Nem azt figyeltem, mit mondott, hanem befelé figyeltem. Arra, hogy mindenképpen el kell érnem azt, ha nála van a fegyver, azt a hátára vesse.

Egy életre megtanultam, hogy legalább olyan türelmesnek kell lennem egy akció végén is, mint a tárgyalás során végig.

Egy a lényeg, sikerült megoldani. Nagyon örültünk. Nagyon büszke voltam magunkra. Úgy éreztem nagyszerű dolgot végeztünk, hogy sérülésmentesen oldottuk meg a helyzetet.

Ebben a nagy örömben ahányan csak a szobában voltunk, mind összeöleleztünk. Én nem is mentem ki akkor Jócót megnézni. Akkoriban még úgy dolgoztam, hogy nem akartam, hogy az elkövetők megismerjék az arcomat, hogy tudják, ki vagyok. Soha sem nyilatkoztam a sajtónak. Mindig a háttérben maradtam, hiszen bármikor újra és újra kellett tárgyalnom.

Amikor vége volt az egésznek, akkor ismeretségünk óta immáron második alkalommal jött hozzám parancsnokom, és két hatalmas pusztát adott. (Ezt először a Balassagyarmati börtönben és másodszor itt tette). Éreztem az atyai szeretetet ebben a gesztusban, és az elismerést is. Ami tőle nagyon jól esett.

Mindig lényeges volt, hogy érezhettem azt a szakértelmet, amely a taktikai felszámolókat jellemezte. Tudtam, nyugodtan vállalhatok kockázatot, mert ha nem járok sikerrel, ők minden esetben megoldják a feladatot erővel és lehetőleg sérülésmentesen. Azzal, hogy tudom, nem csak a tárgyalási megoldás hozhat eredményt, nem vagyok görcsös, és felszabadultabban vagyok képes feladatomat végezni.

Berkesi Ferenc parancsnok, a tűzhelyzet megoldását követően rögtönzött sajtótájékoztatón az újságíróknak elmondta:

„Sem az elkövető, sem a rendőrök részéről nem történt sérülés.

Az ügy során egy különleges rendőrségi akcióra került sor. Hosszú, több órás birkózás eredményeként oldottuk meg a helyzetet. Be kellett avatkoznunk, de csak minimális erőszakot alkalmaztunk. Fegyverhasználatra nem került sor.

Láttuk, hogy milyen zaklatott állapotba került mind a város, mind a megye, mind a rádióból és a televízióból

értésülő lakosság. Talán most már mindenki békességgel tud nyugovóra térni. Szívem mélyén örülök annak, hogy láttam azt a síró apát, aki sértetlenül visszakarta lányát.”

Összepakoltuk eszközeinket, és elindultunk kifelé. Egy fehér sálam volt, amit úgy tekertem a szám és arcom elé, hogy ne lehessen azonosítani, felismerhetően lefotózni. Jól esett volna büszkének lenni magamra, de legyőzte ezt az a szakmai elhivatottság, ami mindvégig jellemző volt rám, az hogy arctalanságomat megőrizzem. Azért, hogy újra és újra dolgozhassam. Nagyon szerettem dolgozni. Szerettem a kihívást, szerettem azt, hogy sikeresen oldottuk meg a feladatokat, hogy rábízhattam magamat a csapatra, és a csapat is bízhatott bennem.

Az ügy után hivatalos elismerést is kaptam.

A feldúlt tanári

Mi lett Jocóval?

Ezt követően úgy két héttel bejelentkezett szolgálati helyem telefonján Jocó édesapja, és kérdezte, van-e lehetősége arra, hogy ő és a lánya bejöjjenek hozzám, a laktanyába. Meg szeretnék köszönni azt, amit fia érdekében tettünk. Ez ugyancsak megsimogatta a lelkemet, de kértem, hogy később hívjon vissza, mert kérek rá engedélyt. Kértem és kaptam is engedélyt Berkesi Ferenc ezredestől, hogy fogadjam őket.

Bejöttek hozzám, és nagyon tanulságos volt számomra ez a beszélgetés. Sok újabb információt is kaptam Jocóról. Az édesapa és a nővér meghatódva köszönték meg a következőket: nagyon hálás volt nekünk, rendőröknek az apa, hogy a fiát nem öltük meg. És, azért is, hogy nem aszisztáltunk ahhoz, hogy Jocó véget vessen fiatal életének.

Elmondták, hogy azon a borzasztó nap reggelén, olyan furcsán köszönt el otthon mindenkitől Jocó, amikor elindult

Jocó a földön

Jocó elfogása

az iskolába. Megölelte, megpuszilta apját, és elbúcsúzott. Még a szobájában is rendet rakott, pedig annak előtte ez nem volt jellemző. Sőt utólag kiderült, elégette a novelláinak és verseinek döntő részét. A szülők a közeli templom papjától tudták meg, hogy Jocó még reggel, iskola előtt betért a szentélybe, és gyertyát gyújtott.

Ezek tudtában persze könnyű utólag látni, hogy Jocó meghalni készült. Viszont ez engem igazolt, mert az elején feltételeztem, hogy demonstráló, avagy bátorlalan öngyilkossal állunk szemben.

Örültem, hogy lehetőséget kapott a fiú arra, hogy tovább éljen.

Annyit tudok még a fiúról, hogy később befejezte a

középiskolát, és sikeresen leérettségizett Tökölön, a fiatalokúak börtönében. Jó magaviseletéért kedvezményt kapott, és viszonylag hamar szabadult a börtönből.

Segítettem abban is, hogy beszéltem Szegedi Márton professzor úrral, kértem, a bírósági tárgyaláson vállalja el a pszichológusi szakértői munkát. Kértem a helyi rendőröket, hogy jelöljék ki Jócó számára Szegedi professzor urat igazságügyi pszichológus szakértőnek, mert örömmel felvállalja az ügyet. Tudtam, hogy ez a kitűnő szakember nem fog ferdíteni, szakmailag helyes véleményt ad, de ahol lehet, emberségességből megtámogatja Jócót. És ez valóban így is történt. Jócó nem kapott súlyos ítéletet. Miután büntetésének kétharmadát letöltötte, szabadult. Ez azt jelenti, hogy enyhébb fokozatba is átminősítették jó magaviselete miatt.

Nem sikerült azóta találkoznom Jócóval, bár szívesen megtenném. Olyan információkat kaptam róla, hogy az új lehetőséggel a fiú jól élt.

A fiatalkori fellángolás után, higgadt férfiként élheti az életét.

Sohasem tudtam rá úgy tekinteni, mint egy bűnözőre. Úgy láttam őt, mint akinek küldetéstudata van. Az a küldetése, hogy elmondja a világnak, hogy a felnőttek milyen mostohán bánnak a gyerekekkel. És hogyan él vissza a felnőtt társadalom, mert erősebb, hatalmasabb és ügyesebb, mint a gyerektársadalom.

Fontos tanulságok

Egy életre megtanultam azt, hogy csak tisztelnünk szabad gyerekeinket, és lehetőleg egyenrangú társnak kell tekinteni őket az életben. Hiszen fáj nekik az, amikor mi felnőttek, az erőnkkel visszaélve fegyelmezzük őket. Ami-

kor nem engedjük, hogy az akaratuk érvényesüljön. Ezért hiszem és állítom, támogató módon szabad őket irányítani, helyes irányba terelgetni, de nem szabad a helyes irányba pofoznunk őket.

Jócót is inkább a helyes irányba tereltük, mint erőszakkal leszámoltunk volna vele.

Hogy mennyire erős volt a bizalma irántam, és abban, amiben megegyeztünk, nagyon jól tükrözi, hogy az elfogása pillanatában azt kérdezte, miért kell őt elfogni, amikor nyilatkoznia kell. Várják a tévénezők. És ő azért jött ki, hogy nyilatkozzon.

Nem érzem úgy, hogy becsaptam. Persze ez történt. Mégsem érzem úgy. Hiszen, az vezérelt, hogy túlélje mindenki és ő is ezt a válsághelyzetet.

Igen, elhittem vele, hogy nyilatkozhat a tévében.

De nagyon fontos az, hogy milyen eszközzel valósítjuk azt meg.

Tulajdonképpen a háborúk döntő többsége azért tör ki, mert megromlik a kommunikáció. Minden ember abban hisz, ahogyan ő látja a valóságot, az úgy is van. És szeretné rákényszeríteni másokra a saját valóságélményét, a saját valóságglátását. A saját realitását.

Berkesi Ferenc parancsnok
sajtótájékoztatója

Az ominózus géppisztoly

De ne felejtsük el, ami az egyik ember számára a valóság, az egy másik embernek más lehet.

A Jócóhoz hasonló válsághelyzetek, túszhelyzetek is azért jönnek létre, mert elromlik a kommunikáció. Mert nem találja meg a megfelelő csatornát, vagy mert nem kíváncsiak rá, a mondandójára. Vagy nem tudja, hogyan kell kifejeznie azt, ami a lelkében van.

Ott kezdődik a baj, ha el hisszük, hogy a saját valóság-élményünk az egyedüli, az igaz, az üdvözítő. Jócó elhitte,

ahogy ő látja a világot, az úgy is működik, az pontosan úgy van. S ezt az élményét el kell mondania mindenkinek...

Meggyőződés, hogy Jócó ma már érett fiatalemberként, mindezt másképp tenné. Mára akkori magát és a világot is másképp látja. Pedig nem a világ változott, hanem saját valóságészlelésünk változik meg. Fontos megtanulnunk azt, hogy egymás valóságészlelését, valóságélményét tisztelni kell. Merjük elhinni, hogy neki olyan a világ, amilyen.

Az első hazai gyermekrablás

A kilencvenes évek közepén, egy kisebb vidéki városban eltűnt a hat éves Kerény Fanni.

A szülők először maguk keresték a kislányt, eszükbe sem jutott, hogy gyermeküket elrabolták. Később aztán eltűnés miatt tettek a rendőrségen bejelentést. Ekkor a forrónyomos szolgálat megindította a nyomozást. Kikérdezték a szülőket, barátokat, ismerősöket és a szomszédokat is.

A nyomozók igyekeztek kideríteni, merre járt a kislány, kikkel érintkezett. Megszervezték a lakás külső és belső biztosítását, mint ahogy ez ilyenkor szokásos.

A hangrögzítés megszervezése nem sikerült. A vonal visszavezetésre* viszont intézkedtek. A határokon leadták a nevet, illetve forgalom áteresztő pontokat hoztak létre, hátha feinnakadnak rajta a gyermekrablók. Mozgó, kutató csoportok is keresték Fannit. Igazából nagyon jól meg volt szervezve minden, a rendőrség rendezetten és összehangolva intézkedett a saját lehetőségeinek megfelelően.

Ezekről még semmit nem tudhattam, hiszen este 10 körül otthon már lefeküdtem, és éppen elszenderedtem, amikor megszólalt a személyhívóm. Felkapcsoltam a villanyt és elolvastam az üzenetet. Azt írták, hogy hívjam vissza Túrós tábornokot, és a telefonszámot is megadták.

* Vonal visszavezetés: a központ (akkor még crossbar jellegű volt) összekapcsolja a vonalakat, és ebből megállapítható, honnan történik a hívás.

A tábornok elmondta, hogy egy vidéki kisvárosban, az egyik ismerősének kiskorú lányát elrabolták. Kérte, hogy menjek oda, és támogassam a helyi rendőrök munkáját. Illetve, ha tárgyalásra van szükség, segítsék abban.

Elköszöntem a gyermekeimtől, elmondtam, hogy dolgoznom kell menni, majd telefonon beszéltem, hogy mire beérek, készítsenek elő egy autót számomra.

Egy kifejezetten gyors 1.8-as Golfot kaptam, amellyel már máskor is voltam bevetésen. Hamar beértem a városba, ahol a kapitányságra vezetett első utam, és ott megkerestem az ügy gazdáját, illetve a helyi válságkezelő parancsnokot. Ekkor ismertem meg Ignác István alezredest, aki tájékoztatott arról, mi történt, mik az elképzeléseik, illetve, hogy mi az, amiben támogathatnék munkámat.

Elmondtam, hogy szeretnék a családhoz beköltözni, mert úgy lehet a legjobban irányítani a tárgyalást. Kaptam egy társat, aki az összeköttetést biztosította, illetve egy mobiltelefont arra, hogy bármilyen sürgős hír esetén azonnal tudjam azt jelezni. Elmondták, hogy megszervezték a külső és belső biztosítást, minden mozgást figyelnek a rendőrök.

Mivel az édesapa a kapitányságon tartózkodott még, éppen kihallgatták, megvártam, majd vele együtt mentem vissza a lakásba.

Mint kiderült, este kilenc körül volt egy telefonhívás, aminek a rögzítése nem sikerült. A felderítési adatok szerint egy Wartburg gépkocsinál látták utoljára a gyereket, amikor egy felnőtt férfival beszállt. Nagy erővel megkezdtek a leírt autó keresését. A nem rögzített telefonbeszélgetésben 16 millió forintot követeltek az emberrablók. Ekkorra már szerencsére élt a vonalvisszavezetés, és megállapítható volt, hogy egy környékbeli város Shell kútjáról történt a hívás.

Egy férfi alaposan gyanúsítható volt, hogy tagja az emberabló bandának, így erre a személyre körözést adtak ki.

22.00 óra körül megjelent az Objektív című tévéműsorban egy sajtófelhívás, amit előzőleg velem megbeszéltek, hogy egy eltűnt kislányt keresnek. Arról szó sem volt, hogy elrabolták. Ez azért volt fontos, hogy elhangozzék, mert a család bizonyára keresi gyermekét, és az elkövetőnek az is gyanús, ha nem keresik, ha a szülők nem fordulnak a nyilvánosság felé.

Beköltöztem a családhoz

Mikor beköltöztem a családhoz, nagy megdöbbenéssel vettem észre, milyen sokan vannak a házban. Mint kiderült, nemcsak a nagyszülők, hanem a szomszédok közül is néhányan ott tartózkodtak. Kértem az apát, távolítson el mindenkit, akinek nincs ott keresnivalója. Nem akartam, hogy hírek szivárognak ki a nyomozás állásáról.

Miután a rokonok és ismerősök elmentek, a legfontosabb rendszabályokat megbeszéltem az édesapával (pl. előre be kell jelenteni, ha elmegy otthonról, a telefonhívásokat én veszem az ő nevében). Illetve kértem őt, hogy a távollévő feleségét mielőbb keresse meg, és hívja haza.

Mint kiderült, a felesége valamennyi ismerősét körbejárta a városban, hátha megleli a kislányát. Már arra gondoltam éjjel egy óra körül, hogy rendőri segítséget kérek az anya felkutatására és visszahozására. Nagyon féltem attól, hogy az asszony olyan helyre is bemegy, ahol nyomot hagyhat maga után, és az elkövetőkhöz eljut a hír, hogy a rendőröket is bevonták a keresésbe.

Az elkövetők rosszul mérték fel a körülményeket, hiszen ekkora összeggel nem rendelkezett a család. A helyi rendőrség elrendezte, hogy az összeg egyben legyen, ha vé-

letlenül szükség lenne arra, hogy megmutassuk az emberablóknak, vagy átadására kényszerülünk.

Végre hajnali 2 körül hazaért a feleség, akinek úgyszintén elmondtam a szükséges biztonsági teendőket. Kértem tőle egy külön szobát, ahova a speciális tárgyalókészülékemet fel tudtam szerelni.

Egyeztettem a válságkezelő parancsnokkal, mi az, amiben lehet alkudni, mi az, amiből nem engedhetek.

Nyilván az volt a legfontosabb számunkra, hogy bejelentkezzenek az elkövetők, majd beazonosítsuk, hogy él-e még a gyerek. És ha meggyőződünk arról, hogy életben van, akkor lehet arról szó, hogy csere történjen.

Megérkeztek a nyomozók is, és kihallgatták az édesanyát. Néhány igen kellemetlen kérdést is feltettek neki. Merthogy meglehetősen gyanakvóvá vált, sőt azt is mondhatnám, hogy paranoid pszichózisa alakult ki az este folyamán. Le föl járkált, idegesen, szorongva, és mindenki felvöltözött.

Azt kiabálta, azonnal menjenek el, takarodjanak a lakásból. Zavarodottságában azt állította, hogy a rendőrök szervezték meg a gyerekrablást, amivel az a céljuk, hogy az általa összegyűjtött, a helyi vezetést kompromittáló adatokat tartalmazó iratokat akarjuk megtalálni. Hogy a rendőrség úgy tudjon nála házkutatást tartani, hogy azt ne vegye észre. Minden helyi rendőrré haragudott, és kiabálva veszekedett velük. Nekem szerencsém volt, mert tudta rólam, hogy Budapestről jöttem, így nem azonosított velük, benem továbbra is megbízott.

Hosszan beszélgettem vele, aminek az lett eredménye, hogy lehiggadt, lecsillapodott és együttműködésre tett ígéretet. Javasoltam, hogy pihenjen le, a többi már a mi dolgunk.

Az édesapát is nagyon megviselte ez a nap, feszültségadásnak iszogatótt.

Az összekötőmmel a másik szobában vártunk. Olyan telefonhívást, amely arra utalt volna, hogy az emberrablók jelentkeznék, nem kaptunk. Megbeszéltük a családdal, mi az, amivel be tudjuk azonosítani a gyereket (a játék mackója neve volt és a beceneve, ahogy otthon nevezték).

Az esti tévéműsorban elhangzott felhívás nyomán másnap már korán reggel a ház körül újságírók jelentek meg. Ennek a kezelésére nem voltunk megfelelően felkészülve, mert az lett a következménye, hogy mivel tőlünk nem kaptak híreket, a szomszédoknál próbáltak szerencsét. Ott sikerrel is jártak, az újságokban különféle hírek és álhírek jelentek meg az esetről. És előbb utóbb így kiderülhetett az is, hogy a rendőrség benne van az ügyben.

Fennakadt a hálón az egyik tettes

Mivel a felállított forgalom-áteresztő pontok éjjel-nappal működtek, a keresett személy fennakadt egy ilyen ellenőrzésen. Ez úgy történt, hogy az emberrablók megígérték, május 30-án 18 óra körül hívni fogják a családot. Ezért az egyik elkövetőnek el kellett indulnia olyan helyre, amely távolabb van a fogvatartás helyszínétől, és egy nyilvános telefonfülkéből tud telefonálni a családnak, vagyis nekünk. Azonban útközben fennakadt az EÁP*-on, és bevitték a rendőrkapitányságra.

*EÁP: ellenőrző – áteresztő pont.

Ez ugyan nagy veszélyeket is rejthetett volna, de szerencsére nem voltak eléggé felkészültek a gyermekrablók, és így nem került még veszélybe a kislány élete.

A férfi vallomásából kiderült, a gyermeket egy kis vidéki üdülőhelyen tartották fogva. Mikor eljöttem Budapestről, javasoltam Ignác úrnak, hogy a Különleges Szolgálat egysége legyen állandóan készenlétben egy esetleges kiszabadításra, elfogásra.

Javaslatomat elfogadták, úgyhogy a helyszínre érkeztek és elhelyezkedtek az embereink. Miután pontosan megtudtuk, hol rejtik a kislányt, a különleges szolgálat kapta a feladatot, hogy kiszabadítsa.

Az ügy legfontosabb tanulsága és legnehezebb feladata volt a család (legfőképpen az anya) kezelése. Ezt követően már mindig azt oktattam, nagyon fontos, hogy egy emberrablásnál álljon készenlétben egy pszichológus, hiszen bármikor bekövetkezhet egy idegösszeomlás, amit szakértelemmel kezelni kell.

Emlékezetem szerint hívtunk orvost is az asszonyhoz, aki nyugtatót adott be neki, amelytől elaludt. És amikor reggel felkelt, viszonylag kezelhetőbb volt.

Bár nagyon készültem arra, hogy tárgyalhassak, ennél az esetről nem került rá sor. De jól eső érzés volt, hogy sikeresen és sérülésmentesen kiszabadították a gyermeket, és az is, hogy a mi szolgálatunk végezte el vérontás nélkül a munkát.

A Készenléti Rendőrség, Terror Elhárító Szolgálatának (TESZ-nek) jelenlegi parancsnoka, a most 35 év körüli, 170 cm magas, erős, kisportolt testalkatú férfi nagyon határozott, fegyelmezett, kimért ember. Így emlék-

szik erre az esetre, ahol a felszámoló osztag tagjaként vett részt:

„A csapatunk körülvette a házat, amelyben az elrabolt gyereket őrizték. Különböző speciális készülékkel felmértük, hogy milyen mozgás van a házban. Majd tudván, hogy nem profi elkövetőkkel van dolgunk, a legegyszerűbb megoldást választottam. Egyszerűen bekopogtam a házba, majd ajtónyitásra rádöntöttem a beengedőre az ajtót. A szolgálat emberei berontottak a házba és legázolták a bennlévőket. Olyan gyorsan történt a felszámolás (kb. 7 másodperc alatt peregtek le az események a két szintes házban), hogy jelenlétemben nem is tudtam mindent részletesen leírni feletteseimnek.

Ennél az esetről is az történt, hogy a túsza ugyanúgy ráugrott egy rendőr, mint a bűnözőkre, mert nem lehetett tudni azt, nem lépett fel nála a Stockholmi-szindróma.”

A parancsnok szerint munkájukat az segíti legjobban, ha a bennlévők (fogságban lévők, a túsok) a behatoló rendőrség parancsainak rögtön és maradéktalanul engedelmeskednek (például azonnal földre kell feküdni, ha az az utasítás hangzik el). Ugyanis nincs idejük arra, hogy a berontó terrorelhárítók pontosan felmérjék ki a rosszfíú és ki az áldozat. Aki áll, aki nem engedelmeskedik, azt legázolják.

A felszámolást természetesen igyekszenek az ellenállás arányában végezni. Azaz fegyvert csak fegyveres ellen használnak.

A második gyermekrablás

A gyermekrablók, az apa házának voltak építómunkásai. Úgy gondolták, van annyi pénze, hogy érdemes elrabolni a gyereket. Ismerték a családot, látták, hogy milyen bensőséges viszony van a gyerekek és a szülők között, biztosra vették, hogy az apa fizetni fog. Jól tájékozottak voltak. Akkor összeget követeltek, amelyet még képes lett volna az apa kifizetni.

Már ott voltam a szülőknél, amikor ismét csegett a telefon:

– Halló! Kovács lakás? Halló.

– Jó napot kívánok.

– A pénzt összeszedték?

– Igen, azon fáradozom.

– Még nincsen meg a pénz?

– Az nem olyan egyszerű, éppen el kell adnom egy csomó dolgot.

– Nézze nyolc órára várom a pénzt.

– Elnézést még egyszer.

– Nyolc órára várom a pénzt, a Gellért Szállónál. A felesége fogja elhozni.

– A feleségem fekszik. Idegnyugtatókat kapott, ugyanis idegkiborulást kapott...

– Nem érdekes, akkor a lánytestvére a kislánynak.

– Nem, nem, én fogom vinni...

– *Semmiképp nem fogja. A lánytestvér hozzá, a Gellért Szálló mellett...*

– Nem, ezt biztosan nem ők fogják vinni. És beszélni akarok előtte a saját lányommal.

– *Beszélni nem fog. A Gellért Szálló...*

– Akkor nem fogom vinni a pénzt! Értse meg, tudnom kell, hogy él a kislányom...

– *Hallgasson meg!*

– Maga is hallgasson meg! Az én lányomról van szó! Hát, értse már meg...

– *A lányát megkapja...*

– Nem! Először hallani akarom, hogy tényleg az én lányom-e!

– Hát, hogy gondolja, hogy csak úgy odaviszem magának a csomó pénzt, és halva kapom vissza?

– *Nem fogja halva visszakapni. Elmondom a feltételeket.*

– Milyen feltételeket?

– *A szállóval szemben van egy telefonfülke, ott...*

– Még egyszer! Még egyszer, mert ezt fel kell írnom.

– *Azért diktálom. Ez a Szabadság-híddal szemben..*

– Várjon, írnom kell..., mert ideges vagyok. Tehát?

– *Szabadság híddal szemben.*

– Egy micsoda?

– *A Gellért Szálló mellett.*

– Igen?

– *A budai oldalon.*

– Igen?

– *Ott fogom várni nyolckor. Ott fogom hívni. A telefonfülkénél.*

– Idefigyeljen. Ha nem fogom látni a lányomat, nem viszem a pénzt. És ha nem tudok vele beszélni előtte, akkor biztos vagyok benne, hogy nem.

– *Előtte semmiképp nem fog beszélni a lányával. A lánya jól van, minden O.K. vele...*

– Ez kevés uram! Hogy ön azt mondja jól van...

– *Várom a...*

– Nem leszek ott, ha...

A telefont letették.

Ennél az esetről is felmerültek technikai problémák, a vonal visszavezetés nem megfelelően sikerült.

Az ellenfigyelés felderítése is feladat. (Nem figyelik-e a lakást a szemközti házból, feltűnik-e azonos rendszámú autó a ház körül stb.)

Gondot jelentett az is, hogy az emberrablókkal még nem is történt kapcsolatfelvétel, amikor már újságírók jelentek meg a lakásnál másnap reggel. Mivel több gyereket hallgattak ki éjjel a rendőrségen, ezt tudták meg az újságírók.

Emberrablásoknál fontos, hogy a hozzátartozókat ne rendőrségi külsőségekkel keressék meg (szírenázó autó stb.), és a tanúkat titoktartási kötelezettségre vegyék rá. Megállapítható, hogy a média igen nagy kárt tud okozni az ilyen esetek megnyugtató és mielőbbi kezelésében.

Ennél az esetről is egymás után jöttek az újságírók, telefonon folyamatosan zavartak az ügy megoldásában. A legdöbbenetesebb az volt, hogy megjelent az akkori Egyenleg stábja, és becsöngettek. Kinéztem az ablakon, és látom, hogy ott áll egy egész tévé stáb.

Kénytelen voltam az elrabolt kislány nővérét rávenni, hogy az egyik újságíróval a húga nevében beszéljen. Mondja azt, hogy szó sincs semmi eltűnésről, csupán betegen fekszik otthon. Így az emberrablók megtudhatják, hogy az ügyben nincs benne a rendőrség.

Tárgyalási taktikánk

Abban az időben is már nagyon jól és szakszerűen kezelte a hazai rendőrség vezetése ezeket az ügyeket. Csere, nyilvános hely. Minimum másfél óra kell ahhoz, hogy a kollégák (a Különleges Szolgálat emberei) fel tudjanak a helyszínen állni, és ki tudják majd szabadítani az elrabolt személyt, illetve, hogy az elkövetőket el tudják fogni.

Ennél az esetről is az volt a taktika, hogy nyílt helyre visszük a pénzátadást, bemutatjuk a pénzt. De csak a csere fogadható el, azaz látnunk kell a kislányt élve.

Így mindenképpen beszélnünk kellett az elrabolt kislánnyal, hogy be tudjuk azonosítani, valóban ő-e az elrabolt személy. Ugyanis az elrablások egy jelentős részében az elrabolt személyt azelőtt megölik, mielőtt a pénz átadásra kerül. Sajnos tény, hogy a világon az elrabolt személyek többsége annak ellenére sem lesz meg, még holtan sem, ha kifizették érte a váltságdíjat.

Sokszor, már az első kapcsolatfelvétel előtt megölik a túszt. Így nagyon kell ügyelni arra, hogy életbe tartsuk. Túl nagy figyelmet sem szabad fordítani az elrabolt személyre, de azt sem lehet megtenni, hogy nem beszélünk vele, és mégis úgy tűnik, hogy ennek ellenére együtt akarunk működni az elrablókkal.

Korábban volt olyan ügy (amelyben én nem dolgoztam), hogy az ún. villantó pénzt (aminek az a célja, hogy bemutassuk, van pénz) a bűnözők magukkal vitték. Hozzáteszem, egy alkalommal sem fizettünk még elrabolt személyért, mindig úgy tudtuk megoldani, hogy pénzt nem kellett átadni, mégis kiszabadult, vagy kiszabadítottuk a túszt.

Mindig úgy dolgoztam, hogy pontosan az előjáró utasításai szerint végeztem a feladatom. Tárgyalási módsze-

remben az utasítást végrehajtottam. Hiszen a parancsnok tudja mindig, mi a pontos helyzet. Nem kell a tárgyalónak mindent tudnia. Az emberrablásokban igen nagy apparátus dolgozott, ahogy most is.

A beköltözés napján még nem, csak másnapra jött telefonhívás a túszejtőktől. Ennek során a pénzátadási helyszínt beszéltem meg velük.

Abba egyeztem meg az apával (és a parancsnokkal is), hogy felöltöm magamra az apa szerepét, és én veszem fel nevében a telefonokat. Ez azért volt fontos, mert több szempontot kell ilyenkor érvényesíteni. És ezt általában egy súlyos lelkiállapotban lévő hozzátartozó nem tudja megtenni.

Megfigyeltem, hogy beszél az apa (milyen a hangmagassága, milyen a beszédtempója, milyen kifejezéseket használ), és ezeket igyekeztem begyakorolni.

Ez sikeresen ment, az első kapcsolatfelvételnél, már az apa szerepében beszéltem az elrablókkal. Mint egy aggódó és lesújtott apa. Kértem, hogy beszélhessek a lányommal, hiszen csak akkor fogok fizetni.

Bár elsőre még azt mondták nekem, hogy márpedig nem fogok beszélni a lányommal, tudtam, hogy igenis fogok vele beszélni. Ugyanis, ha pénz kell az elrablóknak (és naná, hogy az kellett), akkor valamilyen szintű együttműködésre nekik is hajlandónak kell lenniük. Igazából nem voltam feszült, az apa szerepében, rá kell játszanom az aggódásra. Adigra már annyi ügyben tárgyaltam, hogy végig higgadt tudtam maradni, és végig arra tudtam összpontosítani, amit számomra feladatként meghatároztak. Érzelmileg az apával azonosulnom kellett, ezért egy kicsit hozzá kellett tennem.

Egyébként az elkövetők nem vették észre, hogy nem az igazi apával beszélnek.

És láss csodát, a második beszélgetésre már tudtunk beszélni a kislánnyal.

Persze nap közben folyt az élet. Az első rögzített beszélgetést leírtuk, és ezt küldtük el a főkapitányságra.

Együttműködés a családdal

Fontos az emberrablásoknál a család figyelése és védelme, és az, hogy végig fenntartsuk a család együttműködését. Ennél az esetről is felmerült róluk, hogy a rendőrség szálljon ki az ügyből, amit persze nem tettünk meg. Illetve meg kell szervezni azt, ha a család valamelyik tagja kimozdul az otthonából, akkor a figyelők észrevétlenül tudják őket követni. Egyrészt azért, hogy óvják, nehogy őket is elrabolják, másrészt azért, nehogy a hátunk mögött fölvegyék a kapcsolatot a túszejtőkkel (erre már egy korábbi ügyemben volt példa).

Ezért a család életében újabb rendszabályokat kell bevezetni, ha el akartak menni valahova (például bevásárlás), azt jóval előtte jelezniük kellett.

Egy kedves eset is volt ennek kapcsán. Kollegám, aki szolgálatból jött ide, és nem volt ideje arra felkészülni, hogy napokat a helyszínen töltünk, arra gondolt, kéri leváltását. De az asszony arra kérte, maradjon, segítse lánya kiszabadulását. Ezért vállalta, hogy tiszta fehérneműt, zoknit vásárol neki, a saját költségére...

Nagyon fontos, ha kialakul a hozzátartozók és a rendőrök között egy bizalmi viszony, akkor ezt nem szabad

megszakítani. Az őszinte együttműködés rengeteget tud segíteni a felderítésben.

Sok esetben egy kis, addig elhallgatott információ is nagyot lendíthet a nyomozáson. Bár itt semmit nem hallgattak el, nagyon készségesen együttműködtek velünk. Ehhez kellett a bizalmi viszony.

Sok aggódo és érdeklődő telefonhívás kaptunk, és ez egy idő után már zavaróvá vált.

De a korábbi ügyekből megtanultam, ha nem kezeljük jól a sajtót, nem adunk elégséges információt a sajtónak, akkor a média megkeresi a maga információit. És az még nagyobb bonyodalmakhoz vezethet.

Az ügygazda azonban úgy határozott, ebben az esetben nem adunk ki információt, és úgy teszünk, mintha meglenne a kislány, aki csupán elcsavargott, majd hazajött, és most betegen fekszik. Ebben segítségünkre volt a nővér. Néhányszor a kaputelefonon is felszóltak Hanna gyerektársai, és őket minden alkalommal a testvér – aki szerencsére jól ismerte testvére barátait – nyugtatta meg, semmi komoly baja nincs, mindössze beteg.

A második nap reggelén az apa kialvatlan szemekkel odajött hozzám, és azt mondta, figyelj Józsi, én eladom mindenemet, hogy odaadhassam a pénzt, a 20 millió forintot (ez akkor igen tetemes összeg volt). Azt válaszoltam neki, erre nincs szükség. Ezt az összeget a rendőrség biztosítja. Te légy nyugodt, épségben meglesz a kislány, és a pénz is megmarad.

Mire ekkor azt mondta nekem, szeretnék újra szegény lenni. Azért, hogy ne legyen miért elrabolni a gyerekeimet. Eladom az autót, a cégemet, és félrevonulok a világtól.

A feleséggel nem lehetett beszélni. Reggelre teljesen kisírt szemmel, használhatatlanul jelent meg. Elkészítette a reggelit, udvariisan egy-két szót váltottunk egymással, de semmi dolgát nem tudta végezni, olyannyira összeomlott. Minden telefonsörrenésre összeresztett.

Gőzerővel folyt a háttér munka

Mindeközben teljes gőzerővel folyt a háttér munka, a rendőrség óriási apparátussal dolgozott az ügyön. A fiúk elmentek a megbeszélt helyszínre, a Gellért téren fölálltak. Felkészítettem az anyát, hogy képes legyen elvinni a pénzt. Nehéz volt. Mintegy másfél óráig tartott, mire abba az állapotba lehetett hozni, hogy egyáltalán el tudjon menni a helyszínre a pénzzel. Megbeszéltük miket kell mondania, s csak akkor adhatja át a pénzt, ha cserébe visszakapja lányát. Ha nem látja kislányát, nem adhatja át a pénzt. Amennyiben bajba került volna, egy telefonszámot kellett volna felhívnia. A számot ráírtam tollal a kezére, a belső alkarjára. Ugyanis olyannyira ideges volt, hogy semmit sem tudott megjegyezni. Valósággal szétesett a személyisége. Végül felöltözött, elment, és odaért a helyszínre.

Azonban nem hívták az utcai telefonon. És nem is mentek oda hozzá.

Teljesen összetörtén jött haza. Mindkét szülő és a nővér is sírt. Azt hitték, már megölték Hannát, és már soha nem látják viszont.

Nem vádoltak bennünket, de azért lehetett érezni a néma felelősségre vonást is. Ha nem lennénk itt, és fizethetnek volna, akkor talán minden jobban alakult volna.

Beszéltem külön-külön mindhármójukkal, és amennyire lehetett megnyugtattam őket. Elmondtam nekik min-

dent, amit lehetett a nyomozás állásáról. De ezen az éjszakan sem tudtak aludni.

Az előljárómat tájékoztattam.

Jött a harmadnap, mikorra már mindenki fáradt volt.

És akkor jött az a beszélgetés (17.05-kor) Hannával, amikor mint édesapa beszéltem vele, és ő nem vette észre, hogy nem az igazi apjával beszél.

Addigra megegyeztünk a szülőkkel, hogy mi az a néhány adat, amivel be tudjuk azonosítani, hogy valóban Hannával beszélünk (játék mackója neve, a beceneve és a mandulaműtétje időpontja). Kérdéseimet akkor nem értette.

Abban a pillanatban, hogy Hanna helyest választ adott a kérdéseimre, hogy ne bukjak le előtte, átkapcsoltam az édesapjának, s vele beszéltem tovább.

Hogy az apa idegileg mennyire ki volt készülve, az is bizonyítja, hogy összekeverte a lányai nevét.

Egyébként megbeszéltünk az emberrablókkal egy jelzót, hogy máskor is azzal jelentkezzenek be. Erre azért van szükség, mert gyakran – főként nagy nyilvánosságot kapott történések esetében – ráépülő bűnözők jelennek meg, akik szintén pénzt akarnak, bár nincs is náluk az elrabolt személy.

A kislány a telefonban elmondta, hogy ez egy jól szervezett csoport, sokan vannak.

A média munkatársai és az iskolatársak telefonálgatásait figyelmen kívül hagyva, a másnap délelőtt csendben telt.

Ólomlábakon eljött az este, és ekkor ismét bejelentkeztek az elkövetők. Megegyeztünk a pénz átadásáról, amit Nagytéténybe kellett kivinni. Határozott tárgyalással sikerült azt elérnem, hogy ne hat órakor, hanem 8-kor legyen a találkozó. Ez elégséges idő volt ahhoz, hogy fel tudjunk állni az elfogásra. Abban is megegyeztem a túszejtőkkel, hogy

mivel a feleségem nagyon kikészült és nyugtatókat kapott, ezért én, az apa viszem el nekik a pénzt.

Az elkövetők azonban immáron másodszorra sem jelentek meg a helyszínen. Illetve sem az apa, sem a rendőri erőink nem észlelték, hogy ott lennének.

Az édesapa hazajött, és nagyon csüggedtek voltunk az ismételt kudarc miatt. Vártuk ismét, hogy megszólaljon a telefon.

Berezelt elkövetők

Amikor az utolsó tárgyalást megbeszéltem az elkövetőkkel, volt egy nagyon fontos momentum. Arra az állításukra, hogy a Gellért téren sokan voltak, és rendőröket is láttak, ezért nem mentek oda az anyához, azt mondtam, hogy persze, önöknek mindenki rendőr, mindenkiben veszélyt látnak, mert rossz cipőben járnak. Ezt azért volt fontos mondanom, mert az emberrablások esetében, az elkövetők sokszor azért ölik meg túszaikat, mert az hiszik, hogy rendőrök vannak a pénzátadás helyszínén.

Hiszen paranoiddá válik minden elkövető, és fokozottan gyanakvó, érzékeny lesz. Még az ártatlan, csókolózó szerelmes párt is rendőrnek képes látni. Én tudom, hogy kollégáim nagyon gyakorlottak voltak, és biztos nem lehetett észre venni őket a helyszínen. Nem bukhattak meg.

Persze az elkövető is bizonytalan abban, hogy talán mégsem rendőrt lát. Ezért ezt el is fogadta tőlem, és meg tudtunk egyezni az új időpontban.

A legnagyobb örömünkre 9.30 körül, bejelentkezett a telefonon az elrabolt kislány. És vidám, csacsogó hangon mondta, épségben van, és hol találjuk. Hatalmas feszültség szabadult fel a családban és bennem is. Szakemberként tudtam, mindent jól tettem. Határozottan tárgyaltam. Hagy

higgyék el az elkövetők, hogy pénzt kapnak, ha együttműködnek, ha hozzák a gyereket.

Ezt a találkozást azonban nem merték felvállalni. Túl nagy kockázatot láthattak benne.

Utólag kiderült, hogy tervbe vették a kislány megölését. Tehát elég nagy volt a veszély. Minek köszönhető, hogy nem ölték meg Hannát?

A kislány fegyvermeztettségének (ami számunkra persze később derült ki). És a határozott tárgyalásnak. Nagyon határozottan és keményen tárgyaltam, ezt a kazetták meghallgatását követően utólag is állíthatom. Talán egy aggódó apa nem ilyen kemény, csak egy nagyon céltudatos szülő.

Ugyanis később, egy másik emberrablási ügyben ugyanezzel a stílussal tárgyalva, szintén elengedték az elrabolt személyt.

A stílus, a korrektség elég meggyőző volt ahhoz, hogy nem mertek nagyobb kockázatot vállalni, elengedték a gyereket, és nem ölték meg.

A telefonon mondtuk Hannának, hogy azonnal érte megyünk, várjon meg minket. Beültünk az autóba az apával, és a kislányért mentünk. De a legnagyobb megdöbbenésünkre már nem volt ott a kislány. Gyors telefonálások után kiderült, hogy az ügyben dolgozó rendőrök mentek érte, és bevitték a Deák térre, az ORFK-ra. Meg akartuk óvni a gyereket attól, hogy ismét idegen arcokat kelljen látnia, idegen embereknek kelljen engedelmeskednie.

Nem biztos, hogy a legjobb megoldás volt, hogy ezt a szabályt az SZBO*-tól megszegték. Gyorsan bementünk a rendőrségre, ahol megkezdődött Hanna kihallgatása.

***SZBO: Szervezett Bűnözés Elleni Osztály**

Pszichológusként engem kértek fel, hogy segítsen a kihallgatást.

Egy speciális pszichológiai, élményfeldolgozó interjút készítettem a kislánnyal. Ez annyira jól sikerült, hogy a másik szobában, mikor kazettáról kazettára hallgatták a felvételt, melyben Hanna elmondta, hogy ahol fogva tartották, mit látott a kötés mellett, amikor lekísérték WC-re, milyen hangokat hallott. Az egyik nyomozó ráismert arra a helyszínre, ahol fogva tarthatták, mert annyira jól és pontosan tudta a kislány elmondani. Az elfogásától kezdve el tudta mondani, milyen úton vitték, hol, mit hallott. Hol vitték át felüljáró alatt, mikor mentek macskaköves úton, mikor és hol tették a csomagtartóba a hátsó ülésről.

A beszélgetésem Hannával elég kimerítő volt, másfél-két órán keresztül tartott. Majd hazamentünk mindketten saját otthonunkba. Két óra múlva ismét találkoztunk és a nyomozók az elmondása alapján lévő helyszínre vittek minket. Hanna a térdére hajtotta a fejét, és döbbenetes pontossággal mondta, mikor merre menjünk. Kitűnő megfigyelő volt. Gyakran előre jelezte (úgy, hogy nem látta), milyen útszakasz fog következni. Végül kijutottunk a motelhez, Budapest határában.

Bevittük a házba, és ráismert a szobára, az ágyra, ahol leragasztott szemmel feküdni kellett.

Először meg akarták ölni

Nem volt könnyű helyzetben a kislány a fogvatartása időszaka alatt. Többször megértette a férfiak pusmogását, akik arról beszéltek, el fogják tenni láb alól, ha a pénzt nem kapják meg érte. Volt, hogy ezt nyíltan meg is mondták neki. Az egyik fiú, aki tudott magyarul, és általában ő vigyázott rá, sokkal rendesebb volt vele, mint a többiek. Annyira fegyelmezetten és jól viselkedett Hanna, hogy kialakult köztük oda-vissza a Stockholm-szindróma. Az elkövetők irányából elkezdte védeni, s amikor a többiek úgy döntöttek, hogy ebből már nem lesz pénz, végezzenek a gyerekekkel, Adolf nem engedte meg.

Nagyon fontos az, ha valakit elrabolnak, igyekezzen megőrizni a tisztességét, a becsületességét, a jó értelemben vett büszkeségét. Ha meg van kötözve a keze, akkor ragaszkodjon hozzá, hogy maradjon továbbra is, ha lába, akkor az is, és a szeme is legyen bekötve.

Ugyanis az elkövetők nem érzik olyan nagyra a megbukás veszélyét, ha nem tudják beazonosítani őket. Akkor nem áll érdekükben, hogy kivégezzék az elrabolt személyt. Itt sem állt érdekükben, hiszen úgy tartották fogva Hannát, hogy csak hangfoszlányok jutottak el hozzá a földszintről az emeletre. Nem láthatta őket, hiszen mindig be volt kötve a szeme, illetve amikor megengedte az őrző, hogy olvasson, akkor pedig el kellett fordulnia a falhoz a könyvvel a kezében.

Meg lett az elkövetők autójának rendszáma is, és rá másnapra meglettek maguk az emberrablók is. Romániai magyarok voltak.

Az esemény után még találkoztam egyszer a szülőkkel és a testvérrrel, a mai napig is kapcsolatban vagyok Hannával is. Mintha kicsit a családtagjuk lennék.

Nagyon sajnáltam a szülőket és a kislányt is. Egy kifejezetten rendes családot ismertem meg, egy jól menő vállalkozásuk volt. Tisztességesen és becsületesen, szépen éltek és nevelték gyermekeiket, s nekem úgy tűnt becsületesen vitték üzletüket is.

Hanna a későbbiek során sokat beszélt arról, hogy fogva tartásakor milyen érzései voltak. Kiderült erőszakoskodni is akartak vele, de az őre megvédte. Hanna a hangjával, hangszínevel tudatta velük, hogy nincs megijedve. A lány, aki azóta szép fiatal nővé érett, a mai napig viseli nyomait lelkében ennek az eseménynek. Mindennapját nyomasztja az, amit egykor elkövettek ellene. Úgy érzem, az akkori élményeitől még nem akar megszabadulni, mert nem kéri szakember segítségét a feldolgozáshoz. Pedig lenne rá megfelelő módszer.

Van úgy, hogy a gyermek egy pillanat alatt képes felnőtté válni. Hanna az lett. De ez azt a veszélyt is rejti, hogy amikor ténylegesen felnőtté lesz, akkor érzelmileg, sok vonatkozásban gyermeki reakciókat fog adni. Azt gondolom, hogy szakember segítségével ezt mindenképpen rendbe kenne tenni. Mert helyrehozható lenne.

Hanna visszaemlékezése

„Bár utólag megértettem miért történt, de akkor, ott, borzasztóan rosszul esett, hogy „nem ismer fel” édesapám, mindenféle keresztkérdést tesz fel (például, a mandulaműtetem mikor volt). József hanghordozása, hanglejtése a papámé volt, másra nem figyeltem.

Amikor megkérdeztem, hogy mi lesz velem, ha nem kapják meg értem a váltságdíját, azt mondta Adolf, megfojtunk, követ kötünk rád, és bedobunk a folyóba. Arra a kérdésemre, hogy megerőszkolnak-e, azt válaszolta, elég nagy vagy már, miért ne tennénk. Erre azt válaszoltam, így is megpecsételte egy életre, legalább azt hagyjátok meg nekem, hogy hadd döntssem el Én, hogy mikor, kivel és hol vesztsem el a szüzességem. Akkor Adolf lement a többiekhez, és másfél órát tanakodtak, majd feljött, és közölte velem, hogy nem nyúlnak hozzám.

Végig az volt a fejembe, nyugodtnak kell maradnom...

Elrablásom napján este hamburgert és fantát kaptam tőlük, azt követően már sem enni, sem inni nem fogadtam el semmit.

Csütörtökön kértem Adolfot, hogy vegye le szememről a tapaszt, mert megőrülök, ha nem foglalhatom el magam valamivel. Megígérttem, hogy sehova sem nézek, csak olvasni fogok. Végül megengedte, és olvastam vagy 200 oldalt egy Stephen King regényből.

Milyen sérülést okozott bennem elrablásom? Lehetőleg csak autóval közlekedek, magamra zárom a kocsiját. Ha az utcán megyek, csak közvetlenül a fal mellett tudok haladni. Viszont szerencsére nincsenek rossz álmaim.

Érdekes, a szerda délutántól péntek estig való fogva tartásom alatt, több centit nőtt a hajam, a körömöm is megnőtt.”

A gyermekrablási ügy fő vádlottja három és fél év börtönbüntetést kapott, azaz már '97 végén szabadult.

A kínai gyermekrablás

Elraboltak egy kilenc éves kínai kislányt, és az édesanyjától azt követelték, hogy harminc ezer dollárt gyűjtsön össze, ennyiért elengedik kislányát.

A férj, az apa éppen Franciaországban tartózkodott.

Az édesanya viszont nagyon talpraesett és együttműködő volt (ez nem jellemző a külföldiekre).

Munkatársammal beköltöztünk a családhoz, egy fővárosi panellakásba, ahonnan éppen rá lehetett látni a Budai Skála Áruházra.

Ugyanis nagy volt az esélye annak, hogy az anyát is megtámadják. Hiszen a világon már több ízben megtörtént, hogy a családot is megtámadták, ha nem is az emberrablók, hanem azok, akik tudták, hogy nagyobb pénzösszeg van a hozzátartozóknál.

A rendőrség felajánlotta, hogy 30 ezer USD-t összekészít, és ezt átadja az anyának, hogy ezzel kiválthassa gyermekét. Természetesen arról szó sem volt, hogy az emberrablók hozzájuthassanak a pénzhez, azonban ahhoz, hogy be lehessen mutatni az összeget, az rendelkezésünkre állt.

Meg kellett szerveznünk, hogy az anya másnap kimenjen a pénzért, s a piacon, ahol dolgozott összegyűjthesse az ismerősöktől és rokonoktól ezt az összeget. El kellett hogy jusson a hír az elkövetőkhöz, az anya mindent megtesz a váltságdíj összegyűjtésére. És azt is lássák, hogy az anya nem értesítette a rendőrséget.

Először a rendőri vezetés nem akart hozzájárulni, hogy az anya kimehessen a helyszínre pénzt gyűjteni. Ezt a

tolmácson keresztül közöltem vele. Erre erőteljesen kezdett tiltakozni, és megindokolta, hogy azért nem mehet helyette egy rokona, mert a pénzt csak személyesen ő kaphatja meg honfitársaitól, akik között tekintélye van.

Az „ügygazda” végül is engedélyezte, hogy elmenjen a piacra. Valamint rendőri figyelmet is biztosítottak számára, nehogy őt is elrabolják, és aztán a férjet zsarolják még magasabb váltságdíjat követelve.

Az éjszaka csendesen telt, az emberrablók nem jelentkeztek. Békésen beszélünk a lakásban, múltatuk az időt, beszélgettünk, tévéztünk, igyekeztünk elfoglalni magunkat.

Másnap az asszony a szokott időben indult el a piacra. Nem sikerült összegyűjteni a harminc ezret, de komoly összeget kapott a barátoktól.

Utólag tudjuk, hogy az elkövetőkhöz hamar eljutott annak a híre, hogy gyűlik a váltságdíj. Ezért értesítették az anyát, hogy a következő napon menjen el a raktárába, és ott várjon rájuk.

Találkozó az emberrablóval

Mi mondtuk az anyának, hogy csupán arról lehet szó, hogy a pénzt megmutatja, de csak akkor adja azt át, ha kislányát odahozzák a helyszínre. Avagy valamilyen nyilvános helyen adja oda a pénzt kislányaért cserében.

Ez a beszélgetés úgy délután három óra körül lehetett. Én a tolmáccsossal és egy rendőr kollégámmal, jóval a találkozó előtt titokban érkeztem, és a raktárral szomszédos helyiségben helyezkedtünk el, ahol hallhattunk minden átcsűrődő neszt. Az asszony nem hiába várt, hamarosan meg-

érkezett az elkövető. A pénz nálam volt. Ekkor erőltették a kínaiak, hogy adjam oda a pénzt, de azt válaszoltam, hogy szó sem lehet róla. Legfeljebb megmutathatom, de addig, amíg nem kapjuk meg a kislányt, semmit nem adok oda.

Hallottuk a szomszéd szobából, hogy folyik a vita, a tolmács fordított nekem. Majd bejött egy kínai, és elkérte tőlem a pénzt, hogy megmutatná a szomszédban. Odaadtam neki, ő átvitte, megmutatta az emberrablónak.

Majd a kínai rafináltan a pénzt nem adta nekem vissza, hanem a folyosó másik oldalán lévő raktárhelységben dugta el. Szóltam, hogy hozza vissza. De ő erre nem volt hajlandó. Letérdelt előttem, és összekulcsolt kézzel könyörgött, hadd adja oda az emberrablónak.

Azonban parancsnokom nem engedélyezte nekem ezt a módot. Egyre erőteljesebben és hangosabban követeltem tőle a pénzt vissza. Addig-addig erősködtem, míg végül hiánytalanul visszahozta a pénzt.

A zajt viszont meghallotta az elkövető, aki a szomszéd szobában volt az asszonnyal, és gyanút fogva elindult a hang irányába, azaz felénk, hogy lássa, mi történik.

Egy bevetési egység távolabbról biztosította a tárgyalást, akikkel rádió összeköttetésben álltam.

A kínai megelőzte, és berontott, mondván, hogy jön a bűnöző. Ekkor gyorsan jelentettem a bevetési egység parancsnokának, hogy mindjárt lebukunk.

A másik oldalon a parancsnok annyit értett, hogy „*lebukunk*”, a mindjárt szó – valószínűleg a gyors forgalmazás miatt – lemaradt. A parancsnok visszakérdezett, mit mondtam, és ekkor közöltem vele, hogy jön bűnöző hátra, a búvóhelyemre. Arra a szóra, hogy „*lebukunk*” a parancsnok már megindította a felszámolókat, a bűnöző elfogására. Viszont, amikor a parancsnok visszakérdezett, és rájött, hogy még nincs veszve minden, leállította embereit.

Ez nagy szerencse volt, mert a kínai munkás kiment, és sikerült megnyugtathatni az emberrablót. Az visszament és tárgyalta. Azonban semmiképpen nem akart elmenni a váltásdíj nélkül. Bejött az egyik kínai, és közölte, ha nem kapja meg a pénzt az emberrabló, akkor soha nem látjuk élve a gyermeket. Ezt jelentettem az ügygazdának. Ő felhívta a Pest-megyei rendőrfőkapitányt és utasítást kért. A parancsnok válasza elutasító volt.

Ennek nyomós oka volt, ugyanis előfordult már (más országban), hogy odaadták a pénzt a bűnözőknek, akik megléptek vele, s nem lett meg az elrabolt személy. Ebből a hibából nem akartunk beleesni, ezért maradtunk a cserénél.

A gyermekrablók hajthatatlanságát látva, az ügygazda végül úgy döntött, hogy a pénzt adjuk oda. Persze tudni kell, hogy ez nagyon jó minőségű, hamisított dollár volt. Bár ezt sem illik elveszíteni. Ezért a rendőrség készenlétben állt, hogy követik a kínait. Több autóval rendelkeztek, így megoldható lett volna a titokban történő figyelés.

Miután engedélyt kaptam, a pénzt átadtam a kínainak, aki nagy boldogan vitte előre a szobába az összeget, és ott átadta az emberrablónak.

A kínaiak láthatóan megkönnyebbültek, ellenben velem, hiszen nagyon nagy volt arra az esély, hogy szószegő módon fognak viselkedni, s nem fogják elengedni a kislányt.

Vesztére kapta meg a pénzt

Az elkövető autóba szállt, s a mieink követni kezdték. Én is autóba ültem a tolmáccsal, és nem messze innen a rendőrség már le is csapott a bűnözőre. Olyan gyorsan történt mindez, hogy még telefonálni sem volt ideje társainak.

Ezután következett az idegtépő kihallgatás egy félreeső helyen, a Városligetben. Az elfogott személy sok mindent elmondott. Hajlandó volt együttműködni velünk, hiszen rettenetesen meg volt rémülve. Társainak telefonon bementa, hogy meg van a pénz, és elengedhetik a gyermeket.

A bűnöző társai készen álltak arra, hogy szabadon engedik túsukat, merthogy a Nyugati pályaudvarnál lévő gyorsétteremnél várták társuk hívását. Miután fogva tartott társuk jelezte, hogy a pénz megvan, azonnal elengedték a gyereket.

Az ügy szerencsésen ért véget, hiszen a gyermek is sértetlenül előkerült, a pénz is megmaradt, és az elkövetőket is lefűleltük. Ennek az ügynek is volt tanulsága, mégpedig az, hogy a tolmácsokkal nagyon fegyelmezetten és keményen kell bánni. Ugyanis egy idő után elkezdenek önálló életet élni, magyarázkodni, hozzáfűzni... Világosan meg kell fogalmazni a tolmácsnak, hogy szó szerint azt, és csak annyit fordítson, amit a tárgyalószakember mond. A másik tanulság egy életre szól, és a rádióforgalmazáshoz fűződik. Mindig időt kell adni a reléknek, hogy bekapcsoljanak, vagyis kicsit várni kell a gomb lenyomása után, és azt követően lehet csak beszélni.

Túszul ejtett taxis

1994 nyarán éppen szabadságomat töltöttem, mikor értesítettek, hogy a fővárosban rendszeresen betelefonál valaki a rendőr főkapitányságra (BRFK), és azzal fenyegetőzik, hogy valahol az utcán le fog lőni egy rendőrt. Ezért, az akkori főkapitány, Pintér Sándor a szabadságomról visszarendelt azzal a feladattal, hogy, amennyiben legközelebb telefonon bejelentkezik ez az őrült, beszéljek vele, és nyugtassam meg, valamint győzzem meg, ne lövöldözzön. A nevét is meg tudták mondani, így felhívtam a Büntetés Végrehajtásnál (BV-nél) dolgozó ismerőseimet, akiktől megtudtam: egy volt rabról van szó, aki másfél éve nem tért vissza a büntetés megszakításáról. Azóta élettársa van és gyereke született. Elmondták a rendőrök, hogy az élettársát és a gyermekét bevitték az illetékes kerületi kapitányságra, kihallgatásra. Ugyanis az történt, hogy előző nap délután Velkei lövöldözni kezdett lakásának udvarán, mert összekülönbözött valakivel. Az egyik lakó egy szilánktól szerencsétlenül megsérült. Ő tett feljelentést a rendőrségen. Hajnalban kimentek, hogy elfogják, de Velkei Istvánt nem találták otthon. Itt indult az akció.

Bementem a BRFK-ra, s egyszer csak azt hallom, áttelefonálnak a taxi diszpécser központból, hogy náluk bejelentkezett valaki azzal, hogy túszul ejtették az egyik kollégát. Mindenképpen tárgyalni akartam vele, ezért kértem egy taxit az érintett taxi vállalatától a Deák térre (akkor még ott volt a BRFK központja). Beültem a kocsiba, és igyekeztem felvenni a kapcsolatot Velkeivel.

Mielőtt még beszálltam volna, megkértem egy őrnagynőt, hogy szóljon a különleges szolgálatnak, ahol dolgoztam, hogy legyenek készenlétben, hiszen feltehetően szükségem lesz rájuk egy erőszakos felszámolás során. Valamint kértem, hogy értesítsék a parancsnokomat, Berkesi Ferencet, aki szintén szabadságát töltötte a Balatonnál. Tudtommal, ő, ahogy megkapta az értesítést, elindult Budapestre.

Az egész ügyben az zavart a leginkább, hogy amikor lementem az autóhoz, még nem tudtam, ki lesz a helyi hívasparancsnok, ki lesz az, aki dönthet.

Ezért azt is kértem, hogy keressék meg a legmagasabb beosztású rendőrt, és hívják le a taxihoz, hogy tudjak vele néhány szót váltani, arra vonatkozóan, miben lehet alku-dozni, és miben nem.

Közben kaptam engedélyt arra, hogy ígéretet tegyek majd az elkövetőnek, hogy elengedik a hozzátartozóit. Ezt az engedélyt sajnos nem azonnal kaptam meg. Ennek az volt az oka, hogy a figyelők nem álltak még rendelkezésre. (Figyelőnek hívjuk azt a személyt, aki az elengedett személyt figyelik/követi).

A bűnügyi főosztály vezetőjével még tudtam egyezni, hogy az elkövető hozzátartozóit felhívhatja, azokat majd elengedik, és ezért cserében ő hagyja abba a cselekményt.

Forró augusztusi nap volt, a taxiban rekkenő hőség volt, izzadtam, mint egy ló, innivaló nem volt, telefon nem volt, rádió nem volt nálam. Nem volt semmifajta összekötésem. Ennyi idő alatt azonban nem is volt mód felállítani semmiféle válságkezelő központot.

De sikerült kapcsolatot teremteni Velkeivel, aki közölte: „A rendőrök úgy jártak ott, mint a kiskirályok. Hát-

raarcot vezényeltek. Nézze uram, röviden ennyi az egész. Másfél óra múlva, rádiótelefonon hívni fogom az élettársamat, és ha nincs otthon a fiammal együtt, akkor nagy tragédiát fogok okozni.”

– Tudom, hogy nekem végem van; agyon fognak lőni. Ha nem, akkor én végzek magammal. 38 éves fejjel főbe lövöm magamat. Végig ott volt a halántékomnál a fegyverem, mikor a rendőrök elvitték a feleségemet. Nézze nekem nincs más lehetőségem. De nem hagyhatom, azt a piszkos, szemét munkát, amit a rendőrök csinálnak. Én most nem propagandát akarok. Ez az igazság. S amit csinálni fogok, az majd igazolni fogja... És nem vagyok örült. Nagyon nyugodt vagyok. Bár remeg a gyomrom, de csak azért, mert a gyerekeket elvitték. A rendőr úgy rántotta fel, mint a kapcarongyot. Hogy mit fognak ezért fizetni? Azt el sem tudják gondolni. Ennyi. Másfél óra múlva hívni fogom. Viszont hallásra. Csak a durranásokat fogják majd hallani. Sok mindenre képes vagyok, de nem hiszem, hogy egy taxist fogok most itt kényszeríteni arra, hogy engem vigyen. Én ezt nem akartam.

Ekkor olyan helyre értek, ahol nem volt vétel, és nem hallottam tovább Velkei Istvánt.

A demonstráló öngyilkosjelölt

Amit eddig elmondott, abból számomra azonnal kiderült, hogy demonstráló öngyilkos. Ez azt jelenti, hogy a halálán keresztül akarja felhívni a figyelmet azokra a sérelmekre, amik a családját érték a rendőröktől. Fellépése során tudja, hogy neki meg kell halnia. Akár úgy, hogy végez magával, akár úgy, hogy kivégezteti magát. De akkor a világ meg fogja tudni, hogy mi történt vele. És ő nem terrorista.

Egyébiránt ez tényleg nem terrorcselekmények, hanem terror-jellegű cselekménynek számít.

Ezután igyekeztem újra kapcsolatba kerülni vele, hogy beszélünk kellene, jelezzon vissza, ha hallja amit mondok.

– Nyilvánvaló, hogy az élettársát és a fiát ki fogják engedni, és ezért szeretnék önnel néhány szót váltani. Tehát, még egyszer elmondom önnek, a rendőrségtől vagyok Végh Józsefnek hívnak. El kell mondanom önnek, hogy ki fogják engedni a szeretteit, de ehhez el kell engednie a taxist. Kérem, néhány percre álljon meg, hogy nyugodtan tudjunk beszélni egymással, és meg tudjuk beszélni a körülményeket. Kérem, most próbáljon hívni, vége.

Nagyon fontos volt, hogy újra beszélhessek Velkei Istvánval. Azt sugallom neki, hogy ügyét közösen meg tudjuk oldani. El szerettem volna érni azt, hogy végig zavartalan kapcsolatban tudjak vele lenni. A taxis diszpécserközpont megígérte, hogy senki nem fog forgalmazni ezen a csatornán. Egyébként mindenki hallgathatta a fővárosban, éppen akkor mi folyik. Egyszerre csak bejelentkezett a taxis, hogy ezentúl nem akar Velkei beszélni velem. Majd csak másfél óra múlva. Mert attól fél, be fogják mérni a kocsit.

En erre azt válaszoltam, szerintem nem lehet bemérni, és próbáljanak megállni, hogy nyugodtan tudjunk beszélni.

A taxisok természetesen ismerték az autó rendszámát, és keresték. A rendőrök ekkor még nem tudták a rendszámot. A taxisok azonban igyekeztek megtalálni őket. Akkor is, mint ma, óriási volt az összefogás a taxisok között, ha valamelyik társuk bajba kerül.

Ismételten bejelentkezett a taxis, és mondta, hogy ő azt az utasítást kapta Velkeitől, nem állhat meg, és folyamatosan mennie kell tovább, s nem kíván István beszélni velem.

Mivel tudtam, hogy István folyamatosan hallja a rádióforgalmazást, ezért elkezdtem a taxishoz beszélni.

– Tudom, hogy István hallja, amit mondok. A rendőrség hajlandó haladéktalanul elengedni a családját, de ehhez az kell, hogy elengedje a taxist, és kiszálljon a kocsiból. Velkei István váltanom kell önnel néhány szót. Vételen vagyok.

Másokra lő vagy magára?

Ezt követően nagy csönd következett, illetve rádiós zajok hallatszottak csak, de értelmes szöveget nem lehetett hallani. Ilyenkor nagy feszültség keletkezik az emberekben, és bennem is, mert nem tudtam, hogy mi történik tőlem távol. Szerettem volna befolyásolni a történéseket, megnyugtatni az elkövetőt, és rábírní arra, hogy adja fel magát, hagyja abba, amit csinál.

Sohase azt kell mondani, hogy adja meg magát, hanem azt, hogy hagyja abba, amit csinál. Hiszen, ha azt mondom, hogy adja meg magát, az kicsit olyan, mint ha elvesztette volna a csatát. Ha azt mondom, hagyja abban, az azt jelenti, ő dönthet, hogy abbahagyja vagy nem. De nincs olyan kényszerítő helyzetben, ami miatt meg kell adnia magát.

Ezt követően a rádióban idegen forgalmazások hallatszottak, melyre a diszpécserközpont határozottan rászólt, hogy hagyják abba a beszélgetést, hagyják tisztán ezt a csatornát.

Ekkor elmondtam, bízom abban, hogy István nem fog semmi butaságot csinálni (nem lesz öngyilkos és nem fog rálőni senkire). Vártam a válaszát. Majd közöltem azt is, hogy amennyiben kiszáll a taxiból, akkor hagyja benn a fegyverét és hívja fel a feleségét otthon.

Ezután váratlanul bejelentkezett István és a következőket mondta:

– *Nézze, tisztelt rendőr úr! (ezt jó volt hallani, hiszen egyrészt éreztem a tiszteletet és valahol az együttműködési szándékot benne. És azt, hogy higgadtabb és nyugodtabb volt.) Örömmel veszem, hogy kiengednék a családomat, de csináltam elég sok hülyeséget. És ez egy olyan pont, ahonnan már nem lehet visszafordulni.*

Munkám során sokszor előfordult már, hogy az elkövetők felszállnak egy gyorsvonatra, és nem tudják, hol a végállomás. Majd amikor rájönnek, hogy a végállomáson meghalhatnak, vagy nagy kárt okozhatnak, akkor legszívesebben leszállnának a vonatról, de ez nem akar megállni korábban. Ehhez kell a tárgyalónak segítséget nyújtania, hogy megállítsa ezt a vonatot, hogy arról időben le lehessen szállni, abba lehessen hagyni a tevékenység folytatását. Ennek megfelelően próbáltam így tárgyalni.

– *Nézze, nem akarok túszedzésért vagy egyébért ülni. Megpróbálok úgy alakítani a dolgokat, ha sikerül, sikerül, ha nem, akkor nem. De nézze, most is éles fegyver van nálam. Tudják, hogy sok helyről be tudtam szerezni. Nem akarom ártatlan emberek életét veszélyeztetni. Kizárólag azok ellen fordulok, és azok ellen használom fegyverem, akik kialakították ezt a dolgot. Nézze: egy hat hónapos csecsemőt húztak ... Ha nem láttam volna, hogy egy ilyen korú csecsemőt húznak, akkor üsse kő, bementem volna a*

rendőrségre. Tudja, nagyon sok dolgot kibírtam. Tudja mit mondok magának? Tisztelt nyomozó urak! Fejeik benn voltak az M18-as célkeresztjében. Csak egy ablak választott el tőlük. Tudja, mi kellett ahhoz, hogy ne húzzam meg a ravaszt? Semmi! De ma már nem fogom tudni megállni, hogy ne lőjek. De mondom, engedjék ki azt az ártatlan gyereket és a feleségemet. És különösen az a csecsemő nem tehet erről az egésztől. Ha valaki valamivel tartozik, az egyedül én lehetek. És én velem próbáljanak meg... De tudom nagyon jól, ismerem a jogot. Annak nincs értelme, hogy csak menekülök. Kényszerből lövök és robbantok. Higgyc el, próbáltam becsületesen élni. De lehetetlen.

Ekkor megszólítottam Istvánt, attól tartva, hogy öngyilkos lesz. Mindenképpen szerettem volna elérni, hogy egy kicsit tovább gondolkodjon velem. Ezt a következőképpen tettem:

– István. Én nagyon jól értem, amit ön mond. És szeretném javaslatként előadni a következőket. Beszéljük meg szép halkan és nyugodtan. Azok a rendőrök, akik törvénytelenül jártak el a családjával szemben, nyilván megkapják a maguk büntetését.

„Tudom, hogy végem van”

Ekkor István közbevágott.

– *Én esküvel fogadom, hogy soha az életemben, hogy soha az életemben nem voltam ilyen nyugodt.*

Éreztem a hangján, a belső feszültséget, azt az elszántságot, amellyel ez az ember már leszámolt életével, el-

döntötte már, hogy meg fog halni. Ennek következtében egy belső béke, tiszta nyugalom szállta meg. Szinte megtisztult. Ezt éreztem, amikor beszélt hozzám, és ez rémisztő volt ebben a helyzetben.

– *Nekem már nincs miért idegeskednem. 1-2-4-5 óra, múlva tudom, hogy végem van. Nincs miért idegeskedni. De hogy a jövőben ne történhessen hasonló eset... én nem vagyok fajgyűlölő... Én láttam, hogy becsületesen dolgozó emberek százaival mit műveltek a rendőrök.*

Aztán nem volt tiszta, hogy mit mond, de valami baja volt a cigányokkal, mert azokról kezdett beszélni. De elég nehezen lehetett érteni az ádást.

Majd újra érthetővé vált az éter.

– *Az én 6 hónapos csecsemőmet rángatták, de a 160 kilós cigánnyal szemben nem mertek fellépni. (Éreztem a hangján, hogy egyre feszültebbé, idegesebbé válik. Azaz, egyre inkább belelovalja magát. Egyre inkább készül arra, hogy valamit csináljon.)*

– *Nézzé, én végig fogom csinálni. Mert nekem az az egy gyere... És itt elcsuklott a hangja. Éreztem, hogy a sírás kerülgeti.*

– *Tisztában vagyok azzal, hogy mit csinálok. Tudom, hogy nincs kiút. Nyugodt vagyok. Higgye el nekem, nagyon nyugodt vagyok. Vagy meghalok, vagy a börtönbe töltöm le a hátralévő időt. Tudom, hogy meghalok, de megpróbálok tisztességesen meghalni. Nem tudom, hogyan lehet egy embert ilyen lehetetlen helyzetbe hozni. Most is egy taxist fogok túsul. Pedig nem akarok senkit bántani. Engem ebbe a helyzetbe belekényszerítettek. Én nem akarom bántani a taxist.*

Itt megszakadt a kapcsolat....

Ezért közöltem:

– István nem hallom önt, süket a vonal. Beszélnünk kell egymással. Kérem, jelentkezzen, vételen vagyok. Én megértem önt, és azt is megértem, hogy nagyon el van keseredve. Ha hallja az adásomat, hallgasson végig. A következőket kell elmondanom önnek: az élettársát és a gyermekét el fogja engedni a rendőrség. De ehhez az kell, hogy ön elengedje a taxist.

Beszéljünk egymással szemtől-szemben

– Nem éppen a legjobb megoldás, hogy meg akar halni. Megértem önt, mert börtönben dolgoztam és valóban nagyon rossz ott benn lenni. Kérem, higgye el, hogy szeretnék segíteni magának. De csak önön múlik, tudok-e önnek segíteni. Ehhez nekünk tartósan kell tudnunk beszélni egymással. Rádió, telefonon vagy élőszóban. Bármilyen módon, de beszélnünk kell. Ha bosszút akar állni, álljon bosszút rajtam. Bár nekem három gyermekem van. Ne bántsa a taxist, neki az egészhez semmi köze. Ért engem? Menjen olyan helyre, ahol tudunk beszélni egymással.

Megjegyzés: Nem célszerű élőben, személyesen találkozni egy ilyen elkövetővel, de úgy éreztem, hogy hallgat rám, jó a kapcsolata velem, nem velem van baj. Velem hajlandó megbeszélni azt, ami nyomja a lelkét. Ezért nem szabályosan, de önhatalmúlag úgy döntöttem, hogy megajánlom neki, találkozzunk személyesen. Ennek több előnye is lett volna.

Egyrészt megtudjuk, hol van, fel lehet állni az elfogásra. Másrészt, az élőszóbeli tárgyalás során sokkal nagyobb

hatást tudok gyakorolni rá. Meg tudom nyugtatni. Ezért kezdeményeztem ezt.

Ezt követően így folytattam:

– Beszéljük meg, hogy az élettársát és a gyermekét hol fogja utolérni, hol akarja felhívni.

Ekkor még egy nagyon fontos dologra kellett figyelmeztetnem: a törvényes figyelmeztetést is megadni arra vonatkozóan, hogy amit tesz, az milyen bűncselekmény. Ha ezt nem teszem meg, akkor az ügyész nem tud vádat emelni terrorcselekmény miatt. Ezt persze nem tudta, de én elmondtam neki.

– István, ha ön most abbahagyja a cselekmény folytatását, akkor a törvény szerint az ön cselekménye korlátlanul enyhíthető. És ön nagyon jól tudja, mit jelent az, hogy korlátlanul enyhíthető a cselekmény súlyossága. (Egyébként ez valóban igaz!) Kérem, próbáljon meg hívni engem. Vétel.

Majd zaj következett a rádióból, nem voltam kapcsolatban vele. Nem tudtam mi történik, hallotta-e mindazt, amit mondtam neki. Hangokat lehetett hallani, mások forgalmaztak a csatornán, pedig megígérték, hogy nem fogják ezt tenni.

– Beszélnem kell önnel, kérem, jöjjön vissza a városba.

(Ugyanis a taxisok azt mondták, valószínűleg kiment a városból, azért hallottam szaggatottan majd szakadt meg vele a kapcsolat.)

Persze, fontos volt azért is, hogy visszajöjjön a városba, hogy a taxisok rátaláljanak, hogy megtudjuk, merre jár.

Ezt követően, ismét csak zajt hallottam a rádióban.

– Velkei úr, kérem, jelentkezzen. A jelentkezésén múlik, hogy el tudjuk engedni a hozzátartozóit. Szeretném hallani a taxis hangját is, és az önét is.

(Azért szorgalmaztam, hogy tudjunk beszélni egymással, mert ha sokáig kiengedem a kapcsolatból, akkor akár öngyilkos is lehet. Amíg kapcsolatban van velem, amíg beszél velem, addig ezt nem teszi meg. Illetve, addig nem fog gyilkolni sem. Ezért voltam azon, hogy jöjjön vissza, beszélhessünk.)

Majd elég szaggatottan, de úgy rémlett, hogy a taxis hangját hallom. Ez megnyugtató, hiszen tudtam, hogy él.

A forgalmazásokban ismét lehetett fuvarfelvételeket hallani, de a diszpécser újfent megkért mindenkit, hagyják szabadon ezt a vonalat. Majd ismét beszóltam a vonalba.

– Velkei Istvánt és a taxist kérem, hogy jelentkezzen. Vételen vagyok.

De ismétetlen nem lehetett hallani semmit, mintegy két percig. Nőtt és nőtt a feszültség.

Nyilván a taxisokban is nőtt a feszültség, akik hallgatták a drámát. S nyilván azokban az utasokban is, akik akaratlanul fültanukká váltak útjuk során.

Ismétetlen próbáltam felvenni a kapcsolatot.

– Kérem Velkei Istvánt, hogy a taxissal közösen jelentkezzenek be. Vétel. Amennyiben hallják az adásomat, kérem, álljanak meg, és beszéljünk egymással.

Kezdett tisztulni az adás. A taxis hangját hallottam. Kértem őt, hogy beszélhessek Velkeivel.

Hirtelen Velkei szólt az adóvevőbe.

– Tisztelt rendőr úr. Most jól hallja az adásomat? Vétel.

– Igen, jól hallom. És kérem, beszéljen nyugodtan, mindent hallok.

Beszéljük meg, hogy az élettársát és a babát hogyan fogják elengedni. Hogy hol tudja ön felhívni őket. Most vételen vagyok.

– Nézze, tisztelt rendőr úr. A kérés lehetetlen. Ha én kiszállok, végem van. Tettem, amit tettem, és teszek, amit teszek. Engem erre kényszerítettek. Azért mondom, mert ismerem a módszereket. Nem a maga módszerét, hanem úgy általában... a rendőrök módszerét.

Ez megnyugtató, hiszen nem velem volt a baj, most már biztos éreztem. Kettőnk között egy higgadt, nyugodt kapcsolat alakult ki. A hangsúlyán és a hangszínén is éreztem, hogy higgadt. Elkezdtem bízni abban, hogy minden rendben lesz, hiszem beszél velem. Engem leválasztott a többiekéről. Hajlandó megállni, kommunikálni. Hiszen engedett nekem, hogy nem menet közben beszél velem, hanem megállt. Vagyis elkezdett együttműködni velem. Egy ilyen ügyben ez nagyon-nagyon jó jel. Amikor az elkövető elkezd követni azt, amit a tárgyaló kér tőle. És tisztelettel beszélt velem.

– Az a csecsemő nem vétett senkinek. Akiben egyedül fölforrt a vér, az én vagyok. Üldöztek egész éjszaka. Az életben nekem nincs több lehetőségem. Én engedek, de csak akkor, ha nem trükkösködnek. A taxis úrnak semmi baja nem lesz. Tegnap láttam, hogy egy hat hónapos gyereket rángatnak. A nyomozók feje az M16-os célgömbjében volt. Nem sok kellett volna ahhoz, hogy meghúzzam a ravaszt. Nagyon kérem, hogy engedjék ki azt a nőt és a gyereket. Ők nem te-

hetnek semmiről. Ki akarok szállni a taxiból, békésen. A továbbiakban úgy cselekszem, annak a tudatában, hogy végem van. Nem akarok húsz évet a börtönben letölteni. Ezért 15-20 év is jár. Inkább lelövetem magamat. Amit teszek, az kizárólag a gyermekért és annak a nőnek az érdekében teszem. Hiszen ő csak szenvedett. Nem akarom a taxis urat bántani. Ez az egyetlen kézzelfogható megoldásom volt. De nem sikerült, nem jött össze. Nézze, tudatosan tudtam, hogy ez lesz. Ez már az én mérlegemben nem nyom semmit. Engedjék ki az asszonyt és a gyereket. Én egy óra múlva...

Itt megszakadt az adás. Az volt a legrosszabb, hogy eljutottunk valameddig, és itt megszakad az adás. Megint előlről kezdődik ilyenkor szinte minden. Mindenesetre az érezhető volt, lecsillapodott Velkei. Azt mondta, leginkább eddig csak a saját életét kockáztatta. Megígérte, hogy nem fogja bántani a taxist, és ez megnyugtató volt. Éreztem, hogy személyiségét és a situációt irányítom. Éppen ezért hagytam beszélni, hogy az indulataitól megszabaduljon. Mert miután valaki megszabadul az indulataitól, hozzá lehet férni a gondolkodó agyához, tudatához, a racionalitásához. Amíg valaki indulatos, addig másképp gondolkodik, nem racionálisan. Ilyenkor az érzelmi döntések az elsődlegesek. Márpedig egy ilyen válság megoldásához mindenképpen racionális döntésekre van szükség.

Ezt követően nem hallottunk semmit a rádióban. Csak hangfoszlányokat, érthetetlen szövegtöredékeket.

– Kérem István, jelentkezzen. Csak annyit mondjon, hogy hall engem.

Fontos volt, hogy újra kapcsolatba lépjek, és kapcsolatba maradjak vele. Azért, hogy tudjam irányítani, mit te-
gyen.

Nyugtató szavak

Aztán újra beszélni kezdtem, bár nem tudtam hall-e.
– Kérem István, feltétlenül hallgasson meg. Nagyon fontos nekem, hogy önnel közösen oldjuk meg a kialakult helyzetet.

Elmondtam azt is, hogy ez még nem olyan súlyos eset, hogy ne lehetne abbahagyni. De én megértem, hogy onnan, nagyon súlyosnak látszik. Ismét elmondtam, hogy a törvény korlátlanul csökkenthetővé teszi a cselekmény büntetését, ha most önként abbahagyja. Nekem nagyon jól esett, hogy azt mondta, a taxisnak nem lesz bántódása.

Tudattam vele, visszaigazoltam számára, hogy amit mondott, azzal jót tett. És persze aztán a jó tettek sorozatát tovább lehet vinni a későbbiekben. Rendezni lehetne ezt a kialakult helyzetet. Számomra az lenne a megnyugtató. (Azért használtam többször a megnyugtató kifejezést, mert úgy gondoltam, hogy ezek szuggesztiók, és ha azt mondom, ez megnyugtató elrendezés, akkor ő is meg fog nyugodni.)

– Ha ön átadja a fegyvereket és a kézigránátot a taxisnak, vagy ha találkozik velem, akkor ön cserében meg fogja kapni az élettársát és a gyermekét. És nemcsak, hogy megkapja, hanem találkozhat is velük. Kérem, ha hall engem, most válaszoljon nekem.

Megint csak zaj hallatszott a rádióból, azonban hang nem érkezett a taxistól vagy Velkeitől.

Egyszer csak megszólalt a taxis:

– A taxis vagyok. Az elkövetőnek nincs közlendője. Hívni fogja rádiótelefonon a lakását.

Erre azt válaszoltam:

– Ha valakit hív telefonon, akkor ne a lakását, hanem bennünket hívjon az ügyeleten, hogy nyugodtan tudjunk beszélni telefonon. Mindenképpen velem kell beszélnie, hogy elengedhessünk az élettársát és a gyermekét. Beszéljen velem, értelme van annak, ha beszél velem.

(Ennek a szuggesztióknak az volt az értelme, hogy újra felvegye velem, a kapcsolatot. Ne viselkedjen dacosan, mint egy kisgyermek.)

Ezt követően mondtam, hogy hívjon, vételen vagyok. És vártam, hogy visszajelentkezzen.

A taxis válaszolt:

– Kidugta a fegyverét a taxiból, a rendőrökre fogja a fegyvert, és egy kicsit elmérgesedett a helyzet.

Mondtam, hogy szeretnék Istvánnal beszélni, mert szeretném, ha békésen rendeződne a helyzet. Istvántól, önön keresztül, azt kérem, hogy ne lövöldözzön, beszéljen inkább velem. Vételen vagyok.

Megjegyzés: az történt, hogy a Kígyó utcában a rendőrök a kocsit megtalálták, követni kezdték. Velkei elkezdett tüzelni a rendőrautó irányába. Ezzel akarta elérni, hogy a rendőrkocsi ne kövesse őt.

Bosszantó volt, hogy mire lenyugodott Velkei, amikor elkezdett együtt dolgozni velem, nem bántotta a taxist (elrakta a fegyvert), megjelentek a rendőrök. Persze ők jót akartak, hiszen csupán követték, és felszámolni szerették volna a túszeseményt. Igen ám, de nem az ő hatáskörük volt

ez, hanem a Különleges Szolgálaté. Óriási problémát jelentett a központi válságkezelő hiánya, azaz nem volt irányítva az akció. Nem volt összehangoltság. A rendőrök nem tudhatták, hogy mi már megkezdjük a békés felszámolás irányába a tárgyalást, sőt el is mozdult az ügy ebbe az irányba.

De így új fordulatot vett a rendőrök beavatkozásával; mégpedig az erőszakos megoldás irányába lökte az egészet. Az addigi tárgyalás eredményét egy pillanat alatt semmissé tette, megkérdőjelezte.

Újra a taxisra fogta a fegyvert

Ekkor bejelentkezett a taxis, és mondta, hogy Velkei István nem akar beszélni, csak a családját fogja hívni, s addig nem akar velem beszélni. A fegyver a kezében van, és újra rám tartja – tette hozzá a taxis.

Ekkor még valamit közölt a taxisofőr, amit nem értettem. Kértem, hogy közleményét ismételje meg. (Ekkor nagyon féltem, hogy baj van, talán a taxis már nem is él).

Ezért újra és újra hívtam.

Végre bejelentkezett a taxis, és elmondta, hogy Velkei ragaszkodik az eredeti elképzeléséhez, hazatelefonál majd. A taxis hozzátette: én úgy látom, különben baj lesz.

– Kérem, maradjon vételen, mert közlendőm lenne.

Közben értesítettem, a főosztályvezetőt, hogy állítsa le a rendőröket, ne kövessék tovább a taxit, mert ebből még tragédia lesz. Úgy értesültem, sikerült a kapitányság embe-reinek szólni, akik aztán lemaradtak az autóról. Ez egy ki-

csit ismét nyugodtabbá tette a helyzetet a taxiban. Ezt követően ismét csak zajt lehetett hallani, és nem tudtam Velkeivel kapcsolatba lépni.

Eközben a Kékgolyó utcából a Hegyalja utca irányában haladtak. A rendőrök teljesen önkéntes alapon egy csapdahelyzetet hoztak létre két autóval – egy szűkületet –, hogy meg tudják állítani a taxist. (Erről sem én, sem a főosztályvezető nem tudott.)

Ismét hívtam Velkeit, és közöltem vele, hogy amennyiben bennhagyja a fegyvert, s a robbanószerkezetet a taxiban, akkor felhívhatja a családját, mert délután három órakor otthon lesznek.

Nagyon feszült voltam amiatt, mert nem tudtam, mi történik odakint. Ezért újra és újra hívtam a 320-as taxit, hogy jelentkezzen. (A taxi rádióban továbbra is csak zajt hallottam). Egyelőre nem jelentkezett senki.

– Ha a 320-as hall engem, jelentkezzen. Vétel.

(Nyugodtan, higgadtan hívtam, és mindig adtam arra időt, hogy újra hívjanak, válaszoljanak nekem. A diszpécserközpontból is el kezdte keresni az autót egy női hang. De Velkei erre sem jelentkezett.

Hosszú percekig senki sem jelentkezett. Hosszú percekben keresztül csak szaggatott adásokat lehetett hallani, de nem lehetett tudni ki az, aki ad, és ki az, aki vesz.

Végül is a tárgyalás szempontjából csend, némaság volt a vonalon.

Egy idő után bejelentkezett a taxis, mert hallotta rendesen az adásomat.

– Velkei Istvánnak a következő az üzenetem: három órakor hívhatja a lakását, és otthon lesz addigra a családja.

De a fegyvereket, lőszereket, a robbanóanyagokat (gránátokat) hagyja benn a taxiban, és úgy szálljon ki.

Megismételtem az elmondottakat. – Ön pedig, a taxis, jelezze vissza nekem, hogy ez megtörtént – mondtam.

– Vételen vagyok, és most szeretném, ha Velkei István válaszolna. Hogy pontosan hallotta azt, amit eddig elmondtam. Várom a válaszát, vételen vagyok.

Ekkor Velkei jelezte, hogy rendőrautó követi őket, és én arra kértem, ismétlje meg, azt mondta-e, hogy rendőrautó követi őket.

A taxis válaszolt:

– Igen, követ egy rendőrkocsi, a Velkei István pedig a hátsó ablakot kilőtte.

„Fejbe lövöm az első járókelőt”

Ekkor ismételten vételi zavar következett, ezért nem hallottam mi történik.

Ismét feltettem a kérdést a taxinak: jól értettem, kilőtt Velkei a hátsó ablakon? És követik önöket a rendőrök?

Majd belekiabált a mikrofonba Velkei:

– *Fejbe lövöm az első járókelőt, ha nem hagyják abba a rendőrök a követést.*

Ekkor újra megszakadt a kapcsolat.

(Őszintén bevallom, nagyon dühös lettem. Miért nem lehetett még mindig leállítani a rendőröket? Ezért nagyon csúnyán összevesztem az őrral, aki lenn állt a kapuban,

hogy azonnal, bármilyen módon is, de kérek összeköttetést a válságkezelő parancsnokkal. Addig is üzentem neki, azonnal állíttassa le a rendőri követést.)

Ezt követően számomra kínos zajt hallottam. Nem tudtam beszélni velük, s ők sem válaszoltak.

Mindeközben feletteseimet tájékoztattam rádión, mit kellene tenni ahhoz, hogy ne legyen tragédia.

Miután intézkedtem „fölfelé”, ismételten rákérdeztem: – Velkei István, hall engem?

Feltétlenül kapcsolatba akartam lépni vele, de ez továbbra sem sikerült.

Majd a hátsó ülésből ismét beleüvöltött a rádióba Velkei:

– *Ha nem hagyják abba a követésemet, azonnal belelövök egy járókelőbe.*

Velkei hangsúlyából és hangszínéből lehetett érezni, hogy nagyon feszült. Tudtam, most mindenre képes lehet, így akár tényleg belelőhet az első járókelőbe.

A következőket mondtam:

– Velkei István, kérem, nyugodjon meg, már intézkedtem, hogy a rendőrök hagyják abba a követését. Amíg a rádión keresztül megkapják az utasítást, addig el fog telni egy kis idő. De biztos vagyok benne, hogy le fognak állni. Kérem, nyugodjon meg, vételen vagyok.

Elismételtem, hogy három órákor beszélhet élettársával. Ismét megkértem, hogy hagyja a kocsiban a fegyverét. Kértem, igazolja vissza, hallotta-e, amit mondtam.

A taxis válaszolt:

– Amennyiben nem hagyják abba rendőrök a követést, Velkei belelő egy járókelőbe.

Kértem a taxist, hogy közölje Velkeivel, a rendőrök befogják fejezni a követést. Én intézkedtem, hogy hagyják abba, és biztos vagyok abban, hogy meg is teszik majd. Nem volt erről szó – erősítettem meg.

A taxis ekkor elmondta, folyamatosan ott vannak a nyomukban.

Közöltem, hogy megértettem, mégis arra kérem Velkeit, legyen nyugalommal pár percig, míg odaér az üzenetem.

– Nem tudom ki az az őrült, aki követi önöket, de abba fogja hagyni – ígértem.

Ismét csak zajt lehetett hallani a rádióban.

Újra bejelentkeztem, és kértem a taxist, hogy jelentkezzen vissza, ha már nem látja a rendőr autót. Elmondtam, engem is nagyon bosszant, hogy követik őket.

Kértem, hogy beszélhessek Velkeivel néhány szót. Majd elkezdtem mondani:

– István, három órákor hívhatja élettársát, aki már otthon lesz a gyermekével. De a fegyvert és a robbanószert hagyja benn a kocsiban. Mert így békésen megoldható a helyzet. Vételen vagyok, várom a választát.

De nem érkezett azonnal válasz. Csak recsegett a rádió. És csak zavaros kommunikációt lehetett hallani.

Lövések, sebesültekkel

Ismét bejelentkeztem.

– 320-as taxis kolléga, ha hall engem, kérem, jelentkezzen vissza, vételen vagyok.

De továbbra sem érkezett válasz, csak zajokat hallottam.

Nehezen teltek a percek. Vártam, és újra meg újra bejelentkeztem a rádión.

Majd izgatottan megszólalt a taxis, és közölte, hogy lelőtték, lelőttek egy rendőrt is. Küldjenek azonnal egy mentőt.

És bejelentkeztek a taxisok arról érdeklődve, hogy jól van-e kollegájuk.

– Igen, én jól vagyok, válaszolt a taxis. De küldjenek mentőt, mert megsérült a Velkei, és egy rendőr is. Azonnal küldjenek mentőt a helyszínre. A Hegyalja utca egyik háza elé.

Rákérdezett a taxis a diszpécserközpontra, hogy veték-e, amit elmondott. A diszpécsernő igennel válaszolt, és megígérte, hogy intézkedik.

Egy másik taxis beszólt, hogy szét van löve az autója is. Majd újra megszólalt valaki, de a diszpécser központos leállította, ingerülten megkérte a kollégáit, hogy maradjanak csöndben.

A taxis elmondta, hogy itt van tizenöt rendőrautó, és az egyik rendőr is megsérült. Én rendben vagyok, tette hozzá a taxis. Majd egy másik taxis mondta, hogy a rendőrök intézkednek a továbbiakban.

Ezt követően autóba szálltunk, és kimentünk a helyszínre, megnézni mi történt valójában.

A helyszínen ott találtuk Velkeit sérülten, és a rendőr, aki szintén sérült volt, ült a járda szélén, fogta a vállát. A mentősök megérkeztek, és megkezdték az ellátást. Kiderült, a rendőr nem sebesült meg súlyosan.

Számomra fél 12-kor kezdődött, és háromnegyed egykor fejeződött be ez az ügy.

Összegezve az esetet nagyon sajnálom, hogy így lett vége. Ugyanis a tárgyalás jó irányba haladt. A taxis megnyugodott. De nem volt központi akarat és irányítás. Ezért a helyi rendőrök – nagyon helyesen, a felkészültségi szintjükön intézkedtek. Meg akarták akadályozni a további vérontást. De sajnálatosan éppen ennek volt köszönhető az, hogy egy rendőr, és az elkövető maga is súlyosan megsérült. Tüdőlövést kapott, s talán egy hasi lövést is. Őt ezután a Tököli rabkórházba szállították, ott megoperálták, így életben maradt. S büntetését ezért a bűncselekményért le kellett töltenie. Miközben persze nem akart többet annál, mint felhívni a világ és Magyarország figyelmét arra, hogy kulturáltabban kellene intézkednie a rendőröknek egy ilyen ügy kapcsán.

Nem az ártatlanokat kell elhurcolni egy ilyen ügyben, s órákon keresztül benntartani, a kapitányságon, hanem azokkal kell foglalkozni, akik bűnösök. Például Velkei Istvánna. Ő fel akarta áldozni magát, hogy erre a durvaságra felhívja a figyelmet. Demonstráló öngyilkosjelölt volt.

Elszánt elítéltek

1993 októberében a Balassagyarmati Fegyház és Börtönben történt túszeseményhez riasztottak.

Munkaidőben voltunk, két helikopter ereszkedett le a laktanya udvarára, amelyekbe hamar felszállt alakulatunk. Balassagyarmaton a foci pályán szálltunk le, és gépkocsikkal vittek bennünket a börtönhöz. Ott meglepetésemre már sok újságíró, tévéstáb volt. Nem is értettem, hogyan lehetnek ilyen gyorsak. Később kiderült, hogy voltak, akik lehallgatták a rádióforgalmazásokat, és innen szereztek tudomást a bevetésünkről.

A riasztást követően két és fél órával már a helyszínre érkeztem, és kapcsolatba léptem a börtönben tárgyaló nevelőtiszttel. Megtudtam, hogy három elítélt túszul ejtette a büntetésvégrehajtás egyik őrmesterét.

Jenő, Péter és Zsolt elítéltek húsz ezer forintot, civil ruhát, egy gépkocsit és szabad elvonulást követeltek.

Miután zárkájukba behúzták, késsel fenyegették túszuikat.

Az emberölés büntettéért nem jogerősen elítélt Zsolt volt a kezdeményezője az akciónak. A nevelőtisztekkel is ő tárgyalt. A nevelőtisztek hangja nyugodt volt, ugyanúgy, mint az elítélteké. Amikor komolytalan ajánlatot kaptak, akkor azon még nevettek is a cellában. A rabok nem voltak túlzottan bizalmatlanok és ellenségesek sem.

Az volt a feladatom, hogy vegyek részt a tárgyalásban, és próbáljam előkészíteni a helyzetet egy lehetséges beavatkozásra, amely a zárkában történne. Megegyeztünk, hogy

csupán akkor kapcsolódok be az alkudozásba, ha feszültebbé válik a hangnem, illetve, ha a beavatkozás megfelelően elő lesz készítve.

Az egyik nevelővel megbeszéltem, ha visszamegy a rabokhoz, akkor próbálja megtudni Zsolttól, a vezérüktől, milyen garanciákat szeretne ahhoz, hogy befejezzék akciójukat.

Ugyanis Zsolt folyamatosan azt hajtogatta, nem tudnak számukra olyan garanciákat adni, hogy ne legyen bánatódásuk. Azt is kértem a nevelőtől, mondja meg a raboknak: a Büntetésvégrehajtás Országos Parancsnokságától fog egy személy érkezni, aki beszél majd velük. Felmerült az is, hogy esetleg az Ügyészség munkatársaként mutakozzák majd be az elítélteknek. Ezt azonban azért nem tartottam célszerűnek, mert könnyen belezavarodhattam volna játszott szerepembe. Viszont börtönben tizenhat évig dolgoztam, így nem okozhatott nehézséget büntetésvégrehajtóként tárgyalnom.

A nevelők időközben elmondták a lázadó raboknak, milyen bűncselekményt követnek el azzal, hogy egy tisztet fogva tartanak. Azt is elmagyarázták, ha önként befejezik cselekményüket, az a későbbiekben korlátlan mértékben enyhítő körülmény lehet. Az elítéltek elfogadtak egy Btk-t is, melyben pontosan le van írva ezen jogszabály.

Mitől gerjedtek be?

Zsolt követelte, hogy ügyét újra vizsgálják fölül, mert váltig állította: embert nem ölt soha. A rendőrség részéről bekapcsolódott a tárgyalásba egy vizsgálótiszt, aki magával hozta Zsolt vaskos dossziéját. Ők ketten hosszan elbeszélgettek, és a tiszt elmagyarázta, hogy ez a nem jogerős ítélet

igen sok helyen támadható, a bizonyítékok nem mindenhol elégségesek. Azt is elmondta, hogy Zsolt ügyében jelenleg folyamatban van a felülvizsgálat.

Közben elolvastam az elítéltek nevelési anyagát, melyben pszichológusi véleményt is találtam. Arra is választ kerestem, voltak-e Pánhalmán, a másik börtönben. Attól tartottam ugyanis, hogy felismernek, ha jártak már egykori munkahelyemen. Szerencsémre nem ismerhettek. Zsolt nevelési anyagában azt láttam, meglehetősen sok jutalma van. Fegyelmi büntetése a közelmúltban nem volt. Érthetetlen volt, hogy mitől gerjedt be.

A másik két rab anyaga kevertebb volt, több fenyítést is kaptak már. Az is kiderült, hogy Jenő fél évvel azelőtt szeretett volna házasságot kötni, de nem a fegyintézetben, hanem a börtön falain kívül. A házasság kútba esett, mert parancsnokai nem járultak hozzá eltávozásához.

Gyanút fogtam, és a későbbi tárgyalás során megbizonyosodtam róla: Jenő már akkor szökést tervezett. Ha kiengették volna, bizonyára nem tér vissza.

A rabok pénzkövetelése első hallásra is komolytalannak tűnt. Aztán megismerve az elítélteket, láttam: hogy ők véresen komolyan hitték, hogy sikerülhet túsukkal megszökniük.

A nevelők próbálták reálsan elmagyarázni a kialakult helyzetet, megértetni, hogy érdemesebb lenne abbahagyni a cselekményt.

Az idő múlásával az elítéltek egyre türelmetlenebbül követelték a civil ruhát. A nevelőjük otthagya őket, azzal az indokkal, hogy utánanézz, rendelkezésre áll-e a ruha. A nevelővel ekkor megegyeztem, hogy kis várakozást követően együtt térünk vissza hozzájuk.

A nevelő elmondta nekik, a ruhák elő vannak készítve, csupán egy-két darab hiányzik, de hamarosan már min-

den a rendelkezésükre áll. Majd bemutatott, hogy a parancsnokságról megérkezett a várt személy.

Zsolt állt hozzám legközelebb, és a többiek nevében is ő tárgyalt. A viselkedése nem volt túl feszült, de azt sem mondhatnám, hogy nyugodt volt. Olyan típusú személy; aki önszuggesztíóval bele képes hajszolni magát egy ideges állapotba. Így a későbbiek folyamán, amikor látható volt, hogy hergeli magát, igyekeztem figyelmét elterelni.

Idővel lassan megnyugodott.

Kértem a túszejtőket: mondják el, mi az oka akciójuknak, és pontosan mit szeretnének elérni. Zsolt közölte: elég van a bezártságból, amit ártatlanul kell elszenvednie. A sógornője helyett vitte el a balhét, de később az a nő is elene fordult.

A másik két elítélt felé fordultam, és őket is kérdeztem. De Zsolt válaszolt helyettük. Elmondta, társai épp a zárkában voltak, valamint ők is szeretnének innen kijutni, mert megunták a bezártságot. Ezért támogatják akcióját. Úgy tűnt, Zsolt mellett másodhegedűs a két másik elítélt. Eleinte csak a háttérben maradtak, alig-alig szóltak be az alkudozásba.

Sokat mondó volt, hogy Zsolt néha levette a kabátját, és hatalmas izmaival játszott, mintegy mutatva, ő olyan erős, aki aztán nem fél semmitől és senkitől. Majd felöltözött és beszélt tovább. Aztán ezt még néhányszor megismételte.

Kialakult az érzelmi kapcsolat

Beszélgetésünk során Zsolt elmondta, hogy felesége mennyire szereti, és várja haza, szerelmes leveleket is kap tőle. Kértem, mutasson egy ilyen levelet. Kívánságomat

készséggel teljesítette. A levél elolvasása után megdicsértem feleségével való kapcsolatát. Az írás egyébként tele volt helyesírási hibával, de a hangnemből azt lehetett látni, Zsolt fontos kedvese számára. Utólag azt mondhatom: ez a mozzanat fordította meg a helyzetet. Addig ő diktált, ezt követően pedig, érzelmi kapcsolat alakult ki közöttünk.

Több ízben elmondtam a raboknak, az a célom, hogy békésen zárjuk le ezt az ügyet. Hozzátettem: remélem egyetértenek velem. Mire Jenő visszakérdezett, hogyan tudnám én elképzelni, a békés megoldást.

Úgy – mondtam –, hogy befejezik örült cselekedetüket, és kijönnek a zárkából. Jenő azt válaszolta, ezt nem gondolhatom komolyan. De megerősítettem: én így gondolom. Megkérdezett, hogy az ő helyében illetve helyükben is így tennék? Azt válaszoltam, biztosan. Megint kinevettek. De igenis, én ugyanígy tennék, ahogy tanácsoltam nekik. Jenőhöz fordulva hozzátettem, ha nekem olyan feleségem lenne, mint Zsoltnak, akkor – mivel folyamatban van ügyem felülvizsgálata –, bizony kívánnám azt, hogy kiderüljön ártatlanságom, és szabadlábra helyezzenek. Még néhány kedves és szép mondatot mondtam Zsoltról Jenőnek.

Ez valószínűleg komolyan hatott Zsoltra. A későbbiek folyamán lehetett érezni Zsolton, hogy gondolkodik javaslatomon.

Mindeközben Berkesi Ferenc meghatározott három elfogási helyszínt. Az egyik bent a zárkában, a másik hátrább a folyosófordulóban, és a harmadik a mesterlövészeké volt az udvaron. A belügyminiszter parancsa szerint az elítéltek nem hagyhatták el a börtönt. Ebben az évben már volt egy sikeres szökés Sopronkőhidán túszejtéssel. Egyszer és mindenkorra érzékelhetővé kellett tenni az elítéltek számára, hogy ez az út nem a szabadság felé vezet.

A beszélgetés során, egyre határozottabbá váltam, mert éreztem, hogy az idő múlása nekem kedvez. S láttam, hogy talán megszűrhető a csapat.

Ez meg is valósult a későbbiekben. Közvetlen beszélgetés alakult ki, srácoknak szólítottam őket, volt, amikor gyerekeknek. A dominancia és a kezdeményezés szépen átszűszott a kezembe.

Ismét kérték a beígért ruhákat, ezért felajánlottam, hogy én intézkedem, és utánanézek, miért nem hozzák már. Időt kellett nyernem arra, hogy beszámolhassak parancsnoknak a helyzet állásáról. Vele részletesen megbeszéltem a taktikát, ami az volt, ha lehetséges, ki kell nyitnom az ajtót.

Parancsnokkal megegyeztünk, ha a felszámoló készülnének a behatolásra, akkor azt a bal kezemmel, O.K.-ét mutatva jelzem, ha nem kell jönniük, akkor pedig nyitott tenyeremet mutatom a hátam mögött.

Visszamentem a cellába, ahol elmondtam a jó hírt: a ruhákat előkészítették. Újra megpróbáltam elérni, hogy Zsolt leváljon a társairól. Sikert is elértem, hiszen Zsolt hátrament beszélni Jenővel és Péterrel, és arról próbálta meggyőzni őket, fejezzék már be ezt az idegőrlő dolgot. Viszont Jenő és Péter egy jó balhét, egy vagány történetet is láttak ebben, egy menőhöz illő megoldást. Ezért azt mondták Zsoltnak: kiszállhat, bár ő kezdte a dolgot, de ők ketten végig kitartanak, és megszöknek. Zsolt ekkor ismét bekenyített, hogy akkor ő is végigviszi, amit elkezdett.

Ismét egy gyózködési szakasz következett. Amikor Jenő közbeszólt, akkor enyhén rendreutasítottam őt, nem vele tárgyalok most, hanem Zsolttal. Ne akarja a véleményét a másakra ráerőltetni. Zsolt felnőtt ember, hadd döntson maga. Kértem, ne zavarják.

Sikeres behatolás

Sokáig beszéltem Zsolttal, majd megkérdeztem Jenőt, miért tart ki. Mert ha elkezdtek, nem hagyják abba – válaszolta. De érvekkel nem tudta megindokolni makacosságát. Majd Péterhez fordultam, de ő sem tudott értelmes választ adni. Sikert azonban elértem, hogy Zsoltot végleg leválasszam a többiekről. Rajta látszott, rettenetes harcot vív magában. Ekkor úgy éreztem, ki lehetne hozni őt a zárkából. Időt adtam neki, hogy még egyszer átgondolja, mi a legjobb döntés számára, és arra hivatkozva, hogy a ruhákért megyek, kimentem a parancsnokot tájékoztatni. Arra kértem a vizsgálótisztet, tartsa őket szóval, amíg elmegyek, arra gondolva, ne legyen idejük gondolkodni.

Parancsnokom kiadta az utasítást, előre kell hívnom a rabokat a zárka ajtajához, és valamilyen ürtüggyel nyissam ki az ajtót.

Visszatértem hozzájuk, határozottan behelyeztem a kulcsot a zárba. Viszont ettől a jól ismert hangtól össze-rezzentek, és aggódva láttam rajtuk, ismét elszántak lettek. Rám szóltak, hogy azonnal vegyem ki a zárból a kulcsot és adjam oda nekik. Ezt persze nem teljesítettem, magamnál tartottam. Nyugodtan és halkán azt mondtam, hogy láttam Zsolton, ki akar jönni, ezért jöttem vissza. Zsolt nem tiltakozott. Közöltem velük, beadom a kért ruhákat, de ezért cserébe kérem, hogy adják írásba, nem fogják bántalmazni túsukat. Erre készségesen vállalkoztak. Bizonygatták, hogy ők nem haragszanak foglyukra, semmi bajuk vele.

Mikor nyitottam volna a zárkaajtót Jenő megfenyegetett. Egy gumibotot tartott a kezében, amiben spray is volt, és

azzal ijesztgetett, hogy a szemembe fúj. Azt válaszoltam, hogy nyugodtan megteheti, legfeljebb sírni fogok, de a helyzet attól még nem oldódik meg. Végül nem bántott, hanem leengedte a gumibotot.

Péter hátrament, a túsztollát elkérte, és vele leírták, hogy nem fogják őt bántani. Kértem, hogy írják alá a papírt. Ekkor előrejöttek, és mindhárman aláírták az ígérvényt. Ahogy jött volna előre Zsolt, bíztam abban, hogy kiengedhetem. De Péter hátrament a cellában, és attól tartottam ismét bilincset tesznek túsukra, és esetleg előveszi a kést is, amely eddig végig a zsebében lapult.

Jenőnek gyorsan odaszóltam: mielőtt kiengedném Zsoltot, önt is megkérdezem, vele tart-e. Nemmel válaszolt. Pétertől is megkérdeztem, mit akar tenni, de ő is a maradást választotta, illetve azt, hogy teljesítsük a követelésüket.

Zsoltnak a kezében volt a lap, és hívtam, jöjjön ki a cellából.

Zsolt bizonytalanságát azzal oldottam fel, hogy őt magát nem is kérdeztem meg, ki akar-e jönni, hanem valósággal utasítottam, hagyja el a helységet. Ismét a zárba helyeztem a kulcsot, kinyitottam a vasajtót. Emelt hangon – hogy a kinn is hallják társaim – felszólítottam Zsoltot, hogy jöjjen ki. Ekkor a nyíló ajtón bezúdult a különleges alakulat egysége, hang-fény gránátok robbantak, és másodpercek alatt elfogták a három halálra rémült elítéltet.

Amikor kihozták őket, mindhárman sápadtak voltak, sokk hatása alatt voltak, szemükkel mereven néztek valahova, teljesen le voltak bénulva.

Az is bánthatta őket: miért nem vették észre, hogy a hátam mögött akció készül. Rajtam persze egyáltalán nem láthatták, hogy készülök valamire. Bizalmukba fogadtak, mert megértőnek mutatkoztam az elzárt életük kapcsán. Látták, hogy átérzem helyzetüket, kész vagyok segíteni ne-

kik. A magam módján segítettem is, hiszen elkerülhették a súlyos veszélyekkel fenyegető helyzetet.

Jenő és Péter inkább pszichopata, szociopata viselkedésű volt, míg Zsolt neurotikus. Érzékeny lelkű, más személyiségű, mint két társa. Nem is érthető szerepvállalása, miért pont ő volt a vezető. Talán az a magyarázat, hogy egyedül az ő ügyét lehetett felülvizsgálni, neki volt reménye, hogy felmentik. A másik két ember jó balhét látott az esetben, és szökési lehetőséget. Az is motiválta őket, hogy cselekményükkel egy elismert pozíciót is kivívtak volna rabtársaik között.

A Big Brother valóságshow

Munkám a Big Brother házban

Miután nyugdíjba mentem, a cégemmel foglalkoztam, tevékenységét bővítettem.

Korábbi ismeretségeim révén megkértek, hogy dolgozzak a TV2 Big Brother valóságshow első szériájában. Az első feladatom az volt, hogy a szereplők kiválogatásnál vegyek részt. Illetve én legyek az a személy, aki a kereskedelmi adónál e témában nyilatkozik, valamint szükség esetén én foglalkozzam a bent lévőekkel. A műsor folyamán pszichológusként magam is kezdeményezhettem a résztvevőkkel való foglalkozást.

A kiválogatásra több ezren jelentkeztek, s ebből a sok jelentkezőből kellett szűkíteni azokra, akikkel mi foglalkozunk a későbbiekben.

A jelentkezők beérkező leveleit elsőként szakemberek olvasták át, majd kérdőív alapján szűkítették le a kört. Alkoholisták, kábítószeresek, gyógyszerfüggők és egyéb szempontok alapján szűrték ki a jelentkezők közül azokat, akik nem mehettek be a villába. Ezeken a rostákon akik átmentek, beszélgetésekre hívták be. Két szerkesztővel ültek le egyenként beszélgetni, négy munkahelyen folyt a munka. Akik itt is megfeleltek, azokat csoportos foglalkozás keretében egy pszichiáter hölgy és én hallgattam meg.

Ezeken a foglalkozásokon egy bizonytalan helyzetet állítottunk be, egy úgy nevezett nem strukturált helyzetet alakítottunk ki. Arra voltunk kíváncsiak, hogyan tudják strukturálni a bizonytalan helyzetet. Ilyenkor igen magas a stressz élményük azoknak, akik részt vesznek egy ilyen

foglalkozáson. Ezért az egyre magasabb stressz élmény miatt a résztvevők egyre inkább úgy viselkednek, amilyen személyiséggel rendelkeznek.

Vizsgáltuk a jelentkezők személyiségét

Sok olyan általunk kiszűrt ember volt, akiről biztos kijelenthető, hogy vitatható a személyiségük. Akik bennmaradhattak, azok még visszamentek egy nagyobb zsűri elé, ahol mind a nyolc szerkesztő ott ült. Ők megnézték, hogyan viselkedik a játékos, milyen erkölcsi gátlásai vannak, milyen egyedi tulajdonsága, készsége, képessége van, amely a nézők számára érdekes lehet. Újra szűkült a kör, s ezt követően ismét hozzánk kerültek. Ismét megvizsgáltuk őket, személyiség tesztel is, s akikről feltételezni lehetett, hogy bármilyen személyiségzavaruk van, azokat kiszűrtük közülük.

Nem az volt a cél, hogy elmebeteget mutassunk be. Ne a személyiségzavartsága miatt legyen érdekes, hanem olyan tulajdonsága, képessége, készsége legyen, amit érdemes megmutatni.

Persze csak azokból a fiatalokból tudtunk válogatni, akik jelentkeztek. És azok jelentkeztek, akik valami miatt nem voltak elégedettek addigi életükkel. Valami változást vagy változást kívántak életükben. Valamilyen megmérettetést akartak. Változtatni, azaz valami mást akartak, mint ami addig volt.

Mondható, hogy a jelentkezők nagy része nem volt besorolható a „győztes” típusú emberek közé. Leginkább a „nem győztes” típus volt jellemző a jelentkezők nagy többségére.

Miután lesűkült a jelentkezők köre 60-80 főre, a szer-

kesztőkkel közösen karaktereket válogattunk közülük (például anya vagy apa figura, bohóckodó típus vagy aki jól össze tudja keverni a szálakat). Idősebbet, fiatalabbat. Olyat is kerestünk, aki hamar elpityeredik. Erre azért volt szükség, hogy szélesebb skálán mozogjon a bennlévők viselkedése.

Két sort választottunk ki, akik bekerülhetnek a villába, és azokat, ha a bent lévőek egyike betegség vagy szabályszegés miatt kikerülne, azt helyettesítse valaki.

Érdekes jelenség volt azt megfigyelni, ahogy elkezdődött a műsor, hogy a szerkesztők érzelmileg kezdtek viszonyulni a lakókhoz. Elkezdtek megszeretni a bent lévőket, de volt olyan játékos is, akit kifejezetten nem kedveltek, és olyan is, akitől félték. Meg is kértek (ez volt az első ilyen jellegű munkám ott), hogy menjek és beszéljek vele. Állapítsam meg, maradhat-e a műsorban, nem jelent-e veszélyt másokra vagy önmagára.

Ez a férfi, eléggé időtlenül tudott ordítani a villában, ami viselkedésnek igazából nem lehetett látni a konkrét célját. Visszanéztem a produkcióit, majd beszélgettem vele, és úgy láttam igazából nem jelent veszélyt. Úgy gondoltam, csupán fel akarja magára hívni a figyelmet, és kisgyermeki időtlenségeket követ el ennek érdekében.

Ahogy telt az idő, egyre inkább differenciálódott a nézők véleménye a villalakókról, de ugyanígy alakult azoknak a véleménye is róluk, akik huszonnégy órában dolgoztak a műsoron (kamerások, a vágók, a szerkesztők).

Ezek az érzelmi viszonyok természetesen jobban fárasztották a munkában őket, mintha érzelmileg nem kötődtek volna senkihez. Néha a műsor készítőivel is beszélgettem, elég nagy volt bennük a feszültség, hiszen igen fárasztó volt a munkájuk. Tulajdonképpen, ha akarták, ha nem,

érzelmileg is részesévé váltak ennek a nagy produkciónak. Nem tudták kívülről nézni az eseményeket.

Aztán egy idő után tapasztaltam, hogy megindult a bentiek részéről az egység kialakítása, de a műsor szerkesztőivel szemben. Egyre inkább szembehelyezkedtek a rendszabályokkal. Attól várták, hogy egységessé válnak, attól alakul ki a közösségük (avagy annak mítosza), hogy szembeállnak a kintiekkel. Mi, akik benn vagyunk kontra azokkal szemben, akik kinn vannak. Elég „komoly” harc indult meg, oda-vissza értve. Szurkálódásokban jelent ez meg.

Nem lehetett nem úgy látni a BB1-et, mint ami egy nagy rendszert alkot, több alrendszerrel. Az egyik legfontosabb alrendszert nyilvánvalóan a bent lévő személyek alkották, akik a műsorban szerepeltek. A másik nagy alrendszert a szerkesztők és stáb alkotta.

Óhatatlanul ezeknek az alrendszereknek eltérő érdekei alakultak ki. Persze volt egy nagy közös érdek, de sok kicsi eltérő érdeket lehetett tapasztalni.

Előtérbe került Zsanett

Aztán a szereplők mellett megjelentek azok a mellékszereplők, akik főszerepet kaptak. Így például Zsanett édesanyja és barátja, Laci.

Külön meg szeretném jegyezni, hogy nagyon jól esett ismét csapatban dolgozni. Megszoktam a Különleges Szolgálatnál, hogy egy nagy csapatnak vagyok fontos alkatrésze, de csak egy alkatrésze.

Jól esett újra azt érezni, hogy csapatmunkában veszek részt. És az is jóérzéssel töltött el, hogy tudtam, itt is becsülnek és szeretnek azok, akikkel együtt dolgozom.

Újra azt a megszokott életet éltem, amit egykor nagyon szerettem, amikor még nem a magam útját jártam. Akár éjjel, vagy hajnalban hívtak, rendelkezésükre álltam.

Így történt ez, amikor egyik éjszaka a Villánál megjelent Zsanett édesanyja és Laci, a fiúbarát. Azzal a céllal érkeztek, hogy Zsanettet hazaviszik magukkal. Ráadásul nem csak maguk mentek, hanem értesítették a sajtót is, hogy kellőképpen meg legyen támogatva szándékuk. Illetve, hogy ne történhessen az, amit a szerkesztők esetleg akarnak, hogy legyen egy külső nyilvánossági kontroll az ügy felett.

Amikor odaérkeztem a kapun kívül álltak a hozzátartozók, majd megérkezett a műsor főszerkesztője is. Majd bementünk, és megismerkedtem az anyával személyesen. Meglehetősen érdekes beszélgetést folytattunk, melyből néhány részletet emelnék ki.

Kértem egy olyan szobát, amiben csak magunk voltunk, és zavartalanul beszélgethettünk. A beszélgetés elején még velünk volt egy szerkesztő, majd magunkra hagytak. Időnként bejött egy kamerás, néhány mozzanatot rögzíteni.

Azt az anyával történt beszélgetés során éreztem, hogy komoly belső, lelki harc után jött el, hiszen itt, a fővárosban nem is tűnik annyira fel, mint egy kis vidéki faluban, ahol mindenki mindenkit ismer, hogy Zsanett szerepel és esetleg úgy viselkedik, ahogy egy ilyen kis faluban nem illik.

Teljes mértékben megértettem az édesanyát ebben a dologban, hiszen én is laktam nagyközségben, és a munkám során egy elszeparált lakóközösségben is, ahol csak azok tartózkodtak, akik a büntetés végrehajtás területén dolgoztak

Egész más értékek mentén, és más viszonyrendszerben élnek az emberek egy ilyen zárt közösségben. Szinte mindenki a másik előtt éli az életét. Kevésbé tud visszavonulni, eltűnni mások szeme elől. Ezért ebben a vonatkozásban nagyon megértettem Zsanett édesanyját, amit ki is tudtam fejezni irányában, hiszen láthatta rajtam, hogy szívből átérzem ezt a problémáját. És a barátot, Lacit is megértettem, aki mondhatnánk majdnem megcsalt állapotban volt.

Azonban megértettem Zsanettet is, aki felnőtt ember módjára, szabad akaratából, úgy dönt, ahogyan neki jól esik, és úgy viselkedik, ahogy a lelke és a tudata diktálja.

Zsanettnek is volt célja, törekedett valamire. Valószínűleg a médiaszereplésétől azt remélte, hogy el tud majd helyezkedni egy jobb állásba. Nem kell visszamennie a szörpüzembe, és újra azokat a termékeket árulnia.

Bár hozzá kell tennem, jártam ebben a szörpüzemben, ahol nagyon kedves és nyílt emberek dolgoztak, és szeretettel beszéltek a híressé vált leányról és barátjáról, Laciról.

Beszélgetésünk fonala is, amit én vittem, e köré csoportosult. A megértés mindkét fél irányába, illetve elkezdtem boncolni azt, hogy miért nem tudok külön beszélni Lacival. Ugyanis ezt Zsanett édesanyja nem engedte meg.

Az volt a taktikám, hogy Lacit majd félrehívom, külön szobában leülünk, és vele értelmesen megbeszélem a dolgokat. Ő kevésbé volt érzelmileg bevonva a dologba. Meg akartam győzni arról, hogy hagyják, hogy Zsanett élje az életét a villában, és hagyja döntse el, hogy mi a jó számára és mi nem. De ehhez nem járult hozzá az édesanya, amit egészen nem tudtam megérteni, hiszen mindkét fiatal elmúlt már tizenéves, azaz nagykorú volt. Az édesanya uralkodott a családon. Ez persze nem egyedi eset, sok helyen a nők elveszik az irányítást a családban. A férfiak eljárnak dolgozni

(igaz a feleségek is), de mégis általában előbb-utóbb ők irányítják a család belső életét. Azt viszont le kell szögezni, ettől nem biztos az, hogy uralkodni is kell a családon.

Időt adtak Zsanettnek

Természetesen Zsanettel is beszéltem, aki szíve szerint nagyon benn szeretett volna maradni a játékban.

A tévétársaságtól nem kaptam utasítást arra vonatkozóan, hogy mi a cél, mit érjek el. Nyilván a műsor színesebb és érdekesebb volt Zsanettel, mint nélküle lett volna. Ezért a stábnak érdeke fűződött volna ahhoz, hogy benn-tartsuk. Én pedig, mint pszichológus megértettem, hogy joga van az önálló döntésre. Azt mondani, hogy nem gyakoroltam hatást döntésére, butaság lenne, bár kifejezetten nem kívántam befolyásolni döntését.

Ha bármikor leülünk beszélgetni valakivel, azt azért tesszük, mert valamit el akarunk mondani, valamilyen befolyással akarunk élni a másikra. Nem hiszek abban az állításban, amely arról szól, hogy csak úgy is lehet beszélgetni a másikkal, hogy e közben semmiféle befolyást nem akarunk gyakorolni rá. Néhány pszichoterepauta ezt ugyan hangoztatja, hogy úgy kell foglalkozni a klienssel, hogy nem gyakorolunk befolyást az állapotára.

Én úgy gondolom azonban, ez nem lehetséges. Ügyelnünk kell arra, hogy ne erőszakkal, ne erőteljesen tegyük ezt, hanem az ő céljait szolgáljuk. Azt gondolom álságos az általam vitatott az állítás.

Minden esetre igyekeztem Zsanettet ebben a semleges megközelítésben kezelni. Ő azt mondta, hogy benn akar maradni. Először nagyon szomorú lett, amikor megtudta, mi alakult ki körülötte, de végül talpra állt és azt mondta,

hogy igenis ő marad, és folytatja. Vállalja magát olyannak, amilyen.

Ezt nagyon becsültem benne. Tisztelni kell, ha valaki vállalja magát, és saját jól felfogott céljai érdekében teszi a dolgát. Vagy befejezi azt, amit elkezdett. Ezért hatalmasat nőtt a szememben Zsanett, hogy vállalta, hogy befejezi, amit elkezdett, és ha kell, akkor felvállalja azt, hogy véleményyt formálnak róla; akár negatív véleményt is.

Persze a szereplők nem azért jelentkeztek ebbe a műsorba, hogy negatív vélemény alakuljon ki róluk, hanem pont a fordítva, mindenki azt kívánja, szeressék.

De itt szembesülnie kellett Zsanettnel azzal, hogy egy sor negatív megítéléssel kell találkoznia, és akár azzal is, hogy a falu közössége, saját családja nem fogadja vissza, elveszíti Lacit.

Lacit egyébként olyannak ismertem meg, mint aki valóban kötődött Zsanetthez, és valóban nem akarta elveszíteni őt.

Miután nem tudtam elérni, hogy külön beszéljek Lacival, feltettem a kérdést az édesanyának, hogy akkor is jelen akarna lenni a beszélgetés során, ha nagyon intim lenne. Azt válaszolta, hogy igen. Akkor is jelen akar lenni, ha egy urológus megvizsgálja Lacit? – kérdeztem. Az édesanya ismét igennel válaszolt. Laci ez ellen nem is tiltakozott. Elfogadta, hogy irányítják, és nem tűnt fel az anyának, hogy igen erősen beavatkozik egy fiatalember, lánya barátjának, valamint ezáltal lánya életébe.

Hozzáteszem, az anya ezt csupa jó szándékból tette, nem rosszindulatból. Egy idő után egy másik szobába mentünk, ahol kényelmesebben tudtunk leülni. A beszélgetést tovább folytattuk.

Annyit tudtam elérni, hogy időt adtak Zsanettnak. Valahol, a műsor szempontjából jól jött ez a probléma.

A terv az volt, hogy leutazunk Zsanett szülőhelyére, és ott készítünk egy műsort a helyi művelődési házban. Elég fáradtan, de nekilendültünk az útnak. Megérkezve a faluba, megkerestük az édesanyát, akivel ismételten beszéltem. Ő továbbra is hajthatatlan volt, és ezért megkérdeztem, hogy a férje merre van. Vele végül is Zalaegerszegen, egy benzinkútnál tudtam találkozni, és beszélgetni.

Azt reméltem, hogy a férj a sarkára áll, és megbeszéli feleségével, hogy Zsanett már felnőtt, s hadd döntse el, mi a jó neki. Az édesapa egy nyíltszívű, segítőkész, objektíven látó férfi. Elmondta nekünk, hogy a döntést a lányára bízta, és nagyon büszke rá. Arra, ahogyan viselkedik, ahogyan vállalja önmagát. Úgy éreztem – bár ő nem mondta –, egy kicsit sorstársnak érzi a lányát, aki, ki mert törni abból a szorításból, amelyben az édesanya tartja.

Útban az édesanya felé, felhívtam a producert, és megkérdeztem, milyen végcéllal lenne elégedett. Azt válaszolta, hogy azzal, ha az élő műsorban az anya visszavonná a korábbi kérését, és azt mondja, bennmaradhat lánya.

Azt válaszoltam, hogy értem, és természetesen ezért fogok majd dolgozni. Megszoktam a korábbi munkámban is, van egy döntés vagy elhatározás, amelyet a parancsnok felém közvetít, és nekem az a feladatom, hogy azt elérjem amit eltervezett.

Maradjon vagy jöjjön ki?

Az édesapát a beszélgetés során már megnyertem, igaz, ez nem került nagy erőfeszítésbe, mert maga is azt mondta, nem kell Zsanettet kihozni. Laci pedig az édes-

anyától függött, de hajlott arra, hogy barátnője folytassa a játékot.

Tehát visszamentem az édesanyához, ahol mint mindig, ragyogó tisztaság és rend fogadott bennünket. Váltottam néhány szót vele. Nem rontottam ajtóstul a házba, nem közöltem, hogy mit akarok, egyszerűen igyekeztem beszéltetni őt: hadd mondja el saját véleményét és meggyőződését, azt a jó célt, ami miatt teszi mindazt, amit a gyermekéért meg önmagáért is tett. Tény, hogy nehéz helyzetbe kerültem, azzal a korábbi nyilatkozatommal, ami az első éjszakai beszélgetésünkről szólt. Akkor azt mondtam, az édesanya is szerepelni akar a nyilvánosság előtt. Van egy ilyen motivációja is. Ma is úgy érzem, és ezt gondolom, hogy két motiváció dolgozott benne. Egyrészt megvédeni a családját a jó hírtől a faluban, másrészt pedig, kicsit ő is szerepelni akart a médiában.

E téma körül folyt a beszélgetésünk, hogy ő nem akar szerepelni, és mennyire megbántottam ezzel az állításommal. Elnézést kértem tőle, de elmondtam neki, hogy én így éreztem. Erre építette fel a védekezését, hogy ő azért nem fog többé senkinek sem nyilatkozni, nehogy valaki azt mond hassa róla, hogy neki szereplési vágya van.

Ezt követően más témákról is beszélgettünk, többek között, hogy mi a terve, mit fog még aznap tenni. Elmondta, hogy fodrászhoz megy, mert készül az esti tévéfelvételre, amelyen a lányát megkéri, hogy azonnal jöjjön ki.

Néhány pontosan elhelyezett szuggesztióval otthagytam az anyát, aminek, ha tudná, bizonyára nem örülne. (pl. biztos vagyok benne, hogy mindaz, amit tesz, annak jó célja van, és a végén jó döntést fog hozni).

Tekintettel arra, hogy éppen nekem is a szokásosnál hosszabb volt a hajam (és este élő műsor volt), úgy gondol-

tam, elmegyek én is a fodrászához. Arra is számítottam, hogy ott ismét tudok vele beszélni.

Addig néhány emberrel beszélgettem a faluban, és stáb is készített pár interjút. A helybélieknek is az volt a véleménye, hogy erős az asszonyban a szereplési vágy, és egységesen azt szerették volna, hogy Zsanett benn maradjon.

Hiszen egy falu életében tényleg komoly dolog az, ha közülük valaki kiemelkedik, ha valakire odafigyel az egész ország. Ezzel kicsit ők is fürdenek abban az ismertségben, amit a helység szülte elő. A falu népe nem ítélte el a lány villabeli viselkedését.

Szép napsütéses nap volt, a kocsmába is elmentünk, ahol egy részeg ember nyilatkozott. Ő is maradásra buzdította Zsanettet. A fiatalok pedig még büszkébbek voltak arra, hogy a lány közülük származik, közéjük tartozik, s a falu szülte. Érezhető volt a falu lakosainak a büszkesége, és az egész közhangulatra is jellemző volt.

Nem kellett meghirdetni az esti összejövetelt, este művelődési házba mégis szinte mindenki eljött.

Azt éreztem az édesanyánál, hogy érzelmileg köze került hozzám. Én eleve közel voltam, mert megértettem őt. Nem távolított el a környezetéből. Kicsit talán élvezte, jó is esett neki, ez az érezhető érzelmi közelség. Majdnem mindenben tudtunk azonosan gondolkodni, és ez jól esett neki.

Végül, amikor beültünk a fodrászhoz, és várt, addig is beszélgettünk. A fodrász is bekapcsolódott a társalgásba, és ő is amondó volt, Zsanett maradjon a villába. Elkészítették szépen a frizuráját, majd én is beültem a székbe, és azt ígértem, megvár, míg elkészülök. Nemcsak megvárta, hanem még

ki is fizette a nyírásomat. Így bár nem akartam potyázni, mégis az lett belőle. Éreztem, hogy jó irányba haladunk, és újabb szuggesztiókkal éltem.

Este lett, és elérkezett a műsor ideje, mindenki elhelyezkedett a színházterem nézőterén. Az édesanya, az édesapa, Laci, a riporter és én szerepelt a felvételen.

Amikor megérkezett az édesanya, éreztem, hogy azt fogja mondani, benn maradhat a lánya a műsorban. Az édesapa is megerősített ebben, mert azt mondta, hogy minden rendben van. Laci nem fejtette ki a véleményét, de odaállt mellém. Ez a testbeszéd, hogy nem különül el tőlem, azaz attól amit képviselek, szintén jó jel volt. Ez a mellém helyezkedése szimbolizálta azt, hogy kivel tart.

Még várni kellett az élő közvetítés megkezdésére.

Végül arra kell következtetnem, hogy ebben a hármas nyomásban az édesanya engedelmessé vált. Az édesapa véleménye, a Laci bizonytalansága és én, aki azt sugalltam, hogy bennmaradjon.

Az élő műsorban az asszony kimondta, hogy lánya maradhat a Villában.

Szakmai szempontok alapján ugyanúgy dolgoztam ezen a feladaton, mint egy túszygyben.

Azzal kezdődött, hogy mit akar a producer (parancsnok). Aztán elképzeltem, hogy elvégeztem a feladatot, ahogy azt elvárták tőlem. Képzeletben az összes érzékiszervemmel éreztem azt, hogy megoldom a feladatot. Éreztem, hogy milyen kellemes érzés ez mindannyiunknak. Az anyának, hogy sikerült jól döntenie, nekem, hogy sikerült feladatomat teljesítenem.

Mindig így dolgoztam a túszyhelyzetekben. Látni, hal-

lani és érezni a megnyugtató végeredményt. Amikor a végcél jól megkonstruáltam, megfoghatóan létrehoztam, csak akkor álltam neki a megvalósításnak. És milyen érdekes, hogy általában valóban nagyon hasonlóan ért véget minden egyes akció (vagy ez a munka is), mint ahogy én elképzeltem előtte.

Megtanultam az NLP-ből (Neuro Lingvisztikus Programozásból), hogy ez egy hatékony munkamód. Rájöttem, hogy korábban is így dolgoztam, de miután megtanultam ennek alkalmazását, tudatosan így végeztem el a feladataim. A képzetbeli kép létrejön, és nagy fényerővel, színesen, három dimenziós mozgóképként. Ezt így mindig megtudtam csinálni, és ezért ezek az akciók szinte kivétel nélkül jól zárultak.

Az emberekkel való kommunikációban nagyon fontos, így minden ügy kezelésében kiemelten fontos az, hogy értsük és megértsük azt, ami a másokban megtörtént. Egyet már nem kell értenünk vele. De megérteni azt, hogy milyen jó célt szolgál számára az, amit tesz, az nagyon fontos. Hiszen ezt követően tudjuk erről a pontról elmozdítani. Ha fel tudom fedeztetni vele (rávezetés) olyan másik jó utat, helyes utat s jó cél felé, amely hatékonyabb, mint amit most elképzel.

Sokat kellett még tanulnia

Ezt követően váltottam néhány szót a legfőbb érintettel, Zsanettel is. De őt nem avathattam be, mert a műsor szabályzata ezt tiltotta. Tiltotta, hogy bármilyen módon befolyásoljuk a bentlévőket.

Minden beszélgetésem a szereplőkkel úgy történt, hogy azt senki harmadik személy nem hallotta és nem is

látta. A stáb biztosította a teljes intimitást. Ezzel együtt nekem is tartanom kellett magamat a szabályzathoz.

Arra is emlékszem az első találkozásunkkor azt mondtam, ha Zsanett most kijön, el fogja hagyni Lacit. Bár azt is éreztem, ha bennmarad, akkor is véget ér kapcsolatuk. Lehetett érezni Zsanett viselkedésén, érzelmi változásán, hogy ő túlnőtt valamit. És ahhoz, hogy tovább tudjon fejlődni, változni, ahhoz a kapcsolatrendszerén is változtatni kell. És ez a megérzésem beteljesült. Valóban kiadta az útját a fiúnak, kapcsolatrendszerét módosította.

De a lánynak kevés volt a muníciója, nem volt elég felkészült a változtatásra. Sokat kellett még tanulnia ahhoz, ha ezen a választott úton szeretne tovább haladni.

Mindenesetre kapott egy nagyszerű lehetőséget, egy óriási lökést az élettől, valamit, amire mindig vissza tud emlékezni. Én azt gondolom, hogy alapvetően büszkén emlékezhet vissza a villában töltött napokra.

Nem mindig ízlett nekünk az, amit csinált. Néha erkölcsi megfontolásokból is rá lehetett volna fintonogni dolgaira, de ezért én soha sem tettem megjegyzést. Ugyanis nagyon sokan élnek hasonlóan közöttünk, mint ahogyan ő teszi. És azt gondolom, ugyanolyan értékes tagja Zsanett ennek az országnak, mint bárki más. Az érvényesüléshez egy olyan formát választott, ami elfogadott és törvényes. Zsanett végig tiszta eszközökkel dolgozott, és törvényes eszközöket használt fel.

Nagyon fontos a célbaérés, de legalább ilyen fontos az utazás módja. Az, ahogyan elérjük. Lehet valakinek kacsalábon forgó villája Budán, de nem mindegy hogyan éri ezt a célt el. Lopással összeügyeskedni, vagy keményen megdolgozik érte.

Zsanett tisztességesen utazott, a családja tisztességesen védte a saját érdekeit.

A falu vigyáz a jó hírére. A falu vigyáz a saját embereire. Mondhatnám azt, a falu szereti önmagát, azaz a falusi emberek szeretik egymást. Alapvetően összetartóbbak, mint egy nagyváros lakói. És ez az összetartás ad egy olyan plusz erőt, energiát az ottélőknek, amelyet nem szeretnének elveszíteni. Az a véleményem, sokszor inkább élnek szegényebben, de nagyobb szeretetben és kölcsönös megbecsülésben, mint gazdagságban és egymástól idegen módon.

Így évek múltával is szeretettel tudok visszagondolni az első országos nézettségű valóságshow szereplőire, végig egy kicsit úgy éreztem, hogy nem csak közöm van hozzájuk, hanem egy kicsit a gyermekeim lettek. Ezzel nem egyedül voltam így, hanem a stáb több tagja beszámolt arról, hogy érzelmileg kötődött hozzájuk, szurkolt értük, féltette őket. A stábbal ma is együtt dolgozom egy műsoron, ami most, 2004. őszén kerül adásba. Most is érezhető a munkatársakon, hogy úgy gondoskodnak és bánnak a szereplőkkel, mint ahogy a szülő a gyerekével.

Kíváncsi vagyok, mi lehet Zsanettel, az édesanyával, de nem jártam utána. Talán szemérmességből, talán azért, mert úgy érzem, nem illik zavarni őket. Szeretném, ha sikeresek lennének életükben, kiegyensúlyozottak és boldogok.

Az a tisztelet van bennem, ami arról szól, hogy meg kell hagyni őket olyannak a faluban, amilyenek, és had éljék tovább addigi megszokott életüket.

Nehéz valakinek az élete úgy, hogy váratlanul kiemelik, felpörög az élete, majd visszaejtik oda, ahol volt. Ha kiemelődött, vagy kiemelkedett valaki, akkor megváltozik az ember személyisége.

Persze hiszi, avagy reméli, hogy képes újra ugyanoda visszajutni, de ez hiú ábránd. Mindig csak tovább lehet lépni.

Nagyon kedves esti beszélgetéseim voltak Szabolcs édesanyjával, aki féltő gondoskodással beszélt fiáról, és szeretne volna megóvni a fájdalomtól, a csalódástól, felnyitni a szemét. Természetesen csak meghallgattam, de Szabolcsnak ezekből a beszélgetésekből semmit nem adhattam át. Az édesanya azonban megnyugodott a beszélgetést követően, és ez is elegendő volt. Jól esett elmondani a véleményét valakinek, még annak tudatában is, hogy ez nem kerül el a fiához.

Szabolcs ki akart jönni egy alkalommal, beszélgettem vele, végül is bent maradt. Nehéz volt úgy beszélni valakivel, hogy ne legyen olyan íze az egésznek: maradjon bent, de még is megértse, jobb, ha folytatja. Megtanultam a túsztárgyalás során, milyen módon lehet az embereket úgy befolyásolni, hogy azt ne vegyék észre. Lehet, hogy itt is megtettem azt, amiért a pszichológus kollégák neheztelhetnének rám.

Túsztárgyalóként is volt véleményeltérés közöttünk, szerintük a tárgyalások során manipulálom az elkövetőket. Megkérdeztem a fanyalgókat, hogy amikor öngyilkosokkal foglalkoznak vajon nem térítik-e el az eredeti szándékától az öngyilkost, vajon nem manipulálják-e.

A gyakorló pszichológusokat gyakran érik támadások az elméleti, oktató, kutató pszichológusok részéről, sokszor ok nélkül. De én a szolgálatnál megtanultam, hogy bizonyos szerepeket s a kockázatot csak a sikerért kell vállalni, a kudarchoz nem kell kockáztatni.

A vége felé rendszeresen bejártam a játékosokhoz, különösen akkor, amikor már csak négyen voltak bent. A velük való beszélgetés során döbbsenem rá, hogy hárman tipikusan nem győztesek. Megijedtek attól, hogy mi lesz azután, ha nyernek. Hogyan tovább? Hiszen nincs tervük,

elképzelésük arra az időszakra. Nem hittek a győzelmükben, ezért nem volt engedélyük a győzelemre a lelkiüktől.

Az emberek egy része az életét megélheti „győztesként”. Ők úgy fogalmaznának, hogy bemegyek a Nagy Testvér házába és megcsinálom. Ha mégsem sikerül, akkor megkeresik, hol és mit kell tenniük, hogy mégis célba jussanak.

A „nem győztesek” úgy beszélgetnek önmagukkal: majd meglátjuk, hogy mi lesz. De ezen a szinten el is akadnak. Nincsenek nagy győzelmeik, ám nagy veszteségeik sem az életben. A „vesztes” típusúak úgy látnak hozzá az ilyen feladatokhoz, hogy ez úgysem fog sikerülni, és kiesnek az elején.

Döbbenetes volt számomra, hogy a szavazók többsége és a csapat is, a „nem győzteseket” részesítette előnyben. A „győztesek” ugyanis veszélyt jelentenek az átlagnak, hiszen fölébük nőhetnek, elveszik a helyet, szűkítik a lehetőségek körét. A „nem győztesek” vannak többen, de a csodát a „győztesek” teremtik. Nyilván a nézők többsége is „nem győztes” típusú, ezért könnyebben azonosultak ezzel az életvezetéssel, filozófiával. Elképesztő volt, hogy a fentebb mondottakat mennyire igazolták a szereplők az életükkel. Évának például komoly stresszt okozott a nyeresége. Még soha nem volt ennyi pénze, ezért nem tudta, hogy mit is jelent ezzel rendelkezni, gazdálkodni. Nem volt fogalma sem, hogy mit is jelentenek a milliók. Akkor kezdte el megtanulni, hogy mit is jelent milliommósna lenni, amikor győzött. És csak akkor nyerheti vissza belső békéjét, ha elveszíti azt a rengeteg pénzt és újra a régi életét élheti, vagy ha elfogadja szakember segítségét. Keresett telefonon háromszor is, de egyszer sem jött el a megbeszélrt időpontra. Erőszakoskodni pedig nem akartam.

Túszok, túszejtők viselkedése

Túsz történelem

A túsz fogalma legegyszerűbben megfogalmazva: olyan személy, akit foglyul tartanak, akár biztosítékként, akár bizonyos feltételek teljesítésének kierőszakolásáért.

A történelem legelső ismert túsz ügye talán az ókorból ismert az ószövetségi Genézis könyvében a 14. fejezetben leírt történet. Ábrahám unokaöccsét Lótót ejtették foglyul. Ábrahám 318 válogatott katonával (felszámolóval) szabadította ki.

Ismert még a kalózok emberrablási esetei, amikor is váltságdíjat követeltek foglyaikért, ekkor már közreműködték közvetítők, a mai tárgyalók elődei.

Valójában 1972. évi Olimpiai Játékoktól számítjuk a túsztárgyalás kutatásának és a használatának kezdetét. Palesztin terroristák tizenegy izraeli sportolót ejtettek túszul a szálláshelyükön. A müncheni repülőtéren a tűzpárbajban egy rendőr, tíz terrorista, és a tizenegy túsz is meghalt, mivel a hatóságok nem engedtek a terroristák követeléseinek.

A megindult kutatás eredményeit legközelebb 1973. január 19-én alkalmazták a New York-i rendőrség egyik akciójában. Egy sportszerüzletben alakult ki túsz helyzet, de senki nem halt meg, mivel sikeresen tárgyaltak.

Magyarországon 1973. január 8-12 között zajlott egy túsz helyzet Balassagyarmaton a középiskolai leány kollégiumban. Dr. Samu István neurológus-pszichiáter közvetí-

tett a rendőrség és a két Pintye testvér között, András 19 éves, László 17 éves volt. Az ügyet úgy oldották meg, hogy a domináns testvért, Andrást lelőtték.

1993-ban Magyarországon volt három túszeremény, kettő büntetés végrehajtási intézetben, egy pedig egy középiskolában történt.

Magyarországon 1991-től foglalkoznak túszeremények képzésével, valójában 1993. évtől rendszerbe szedetten folyik a képzésük, később oktatási anyagot is készítettem a tanulók számára.

Az utóbbi időkben, de az Európai Unióhoz csatlakozást követően különleges feladatot jelent a határokon áttérő bűnözés, hiszen a bűnözők szerveknek meg kell szervezni több ország összehangolt munkáját. Ma a bűnözés nemzetközi szinten szervezettebb, nagyobb az együttműködése, mint a nemzetek hatásainak.

A túszeremény állapota

Több esetet is feldolgozva az alábbi érzelmi változások jellemezhetik a túszereményben levő személyeket:

1. Ellenséges érzések, rémület, pánik.
2. A túszereményben pozitív, támogató érzések alakulnak ki az elkövetővel kapcsolatban.
3. Negatív érzések a hatóságokkal szemben.
4. Az elkövetőkben is kialakulnak pozitív érzések a túszereményekkel kapcsolatban.

Mi váltja ki a fenti reakciókat:

- Teljesen érthető a félelem és az ellenséges érzület a túszereményekkel kapcsolatban.
- A túszeremény teljesen kiszolgáltatott helyzetben van, fiziológiai, biológiai szükségleteit csak az elkövető képes kielégíteni, illetve ő engedélyezi azokat, az élete is tőle függ.
- Ez a kiszolgáltatott helyzet az esetek jelentős részében regressziót okoz. Ez azt jelenti, hogy érzelmileg egy korábbi életkorszakba csúszik bele a személy, ami nem tudatosul benne, és úgy is viselkedik, mint például egy hat éves gyermek.
- Az agresszorral való azonosulás egy tudattalan folyamat, amely a túlélést szolgálja, csökkenti a túszeremény szorongását és biztosítja, hogy minimális lelki sérüléssel tudja le a helyzetet. Ha úgy érez, gondolkodik, mint az elkövető, ha „egy oldalon vagyunk, egyek vagyunk”, akkor nincs miért megölnie, hi-

szen nem az ellensége vagyok, hanem szinte a sors-
társa.

- A túlélők hálát érznek, mert egy új lehetőséget kaptak az életre. Sokan más módon folytatják az életüket ezután. Például az a sopronkőhidai bv. Tzls.*, akit túsul ejtettek 1993 januárjában.
- A hatóságok intézkedéseit a túszok nem érzik elég-
gé hatékonynak. A bajai túszeseményt követően a kiszabadultak elmondták, nem értették, mi tartott olyan sokáig.
- A hatóság embereinek a fegyverei az ő életüket is fenyegetik.
- Az elkövetők megengedhetnek apróbb dolgokat a túszoknak, engedményeket tesznek. Ez a reakció a vonzalom kialakulását eredményezi, a túszok meg-
kedveléséhez vezet. „Hiszen csak annak kedvezek, akit kedvelek.”
- A túszból, mint eszkből, tárgyból személy lesz, akinek gondjai, családja, küldetése van, az élethez kötődik, aki olyan ember, mint maga az elkövető, fajtárs, tehát nem lehet megölni.

*Büntetés-végrehajtási törzsszászlós

Sikeres túszmagatartási formák

1. Ochenberg írta le Gerard Volders esetét, akit terroristák ki akartak végezni. Kérte, hogy a szintén túszként ott tartott Prins-szel üzenhessen a családjának. Elmondta neki, hogy komoly válságon ment át, kapcsolata feleségével és fiával csődöt mondott. Ezt végig hallgatva a terrorista felállította Prinst és kivégezte. Volders lehetőséget kapott problémáinak rendezésére. Volders elmondta, hogy tudta, nem normális az, hogy szimpátiát érez a terroristákkal kapcsolatban, de nem tudta legyőzni ezt az érzését.

2. A teheráni nagykövetségen túsul ejtett amerikai tengerészgyalogosok, amikor a terroristák azonnali kivégzéssel fenyegették őket és rájöttek, hogy ez csak blöff, elkezdtek arról beszélni a fogva tartóikkal, hogy hol szeretnének meghalni.

A Stockholmi Szindróma nélkül éltek túl tragikus helyzetüket. Sopronkőhidai Fegyház és Börtönben két elítélt túsul ejtett egy b. v. tisztet. Az egyik elítélt többször is véletlenül egy bugylibicskával hámsérüléseket okozott a túsznak, ami fájt. A zászlós megkérte, ha meg akarja ölni, tegye meg, de ne kínozza tovább. Ezután az elítélt kínosan ügyelt arra, hogy bicskája ne érjen a zászlós nyakához.

3. McClure szerint a Stockholmi Szindróma kialakulhat a terroristában is.

Dr. Fly és Sir Geoffrey Jackson 208 napig volt a Tupamoro gerillák foglya. Olyan tiszteletet parancsolóan tudtak viselkedni, hogy rendszeresen váltani kellett az őreiket, mert foglyaik hatása alá kerültek.

Fly azt állította, hogy a türelem, humorérzék, együttérzés, önfegyelem és az objektivitásra való törekvés segítette őt a túlélésben.

4. A túszhelyzetre felkészített személyek könnyebben és talpra esettebben oldják meg a feladataikat. 1981 márciusában a Los Angeles-i repülőtéren a Continental 72-es repülőgépet egy terrorista megpróbálta eltéríteni. Az egyik légikísérő, aki kiszolgált a bűnözőt, a túszszedő számára hasznos, de önértékét nem sértő feladatokat végzett. Tizenegy óra alatt elérte, hogy szabadon engedjék a túszoikat, végül egyedül maradt a gépen túszként. Egy alkalmas pillanatban azt mondta fogva tartójának, hogy most már neki is mennie kell, és elhagyta a gépet. A terrorista hamarosan megadta magát.

Kudarcot okozó viselkedés

1. 1977. őszén a PFSZ elrabolta a Lufthansa 181-es járatát. Schuman, a gép kapitánya rendkívül korrekten viselkedett, amellyel az „elégtelen személyiségű” Akkosll nevű terroristavezetőt irritálta. Akkosll, hogy palástolja kisebbségi érzéseit, kapitánynak szólította magát, Schuman ezt észlelte, és a tiszteletet parancsoló viselkedésével konkurenciát teremtett, amelyet Akkosll úgy oldott meg, hogy végül kivégezte a repülőgép parancsnokát. Ne feledjük, két dudás nem fér meg egy csárdában!

2. 1980-ban Irán londoni nagykövetségén tartották fogva Allos Lavasazh-t, aki szókimondó, jellemes, Komeini Ajatollahot támogató ember volt. Fogvatartói kevésbé műveltek, nála rosszabbul vitázó

kurdisztán arabok voltak. Amikor már nem tudtak válaszolni Lavasazhi jól megválogatott érveire, egyszerűen lelőtték. A követség ostromának hatodik napján testét kidobták az utcára.

3. TWA 355-ös járatát eltérítették horvát terroristák. Zuvonko Busich, a terroristák vezetője megkínzott egy túszt. A túszt azzal hívta fel magára a figyelmet, hogy állandóan siránkozott, hogy fáj a hasa. Mindenkint felidegesített magatartásával, így a többi túszt úgy nyilatkozott, hogy „magának csinálta a bajt”.

Túszhelyzetben javasolt magatartás

A célszerű viselkedés függ az elkövetők személyiségétől, a túsztok helyzetétől, politikai hovatartozásától is.

Általában javasolható:

1. A támadás pillanatában nem szabad mozdulni, mert az kiválthatja az odafordulási reflexet, és a lövést is. Az első másfél órában sérülnek meg a legtöbben ilyen helyzetekben, a magas feszültség, és strukturálatlan helyzet miatt. Az elkövetőknek stabilizálni kell a helyzetet, átvenni az irányítást.

2. Tegyük eleget a túszejtők utasításainak. Ne tegyük se többet, se kevesebbet. Közöljük, hogy tesszük, amit mond, és tegyük is. Ha bankrablásnál kapnak támadást, akkor az ügyintézők a földre utasításkor először a pultra feküdjenek rá, hogy lássák őket az elkövetők, hogy megnyugodjanak, nem nyomják meg a csendes riasztót. Ha fel kell emelni a kezeket, először csak a fülek mellé tegyék. Az elkövetőknek is kialakul a csőérzékelés, vagyis kis te-

rületet látnak. Később, amikor majd mondja, hogy feljebb a kezekkel, akkor már lehet azt tenni.

3. Emberi méltóságát a túszer igyekezzon úgy megőrizni, hogy az ne irritálja az elkövetőket.

4. Ha a földön fekszenek, akkor a felszólításra, hogy álljon fel, vagy tegyen valamit, kicsit mozdítsa meg a kezét, és kérdezze meg; hogy nekem szolt uram. Ez azért fontos, mert az elkövető ugyan ránéz a kiszemelt személyre, de nincs tudatában, hogy mindenkinek szolt, hiszen nincs kölcsönös szemkontaktus.

5. Tegyen lépéseket arra, hogy tárgyból, eszközből személyyé váljon. Lehetőleg ne erőszakosan, fecsgeve tegye meg, várja meg azt a helyzetet, amikor az elkövető mond valami személyes közleményt magáról, vagy kérdez. Fényképet vehet elő a családjáról és beszélhet róla a másik túszernek, vagy nézegetheti szerettei képét.

6. A túszer kérjen könnyen teljesíthető dolgokat az elkövetőktől. Megindul a megkedveltetés folyamata.

7. Tartós túszerhelyzetben célszerű a fizikai erőnlét megőrzése érdekében gyakorlatokat végezni. Ez részben növeli a test ellenálló képességét, részben strukturálja az időt, javítja a hangulatot.

8. Elhúzódozó túszerhelyzetben a túszer egy része az átlagnál sokkal többet aludt. Ez is lehet egy jó védekezés, túlélési stratégia.

A volt túszer tanulmányozása arra hívja fel a figyelmet, hogy jóval az események után is számolnunk kell poszttraumatikus szorongással, lázálmodokkal, fóbiákkal, elképesztő szokások kialakulásával, paranoid reakciók kifejlődésével. Ezért javasolt a túszer kivizsgálása és a szükséges kezelések elvégzése.

Nem javasolt viselkedés:

1. Kapitánykodás.
2. Megalázkodás.
3. A kontaktus kerülése vagy erőltetése.
4. Rátartiság.
5. Ellenállásra utaló viselkedés.

A túszejtők típusai

1. Politikai, vallási célt követők:

- a) fanatikusok
- b) ideológiai alapon szerveződők
- c) anarchisták
- d) idegen katonai szervezethez tartozó állami, vagy kisebb csoportok céljait szolgálók
- e) megbízást teljesítő profi végrehajtók

2. Bűnözők:

- a) fogvatartottak (elítéltek, előzetes letartóztatásban lévő, idegenrendészeti őrizetesei)
- b) emberrablók, váltságdíj követelnek és közben lelepleződnek
- c) szervezett bűnözés (leszámolás, területi harc, zsarolás túszejtéssel)
- d) kábítószerbűnözés
- e) kriminális személyek (bűncselekmény elkövetése közben tetten érik és szorult helyzetükben túszt ejtenek) alkalmatlan, határeseti személy (egyedül követi el az általában ad hoc jellegű bűncselekményt, ügyetlen ötlettől vezérelve túszt ejt, minimális önbizalommal kerül szorult helyzetbe az elkövető).

3. Pszichopatologikus elkövetők:

- A) Depressziós: a) a bátortalan (nincs bátorsága az önkézéshez és öngyilkosság végrehajtására. A rendőrséggel akarja kivégeztetni magát.)
- b) a kiterjesztett öngyilkos (gyerekét, élettársát is magával cipeli a halálba, hogy „megóvja a saját halálát követő szenvedésektől, magánytól stb.” A túszt családtag.)

c) a demonstráló öngyilkos (túszt ejt a hatás kedvéért, amikor elmondta fájdalmait, sokan vannak már jelen, általában önkézés végéig magával)

d) az "évfordulós" öngyilkos (valamilyen dátumhoz, eseményhez kötődve követhet el öngyilkossági kísérletet).

B) Mániás:

Úgy gondolom, hogy terrorcselekmény elkövetőjeként nem kell számolni vele, de terror jellegű cselekményt családjára, szűkebb környezete sérelmére követhet el. Szeret élni, és élni akar, ez megkönnyíti a helyzetünket. Kábítószer, élnéltető hatású szerek provokálhatnak mániás hangulatot.

C.1) Paranoid:

- a) a házastársi paranoid (féltékenységgel, gyakran párosul alkohollizálással)
- b) erotikus paranoid (téveszméje, hogy valaki szereti őt, de nem tudhatja vele az érzéseit. Előfordulhat híres, ellenkező nemű személlyel, börtönben a felügyelet tagjával. Túszt ejt és követeli, hogy vállalja be, szereti őt, vagy megöli.)

c) nagyzasos paranoid (politikai, vagy vallásos tartalmú nagyzasos téveszmék hatására úgy érezheti, hogy küldetése van, el kell pusztítani a gonoszt, hogy ne üldözzék őt, meg kell szabadítani az embereket valakitől vagy valamitől. Túszt ejt céljának kiderítéséért, vagy nagy nyilvánosság előtt akarhatja végrehajtani a tettét.)

d) pereskedő paranoid (túszt ejt, hogy rábírja a hatóságot, hogy a sokadik elutasítás után most már igazából vizsgálják felül az ügyét, és kedvező ítéletet hozzanak)

e) megosztott paranoid kórkép (indukált paranoia, két egymással szoros kapcsolatban élő személynek legalább részben közös-téveszméi lehetnek. Ritkán több személy is részese lehet. Leggyakrabban nővérek, férj-feleség, anya-gyermek között. Túszt ejthet, hogy közös vallási vagy politikai tartalmú téveszméiket hirdessék, küldetésüket teljesíthessék stb.)

D. 2) Akut paranoid kórképek:

a) szubkultúrához kötött paranoid állapotok (bevandorlók, kisebbségi csoportok, itt tanuló külföldi diákok esetében fordulhat elő. Részben a két kultúra össze nem illése, a kiszolgáltatottság a nyelvi nehézségek miatt, meg nem értettség játszhat szerepet a kialakulásában. Túszt ejthet vélt, vagy valós sérelmeinek orvoslására),

b) börtönpszichózis (a börtön sajátos viszonyai, a kiszolgáltatottság provokálhatja a paranoiditás kialakulását. Nem tudja elviselni, hogy éjjel-nappal ellenőrzik. Minden jobb, mint ott maradni, ezért a szökéshez túszt ejt, pl. a debreceni börtönben 1989.).

E. 3.) Atípusos paranoid kórképek:

a) ámok (paranoid gondolatok, késztetések, kontrollálatlan erőszakos, pusztító dührohamban öltetik testet, ölésbe torkollik a cselekmény. Másokat, vagy önmagát pusztíthatja el. Túszt is ejthet menet közben, vagy menekülésének biztosítására), de nem volt ámok a Szegedi Fegyházban Rikter Richárd fogvatartott, amikor az üzem területén csak a felügyelet tagjait kaszabolta le.

b) szkizofrén (téveszméinek, hallucinációinak engedelmessé válik. Gyakoribb lehet a túszejtők között a szkizofrénia paranoid típusa, az előbb részletezett paranoid kórképek szerint).

F) Borderline személyiségzavar

Impulzivitás, kiszámíthatatlanság jellemzi őket. Zavart viselkedésük miatt pszichotikus epizódok jelenhetnek meg, ilyen állapotban túszt is ejthetnek.

Mi vezérli a terroristákat?

Miként értékelte a terrorista magatartás értelmét, racionális alapjait a megkérdőjelezteket két amerikai és egy német tanulmány?

Egyesült Államokbeli felfogás szerint a terroristát:

– Az „igazságtevők” vélt vagy valós elnyomás megélése miatt kialakítják az ideológiát és a motivációt.

– Ezen személyek felismerik, hogy a dolgok megváltoztathatóak. Tény, hogy ezek a változások nem azonnal, hanem lassan következnek be.

– Az erőszakot nem elsősorban a siker eléréseért használják, hanem azt remélik, hogy akciójuk eredményeként még többen csatlakoznak majd hozzájuk. Az ok hirdetése fontosabb, mint az cselekedet sikere.

– Önfeláldozással reméli mentesíteni magát a bűnösség alól.

– Mivel bűncselekményük megbélyegzi őket, lehetetlenné válik visszailleszkedniük a társadalomba,

ezért egyre jobban radikalizálódnak, s ennek következménye az agresszió eskalálódása.

A német kutatás során 250 letartóztatottat, 227. ultrabaloldarit, 23 neonácit kérdeztek meg.

Tanulságok:

Nincs tipikus terrorista, sem tipikus vagy kényszerpályaszerű terrorista életút. A társadalmi körülmények és a személyes fejlődés döntő eseményei együttesen járulnak hozzá.

Korunk problémáit kategorikusan értékelik, azért a társadalmat teszik felelőssé. Saját egyéni tulajdonságaikat kivetítik az államra, és arra haragszanak, nem önmagukra. A világ jókból és rosszakból áll, azt barátokra és ellenségekre osztják fel. Az ellenséggel szembeni erőszak szerintük erkölcsi kötelesség.

Hadiállapotban állóknak tekintik önmagukat, ezért nem bűn, hogy halált okoznak, normákat szegnek meg.

M. Gottschalk 90 izraeli és palesztin terroristát vizsgált kérdőíves módszerrel, amelynek következtetései:

- Az elkövetők személyiségzavarban szenvednek.
- Nincs büntudatuk.
- Erősen egoisták.
- Sok közöttük a paranoid, gyanakvó, üldözési mániás.
- Nagy részük depressziós.

A terrorista szó hallatán általában elsőként a fanatista ember képe jelenik meg bennünk, ezért Gottschalk ezzel kezdi okfejtését.

A terroristák fanatikusok, de nem elmebetegek, erőszakosak, de nem érzik magukat törvénysértőnek. Hiszen a törvényeknek nincsenek meg a törvényes

alapjaik. Az ehhez a kategóriához tartozó egyén az erőszak skála legszélsőségebb oldalához tartozik. Ők forradalmárok, harcosok, véleményük szerint a kormány legitimitása megkérdőjelezhető, ahogy a törvények is. Ennek a lélektani beállítottságnak az alapja, hogy a fanatikus minden számára keres egy tévesen elképzelt szociális igazságot, amely szemben áll a fennálló renddel. Fontos érték számukra a sajátosan értelmezett férfiasság, becsületesség, keménység, amelyet tettekkel is bizonyítani kell.

A vallási fanatizmusra a legjobb példa a fundamentalisták által támogatott vallási terrorizmus, ami mára keveredik a gazdasági haszonszerzéssel is. A személyek kapnak egy nagyszerű vallási mázt, és már észre sem veszik, hogy mégsem az igazhitűekre vonatkozó értékek szerint élnek, hiszen azok nőket és gyermekeket nem ölhetnek.

A terrorista személyek egyik jellemző tulajdonsága a csoportba tartozás, hiszen az akciókat egyedül nem tudnák kivitelezni. A csoport dinamikája meghatározza az egyént. Az egyén személyes én-képe nem is létezik, csak a csoport én-kép hat.

Burkenek szerint: „A közös hit, ami összetartja őket.”

A személyiségzavaros egyének között kialakul egy közös paranoid téveszme. A csoportok a saját identitásukat sokszor más csoportokkal szembeni ellenséges, agresszív viselkedésen keresztül teremtik és élik meg. Az előítélet, mivel egyszerűsít, segít egy bonyolult világban biztonságot nyújtani, ezzel csökkentve a szorongást.

A terrorista csoportoknál fontos, hogy erős kötelék foga össze a tagokat. Politikai szempontból homogén cso-

portosulások, amelyek bár képtelenek a szélesebb néptömegek támogatását megszerezni, mégis a befolyásszerzés miatt nyúlnak a terror eszközhöz. Általában szeparatisták. Tagjai leginkább az értelmiség és a diákság rétegeiből kerülnek ki.

A terrorista kiképző bázisokon ügyelnek arra, hogy lezárják a kintől érkező információkat, természetesen ez érvényes a kimenő hírekre is. Így kialakul egy olyan helyzet, ahol létrejön egy belső valóság élmény, elszakadva a kinti világ valóságától. Kicsit olyan ez, mint a Big Brother házban. A korábban deviáns gondolatok, agresszív cselekmények az új értékek szerint már racionálisak, nem csak érzelmileg igazolhatóak.

Több terrorista tankönyv is hozzájárult ezeknek az eszméknek, életmódoknak a széles körben történő megismertetéséhez. Ilyen Carlos Marighella: A városi gerillamozgalom című kézikönyve, valamint a Stockholmi Útmutató. Ez utóbbi a terroristák számára már ismerős magyarázatot ad, amely szerint ők alkotják a „valódi elitet”. A fogság elviselésére azt a magyarázatot adja: a harc folytatása, más módon. A fogság túlélésére nyolc jó tanácsot ad, ezek egyébként megegyeznek azokkal, amit mi is adhatunk a terroristák fogságába kerülőknek. Így például a testedzés, a relaxációs módszerek, a memória gyakorlatok.

Ideológiát nyújt a halál elfogadására is: aki nem fél a haláltól, azt nem lehet megfélemlíteni, sarokba szorítani. Azok, akik félnek a haláltól, azok bármire rávehetők, csak azért, hogy életbe maradjanak.

Úgy tapasztaltam, hogy mindig akadnak emberek, akik saját identitásukat a többséggel való szembenállásból

tudják levezetni. Megtalálják ezeket a csoportokat, és a csoportok is megtalálják őket, mert kölcsönösen szükségük van egymásra. Nem tudnak egymás nélkül létezni.

Mennyivel kényelmesebb úgy szadistának lenni, hogy valamilyen eszméért teheti, úgy uralkodni mások felett, hogy nem kell szegyenkeznie érte, sőt racionálisan is elfogadható magyarázatot is adhat cselekedeteire.

A terroristák személyiségét erőteljesen áthatja az exhibicionizmus, és ez jellemzi magát a terrorizmust, mint jelenséget is. Az üzeneteket csak nagy nyilvánosság előtt lehet átadni, fontos ember az elkövető, fontos a mondandója is tehát figyelni kell rá. Magát a figyelmet pedig szeretetként élheti meg.

A terrorcselekmény mögött gyakran húzódnak meg politikai, gazdasági célok is. Ezért találunk támogatóra ezek a szervezetek és egyének. Szinte észrevétlenül karolt egymásba a terrorizmus és a szervezett bűnözés.

Ezt felismerve Andreas Baader a következőt mondta: „Meg kell akadályoznunk, hogy cselekedeteink pusztító fogyasztási cikké váljanak, amelyet a nép este televíziózás közben elfogyaszt. Akcióinknak mozgósítónak, ösztönzőnek kell lenniük, az emberek tanuljanak belőlük. Soha sem szabad azt a benyomást kelteniük, hogy Robin Hood sheerwoodi csapata vagyunk, nehogy az egyes embereknek az legyen az érzésük, hogy a szabadságukért folytatott harcban helyettesítjük őket.”

A fennkölt cél eléréséhez nélkülözhetetlen eszköz maga is céllá válik. McLuhan után szabadon: az akció maga az üzenet. Pontosabban bármi is legyen az akció, ugyanaz az üzenete.

A terroristák a félelemkeltés miatt leginkább a puha célpontokat támadják, és így a veszteségük is minimális.

„Nincsenek ártatlan áldozatok ezen a világon” – állítja Habbas. A terroristák veszélyessége, a nevükkel begírt rémület és bizonytalanságot keltő erő hasonlíthatatlanul nagyobb, mint az „egyszerű” rablásoké.

A terrorista életmód és személyiség sokban hasonlít a hírszerzőkére. Szükséges a konspiráció, a gyors beilleszkedés a helyi életbe. Úgy gondolkodjon, beszéljen, éljen, mint a környezete. Mindeközben valódi énjét másra kíván, de hiteles csak akkor lehet, ha azonosul az új személyiségével. Mikor lehet ön maga? Mikor lehet ismert? Csak akkor, ha végrehajtja a terrorcselekményt, ha lebukik, ha meghal, mert áldozattá kell válnia. Ez egy játszma abban az értelemben, ahogy azt Eric Berne, a tranzakció-analízis atyja a személyiség modelljében kifejti. Addig kell üldözni a környezetet a törvénysértésekkel, a terrorcselekményekkel, amíg áldozattá válhat az egyén. A terrorista harmadfokú vesztes sorskönyvet él meg, ami vagy a börtönben, vagy a temetőben ér véget.

Két jól szétválasztható terrorista életút rajzolható meg:

1. Amikor gyerekkorában burokokban élt, de pont emiatt nem kapott elegendő figyelmet, s szeretetet sem. Ez főként az európai terrorista csoportok tagjaira jellemző, akik többsége erősen konzervatív, szigorú erkölcsi elveket valló, mélyen vallásos családból származik.

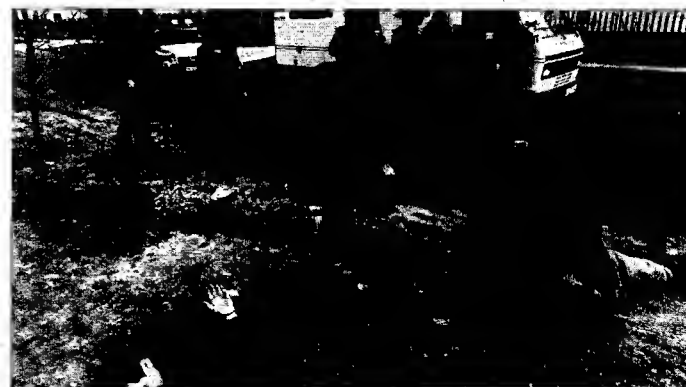
2. Agresszív környezet ahol agresszív modellt lát, s ezt saját védelmére hasznosítja. Inkább a közel-keleti elkövetők gyermekkorában volt ez megfigyelhető, ahol az elenségképet szinte már az anyatejjel szívta magába. Ehhez csak hozzájárul az évek során beléjük sulykolt agresszió.

Fegyverszállítmány elfogása a '90-es években

Rajtaütés bankrablók lakásán

Csecsen emberrablók elfogása

Cikkok

Játszmák életre-halálra

Végh József túsztárgyaló a közvélemény nyomásáról, a fejpénzről és a neurotikus terroristáról

MAGYARORSZÁG HIVATÁSOS TÚSZMENTŐJEKÉNT tucatnál is több emberrablási ügyben vett részt, pszichológusként mindenkinél jobban ért a terroristák nyelvén. Három éve nyugalomba vonult, ám ma is részt vesz katonák, rendőrök, civilek kiképzésében: hogyan viselkedjenek, ha túszul esnének. A Heti Válasznak Végh József alvezredes, a Belügyminisztérium nemzetközi oktatási központjának munkatársa nyilatkozott.

◆ *A híradóban hetente mutatnak felvételeket, melyeken különböző nemzetek fiai könnyörögnek az életükért. Jól teszi a média, hogy közli ezeket a képeket?*

◆ Saját és a terroristák szempontjából biztosan. A terrorizmus elleni fellépésnek viszont nem tesz jót, hiszen a túszejtőknek lételemük a nyilvánosság. Nyilván nem lehet azt mondani, hogy a híradók ne sugározzák ezeket a képeket; azt viszont igen, hogy ezt visszafogottabban tegyék.

◆ *Munkájában mennyire veszi figyelembe a közvélemény nyomását? A híradó nézője azt várja el, hogy a túszok szabaduljanak ki – bármi áron.*

◆ Korábbi ügyeimben és most, felkészítőként is kizárom a közvélemény nyomását. Nem vagyok politikus, hogy ezeket a szempontokat figyelembe kellene vennem - szakemberként a megfelelő tárgyalási stratégiát kell kialakítanom.

◆ *Miben méri az ön munkájának sikerét? Hiszen*

ha kiszabadul a tús, az siker – ám ha azon az áron, amit a túszejtő szab, akkor az kudarc.

◆ Az én esetemben ez nem kérdés. Valamennyi ügyemben – a Magyarország által is aláírt nemzetközi egyezményekkel összhangban – ellenszolgáltatás nélkül értük el a túszok kiszabadulását.

◆ *Jól értem: Magyarország azt vállalta, hogy semmilyen körülmények között nem fizet fejpénzt?*

◆ A főszabály az, hogy nem engedünk. Ugyanakkor a túszejtők nem csak pénzt kérhetnek – előfordulhatnak más, például politikai követelések is.

◆ *Azt mondják, 1998-ban a két csecsenföldi magyar tús, Dunajszky Gábor és Oláh István kiszabadulásában a pénz is szerepet játszott.*

◆ Nekem a tárgyalás volt a feladat. Nincs elegendő információ arról, mi történt a háttérben. Ezért nem is beszélek róla – de ha tudnám, feltehetőleg akkor is hallgatnom kellene.

◆ *Hány túsügy fordult elő a gyakorlatában?*

◆ 1993 és 2001 között négy éles tús helyzettel és tizegynéhány emberrablással foglalkoztam. Az első esetem 1993-ban Baján volt egy középiskolában, a következő ugyanabban az évben a balassagyarmati börtönben, majd egy évre rá Budapesten egy taxist ejtettek túszul. Emellett volt néhány áltús helyzetem.

◆ *Az mit jelent?*

◆ Ilyen volt a szombathelyi eset. A szerb-horvát háború után vagyunk, s az idegenrendészeti őrizetben összezárt menekültek egyszer csak fellázadnak: kinyomják egy társuk fejét az ablakon, nyakához üvegdarabot szorítanak. Azzal fenyegetőznek, megölik, ha nem mehetnek Kanadába. A helyszínre érkezem, üzenek nekik, nevezzenek meg valakit, akivel tárgyalni lehet – hogy az illetőt majd le-

választhassam róluk, ők pedig vezér nélkül maradjanak. Ki jelölik az emberüket, én meg mondom neki: „Ha Kanadába szeretnének menni, ehhez mindenekelőtt be kellene tartaniuk országunk törvényeit. Amit viszont most csinálnak, az terrorcselekmény, amit hazánk súlyosan büntet.” Ezután visszaküldöm, hogy fontolják meg, valóban túszejtő akcióba akartak-e bonyolódni. Kisvártatva visszajön, s mondja már el is engedték a társukat, hiszen nem is akartak túsz ejteni. Ekkor kollégáim elkapják a vezetőt, majd felszámolják a bennmaradók ellenállását. Azért volt ez áltús helyzet, mert résztvevői nem gondolták komolyan, kétségbeesésükben csak eljátszották a szituációt.

◆ *Milyen nyelven beszél a túszejtőkkel?*

◆ Tolmácson keresztül; méghozzá abból is a legjobbat, anyanyelvűt kell, mert ilyen esetekben minden szónak jelentősége van. Ugyanakkor az is fontos, hogy az ellenfél hallja az én hangomat – hiszen ha nem is érti, mit mondok, sokat jelent a hanghordozás, egy-egy gesztus vagy beszédszünet.

◆ *Jól képelem, hogy a terroristaakció közben feszült lesz, s egy ilyen helyzetben megnyugvást keres, így hálát érez, ha ezt a biztonságot túszában vagy „tárgyalópartnerében” megleli?*

◆ Pontosan. Az elkövetők többsége pszichés beteg, meg nem értettségről beszél, arra vágyik, hogy meghallgassák, végre fontosnak érezhesse magát, komolyan vegyék. Ezt jól ki lehet használni a tárgyalás során.

◆ *Ha túszul ejtenek valakit, létezik helyes viselkedési stratégia?*

◆ A legfontosabb, hogy fogadjunk szót a túszejtőnek, ám a kértnél se többet, se kevesebbet ne tegyünk. Mi csak eszközök vagyunk a szemében, s azon kell igyekeznünk, hogy személyként tudjon tekinteni ránk. Beszéljünk család-

dunkról, kérjük meg, hadd gyűjtsunk rá – közben kapcsolat alakul ki közöttünk, s talán meg is kedvel bennünket. Lényeges szabály, hogy az elkövetővel való azonosulás megóvhat az elkövető agressziójától – ezért van az, hogy az iszlám terroristák nehezebben ölik meg azt a túszt, aki áttér a hitükre. Ha pedig valaki hosszabb fogságba esik, életfontosságú, hogy strukturálja az idejét, legyen állandó napirendje – hogy ezzel az elméjét is épen tartsa.

◆ *Találkozott már hajthatatlan „tárgyalópartnerrel”, akin semmilyen technika nem fogott?*

◆ Igen. Egy katona azért jött fel Budapestre, hogy megölje anyját és nővérét. Anyját nem találta otthon, nővérét pedig végül elengedte, leült a küszöbre, és azzal fenyegetőzött, hogy fegyverével fejbe lövi magát. Ekkor egy pszichológiai játszmát kezdeményeztem – Eric Berne Emberei játszmák című könyvében mindenki elolvashatja, hogy megy ez. Szóba elegyedtem vele, és azt a helyzetet próbáltam elérni, hogy megforduljanak a szerepek: ő akarjon engem megmenteni, hogy – mint a játszma szerint – a ház gondnokának, ne fájjon nekem, ha a szemem láttára végez magával. A végén rávettem, hogy cseréljünk fegyvert, a kollégáim pedig addig előkészítettek egy pisztolyt, melyből kivették az ütőszegyet. Ő ellenőrizte ugyan, hogy megvan-e a lövedékek, ám az ütőszegre nem gondolt – ezért amikor hirtelen maga ellen fordította a fegyvert, az nem sült el, így a végére sikerült leteperni.

◆ *Mennyire szavatartók a túszejtők? Lehet bízni abban, hogy ha sikerül megállapodásra jutni velük, szabadon is engedik foglyukat?*

◆ A túszejtők szavahihetőségét többször ellenőrizzük: például akkor hív-e, amikor megígérte – vagyis rendezett vagy rendezetlen-e a személyisége. Volt már, hogy írásos garanciát kértem, mert az erősebb, mint a szóbeli ígéret.

Persze túszejtője válogatja: egy pszichopata személyiség minden új helyzetre hajlamos új szabályokat alkotni, ezért az ő esetében hamar meg kell oldani az ügyet. A neurotikus terroristában viszont jobban meg lehet bízni.

◆ *Ha most Irakban ejtenének túsul egy magyar civilt, milyen tárgyalási taktikát választana?*

◆ Megkérdezném a túszejtőt, milyen minőségben hajtja végre az akciót. Feltehetőleg valami olyasmit mondana, hogy ő iraki harcos. No, ezt az identitását biztosan felerősíteném, s felvetném, hogy ki ellen is harcol? Egy fegyvertelen, ártatlan civil ellen? „Akkor ön most harcos vagy gyilkos?” – mondanám neki, s önértetére apellálva adott esetben még azt is elismerném, hogy szépek az eszméi – ám fegyverrel próbál kiállni értük, mint egy bandita.

◆ *El tud képzelni olyan helyzetet, hogy azt javasolja a kormánynak, engedjen a követelésnek, és vonja ki a magyar csapatokat Irakból?*

◆ Nem. A Fülöp-szigetek kormánya is rosszul tette, hogy hazarendelte egységeit. A terroristákat egyféleképpen lehet megállítani: ha nem engedjük őket célba érni. Nekem persze könnyű ezt mondanom – egy politikusnak kutya nehéz a döntés, hiszen adott esetben egy ország közvéleménye ellen kell cselekedni. Ugyanakkor biztos vagyok benne, hogy a kormány ilyen esetben szakszerűen, a nemzetközi egyezményeket is figyelembe véve határozna – emellett azonban mindent megtenne, hogy a túszt kiszabaduljon.

◆ *Ez elég talányosan hangzik.*

◆ Maradjunk annyiban, hogy vannak ismereteim, amelyek alapján ezt nyugodt szívvel állíthatom.

Sz.Sz.

(Heti Válasz IV. évfolyam, 32. szám)

Tihanyi Péter

Fajtársak, ne löjetek

Beszélgetés Végh József túsztárgyalóval

– A Nemzeti Színházban vagyunk, egy bemutató előadáson, amit a tévé egyenes adásban közvetít. Mint múltkor Az ember tragédiáját. Én az ötödik sorban ülök. Egyszer csak előbújik valahonnan három csuklyás, gépfegyveres alak, és azt mondják, maguk most túszo, csinálják azt, amit mondunk. A közvetítés nem áll le, az egész ország ezt az akciót nézi. Ezt a jövőben elképzelhetőnek tartja, alezredes úr?

– Igen, elképzelhetőnek.

– *Milyen fajta viselkedés garantálhatja leginkább azt, hogy életben maradjak?*

– A támadás pillanatában és azt követően nem szabad megmozdulni. Ha tesz egy határozott mozdulatot, az oldal-reflex miatt a gépfegyveres valószínű odanéz, és oda is tüzel egyet. Az elkövető is stressz alatt van, hiszen ritkán követ el ilyen bűncselekményt. Ilyenkor nem tudatos funkciók működnek nála, hanem ösztönös reflexprogramok. Egy erős, számára veszélyt jelentő ingerre azonnal reagál. Ha azt mondja, tedd föl a kezed, akkor jó, ha megkérdi tőle, pontosan hova tegye föl.

– *A fejem fölé a levegőbe, nem?*

– Nem, az elkövetőnek csóllátása van, és ha nem a feje mellé teszi a kezét, hanem jóval följebb, nem látja. Ezeket gyakoroltattuk itt a taktikai házban, ahol emiatt en-

gem már számtalanszor „lelőttek”. Fölraktam a kezem, de mégis üvöltöttek, tedd föl a kezed – és rám lőttek –, pedig már fönt volt. Tudniillik ő csak a fejem környékét látja. Ilyenkor szinte a füle mellé kell emelnie a tenyerét, mintha hallózna. Fontos, hogy amit mond az elkövető, azt pontosan kell végrehajtani, se többet, se kevesebbet. Pont annyit. Ha például megkérdi, hol a fegyvere, mondja meg, hogy az oldalán, de a kezével ne nyúljon oda. Lőttek már le vagyontört emiatt. Megkérdezte tőle az elkövető, hol a fegyvered, erre ő odanyúlt, mert oda akarta adni. Túlzottan készséges volt, és golyót eresztettek belé. Ha azt mondják, hogy álljon föl, és menjen az ablakhoz, akkor azt kell mondani, jó, akkor most fölállok, és odamegyek az ablakhoz, utána pedig meg kell tenni.

– *Könnyű ezt mondani, de egy pánikban lévő foglyul ejtettnek, gondolom, nehéz ezt megtennie.*

– Lehet, hogy nehéz, de én most arról beszélek, hogyan lehet túlélni egy ilyen szituációt. Tehát az elkövető fejében megjelenik az a mentális kép, amit a következő pillanatban látnia kell. Ha maga azt mondja neki, most akkor le fogok nyúlni, és a következő másodpercben valóban azt látja az elkövető, hogy tényleg odanyúl, akkor biztonságban érzi magát, hiszen amit hall és amit lát, az megegyezik. Az is fontos, hogy nem szabad megalázkodni. Az „akármit megteszek, csak ne bántson” taktika nem jó. A megalázkodást, a fokozott áldozati pozíciót nem szokták szeretni az elkövetők, kifejezetten ingerli őket.

– *Miért?*

– Mert a megalázkodással elveszíti a fogva tartott az emberi mivoltát, és aki nem ember, az megölhető. Egy tárgyat, egy tárgyat, egy eszközt, az lelőhető. Mikor megtámadnak bennünket, csak eszközök vagyunk számukra. Sokszor az biztosítja a túlélésünket, ha eszközökből személylété tudunk

válni. Van az emberben egy tudattalan genetikai ösztönprogram: a fajtárs nem ölhető meg, mert kipuштul a fajod. Két esetben ad felmentést az ember ez alól önmagának. Először: ha a pusztítással vagy a gyilkosságokkal az igazság, a jogosság látszatát kelti. Megtervezett merényletekkel például igazságosnak állítanak be háborúkat. Ferenc Ferdinánd meggyilkolása, vagy a Reichstag felgyújtása és még sorolhatnám. A második eset: a leértékelés. Mert ugye nem ember a zsidó, a cigány, a fekete, így az nem fajtárs, tehát megölhető. Olyan szituációkban, mikor azt halljuk, hogy a fogva tartóink úgy beszélnek velünk, hogy te egy szemét állat, egy patkány vagy, akkor gáz van.

– *Mit tudunk ilyenkor tenni?*

– El kell kezdeni dolgozni azon, hogy az elkövetők szemében újra emberré váljunk.

– *De hogyan?*

– Például: „...engedje meg, hogy elővegyem a gyermekeim fényképét, mert rosszul érzem magam, és ez erő ad”. Beszélgetést kell kezdeményezni velük, a családjukról vagy a saját munkánkról, küldetésünkről. Sokszor kérték a túszejtők, hogy juttassunk be élelmet nekik. Én ilyenkor mindig nyers alapanyagokat küldök be, mert azokat meg kell főzni. Legtöbbször a túszoikkal főzetik meg az ételt, és közben kommunikálnak egymással. Ha nagyon finomat sikerül főzni, még meg is köszönik. Volt, amikor ez mentette meg az életüket.

– *És ha mégis fejbe akarnak lőni?*

– Akkor tegye az arca elé a kezét vagy a táskáját.

– *Ez miért jó?*

– Mert olyan buta az ember, hogy azt hiszi, ilyenkor nem tudja eltálatni. Azt fogja keresni, hogy tud a kezéd vagy a táska mellett ellőni. Ezzel időt nyer, és új szituációba kerül, ami új lehetőséget hoz. Megtörtént esetről beszélek.

– *Hogyan látja, milyen személyiségű, alkatú emberekből lesznek gyakrabban áldozatok? Létezik egyáltalán olyan, hogy áldozattípusú ember?*

– Igen, alapvetően neurotikus, depresszív alkatú emberekként ismerem azokat, akik áldozatokká szoktak válni.

– *Akkor is, ha véletlenül kerülnek ilyen helyzetekbe?*

– Legtöbbször ezeknek az embereknek az életvezetésükben van valami, ami olyan szituációkba viszi őket, ahol ez bekövetkezik. Az ilyen típusú emberekkel gyakrabban történik szerencsétlenség. Az elkövetők egy része céltudatosan válogatja meg az áldozatait, és gyakran van közöttük nem szeretett, gyűlölt személy. A „rendezetlen” elkövető általában olyan embert ejt túsul vagy követ el ellene bűncselekményt, akit korábbról már ismert, akivel elbír. Aki nek uralni tudja a személyiségét pszichikailag és fizikailag is. Ritka az az eset, amikor erős személyiségű, alkatú az áldozat, de ilyenkor fennáll annak a veszélye, hogy akár meg is öli a túszt. A „rendezett” elkövető nem kiszámított módon ejt túszt. Vagy ha igen, konkrét célja van, pénzt akar szakítani vele. Börtönben vagy zárt intézményekben mindig megválasztják, kinek a szolgálatánál kövessék el a rendkívüli eseményeket. És mindig annál, akit nem szeretnek. Ha mégis van egy szeretett személy abban a szolgálatban, akkor megsúgják neki, hogy aznap menjen betegálmányba, vagy maradjon otthon.

– *Ugyanilyen tudatos a bűncselekmény helyszínének megválasztása is? Milyen típusú helyekre koncentrálódnak leginkább ezek a cselekmények?*

– Meggyőződésem, hogy a legtöbb esetben az agresszió tulajdonképpen elromlott kommunikáció. Ebbe az is beletartozik, hogy túsul ejtek valakit, vagy valamilyen botrányral felhívom magamra a figyelmet, mert már minden kommunikációs csatornám működésképtelen. Feltehe-

tően gyarapodni fognak az ilyen típusú cselekmények azokon a központi helyeken, ahol a média a közelben van, vagy már eleve ott van. Elkövetés helyszínétől szolgálhatnak a jövőben olyan kulturális vagy sportesemények, amelyeket a tévé élő egyenes adásban közvetít. Sokszor még az emberölés esetében is fontos a helyszín és az időpont kiválasztása.

– *Ezt hogy érti?*

– Úgy, hogy az elkövető ezzel is üzen. Én a Fenyő gyilkosságra is azt mondom, elromlott kommunikáció. Délutáni csúcsgyűlöletben a város legzsúfoltabb kereszteződésében lőtték le, azon a héten, amikor az összes rendőr az utcákon volt, mivel közbiztonsági akciót hirdettek. Még a különleges szolgálat is – azok vagyunk mi – az utcán volt autójával a Nyugati körül. Miért nem egy csendes utcában lőtték le? Miért nem éjjel? Vagy miért nem két héttel később, amikor már levonultak a rendőrök? Mert e körülményeknek is üzenettartalma volt. A hatalom felé. Legyen nyugodt, akinek vagy akiknek szolt ez az üzenet, azok megértették.

– *Őn a Csecsenföldön elrabolt és túsul ejtett két magyar mérnök, Oláh István és Dunajszki Gábor kimenekítésében is részt vett. Mi volt a feladata?*

– A tárgyalási taktika kidolgozásában volt szerepem, és abban, hogyan folyjon a tárgyalás az elrablókkal. Illetve, az itthon maradt családtagokkal foglalkoztam, hogyan kezeljék a médiát, miről beszéljenek és miről ne.

Rövid idő alatt sokat megtudtunk az elrablókról. Azt is pontosan tudtuk, a túsok hol vannak fogva tartva.

– *Kint voltak Groznijban a helyszínen?*

– Nem, itt Magyarországon voltak olyan grozniji forrásaink, ahonnan ezt meg lehetett tudni.

– *Pénzért?*

– Nem, ehhez az információhoz nem kellett pénzt adnunk.

– *Úgy tudom, a foglyok elengedéséért viszont keményen kellett fizetni.*

– Kérdezzen mást.

– *Voltak olyan pillanatok, amikor hajszálon múlt az életük?*

– Szilveszterkor egyikőjüket ki akarták végezni. Kémény tárgyalástechnikai csatát vívtunk, hogy ne tegyék meg. Valóban egy hajszálon múlt.

– *Min például?*

– Pici, apró gesztusokon, hanghordozáson, mondatok közti szüneteken. Meglepő volt, amikor az egyik tárgyalás alkalmával egyszer csak azt mondja a grozniji: tudom, hogy maga felkészült túsztárgyaló.

– *Ezt honnan tudhatta?*

– Vagy onnan, hogy ő is profi túsztárgyaló volt, és ráismert a taktikára, vagy onnan, hogy volt hírforrásuk Magyarországon.

– *Először a groznijiak keresték a kapcsolatot magukkal, vagy fordítva?*

– Ők keresték velünk, hogy elrabolták Oláhékat. Pénzt akartak értük. És mást is.

– *Csecsenföldön ez egy megélhetési forma?*

– Egy komoly szakma. Van, aki csak foglyul ejt, van, aki fogságban tart, és van, aki csak alkudozik. Adják-veszik egymás közt a foglyokat a nagyobb nyereség reményében.

– *A tárgyalások során – nem csak a grozniji esetre gondolok – fontos, hogy maga szimpatikus legyen a másik félnek?*

– Hogyne. Megnyerő, hiteles és laza kell legyen ahhoz, hogy el tudjanak fogadni. Ezt a hangomnak is tükröznie kell. Ilyenkor általában sok levegővel beszélek, az meg-

nyugtatóbb, barnább hangszínt ad. Telefonon keresztül is mosolyogva tárgyalok; a mosoly áthallatszik a készüléken. Ahogy a stressz is. A rendőröket is így tanítom, gyakorolják is, de nem mindig megy, mert ha belül stressz van, nem lehet őszintén mosolyogni.

– Mit csinál, ha a terrorista, aki tárgyal, egyszer csak elkezd hisztériázni, üvöltözni magával?

– Vagy igyekszem megnyugtatni, abban a stílusban, vagy ha ez nem vezet sehová, elkezdek én is ugyanolyan hangerővel és indulattal beszélni, mint ő. Aztán lassan, mondatról mondatra lehalkítom és lelassítom a beszédemet, ezt ő automatikusan átveszi, majd egy idő után abban a stílusban folytatja a beszédet, ahogyan én.

– Volt olyan a praxisában, amikor kifejezetten a jó helyzetfelismerésének, tárgyalási taktikájának, empátiájának köszönhették a foglyok az életüket?

– Hogyne, sokszor.

– És olyan, hogy rossz helyzetfelismerése vagy empátiájának a hiánya okozta a túsók halálát?

– Ilyen nem volt soha, de még csak sérültek sem voltak. Azt nem mondanám, hogy azért nem halt meg soha senki a szolgálatom alatt, mert én voltam a kiváló. Azt mondanám, azért, mert a csapatunk volt kiváló. Sosem én oldom meg a helyzetet, hanem a parancsnok. Én, mint jó tárgyaló mindig a parancsnok meghosszabbított keze vagyok.

– Nem maga irányít ilyenkor?

– Nem, én tárgyaló vagyok. Fontos része a csapatnak.

– Mikor dolgozik, minek látja a másik oldalon állókat: bűnözőknek, gyilkosoknak, gazembereknek?

– Nekem soha nem bűnözőként jelenik meg a másik oldal. Mindig emberként.

– Mit érez irántuk?

– Ha az elkövetőhöz erős érzelmi szálak fűznének –

akár szeretet, akár gyűlölet – az csökkentené a racionalitásumat, gyengítené a helyzetfelismerő képességemet. Rosszszabbul dolgoznék. Mert ahogy növekszik bennem az indulati feszültség, annak arányában hagy cserben a szakmai tudásom. Olyan megtévedt embernek látom az illetőt, aki rossz eszközhez, rossz megoldáshoz nyúlt. De embernek látom, akit elfogadok.

– További sikereket kívánok.

– Köszönöm.

HETEK - Országos Közéleti Hetilap | VII. ÉVFOLYAM, 41. SZÁM | 2003. OKTÓBER 10.

Fogalmak

A Magyar Értelmező Kéziszótár alapján célszerű néhány fogalmi meghatározás tisztázása:

Terror: Erőszakos, kíméletlen módszer, eljárás a terrorgyilkosságok, merényletek, valamint a politikai harc, a megfélemlítés eszköze.

Terrorcselekmény: Politikai harcban vagy nyereségvágyból elkövetett bűncselekmény során alkalmazott erőszakos, megfélemlítő cselekedet.

Terrorista: Terrorcselekmények végrehajtója. Erőszakos, másokat megfélemlítő személy.

Túsz: A terroristák által fogva tartott személy, akivel szemben megtorlást alkalmaznak, ha követeléseiket nem teljesítik. A túsz tehát zsarolás végett fogva tartott személy. A tettesek rendszerint bevonják túszaikat az akció végrehajtásába. Abból indulnak ki, hogy a civilizált társadalomban a felelősségtudattal rendelkező ember nem vállalhat mást, minthogy a másik ember élete megmentéséért a követelést teljesítse.

A terrorcselekmény legújabb kori történetét a területi kiterjedés rendkívüli nagysága, a bűncselekmények növekvő száma, az akciók végrehajtásához rendelkezésre álló legmodernebb közlekedési eszközök, a különböző modern fegyverek, robbanóanyagok, a túszszedéssel párosuló repülőgéprablások, valamint a politikai jellegű motivációk jellemzik.

Stockholmi-szindróma: 1973. augusztusában a Stockholm Swerriges Kreditbankba egy magányos férfi lépett be felfegyverkezve, hogy bankrablást hajtsa végre. A bankrablásból 131 órán keresztül tartó túszhelyzet alakult ki. A túszok részéről sajátos viselkedést tapasztaltak, amelyet később kutatni kezdtek. A túszok az idő múlásával egyre aktívabban támogatták az elkövetőt. A Stockholmi-szindróma olyan helyzetet jelent, amikor a túszjelölt és a túsz között a fogva tartás idején érzelmi töltésű pozitív kapcsolat – azonosulás, megértés – alakul ki. Leggyakrabban a túszok azonosulnak a fogva tartójukkal, de az is előfordulhat, hogy a fogva tartók közül egyesekben alakul ki túszaik felé ez az érzélem. Ritkábban megjelenhet a tárgyaló és az elkövető között is ez a jelenség, és a tárgyaló kezd tudattalanul együtt érezni, majd védeni az elkövetőt.

Végh József szakmai önéletrajza

Iskolai végzettségek:

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola

- Kossuth Lajos Tudományegyetem pszichológia szak
- Orvos-továbbképző Egyetem klinikai felnőtt szakpszichológus

Képzettségek:

- Magyar Személyközpontú Pszichoterápiás Egyesület Pszichoterapeuta

- TA Szervezeti változás management tréner

- Neurolingvisztikus programozás practitioner és master 1973-1992 között a Pálhalmi Börtön és Fogházban dolgoztam, nevelőként, biztonsági tisztként, és pszichológusként.

1992 óta vagyónörképzésben, konfliktus-kezelő, ügyfelekkel való bánásmód tréningeket tartok, valamint 1994 óta biztonsági cégnek vagyok állandó tanácsadója. Ennek keretében vizsgáltam a sértetti magatartást, az elkövetői megfontolásokat, végrehajtási módokat.

A Rendőrség Különleges Szolgálatánál eltöltött 8 év alatt az állományt választottam ki speciális feladatokra, felkészítettem a túsztárgyalásra, a válságkezelésre, és több kiemelt túsz ügyben tárgyaltam. Segítettem nehezebb bűnelkövetők esetében a kihallgatás megtervezését, végrehajtását, illetve kiképzéseket tartottam ebben a témakörben.

2001. évben nyugdíjba mentem és ettől kezdve a BM Nemzetközi Oktatási Központjában (közismert nevén FBI Akadémia) tréningeket tartok, így például ENSZ missziókba való felkészítés

során, illetve nemzetközi rendőri válságkezelő tréningeket tartok.

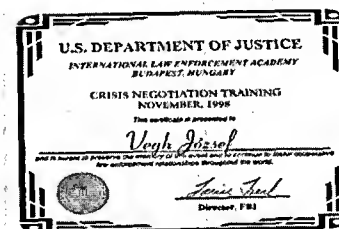
Intézkedés lélektaktikai tréning módszert dolgoztam ki bankoknak, fegyveres és más extrém stressz helyzeteknek a kezelésére, valamint szervezetfejlesztő tréningeket vezetek.

Több száz tisztet készített fel válságkezelésre és túsztárgyalásra

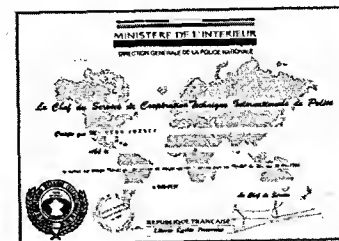
2004 szeptemberében tanácsadóként és tárgyalóként visszahívtak a Terrorelhárító Szolgálathoz.

Fogadás Berkési Ferenc születésnapja alkalmából

Egy amerikai és egy francia tanfolyam elvégzését igazoló oklevelek

Rendőrkollegákkal

Javaslat az olimpikonoknak

Viselkedési javaslatok terrorfenyegetettség esetére

Bevezető gondolat: A terrorcselekmények egyik célja a félelemkeltés, ezért a félelem megélésével és kifejezésével a terroristák célba értek.

Elkövetési mód	Bomba	Fegyveres támadás	Emberrablás
Fenyegetettség esetén követendő viselkedési szabályok	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kerülni javasolt a nagy rendezvények, megmozdulások helyszíneit. 2. Lehetőség szerint nem célszerű együtt mozogni a különösen veszélyeztetett nemzetek tagjaival. 3. Javasolt elvegyűlvé közlekedni a helyi lakosokkal, illetve, ha valahonnan váratlanul eltűnnék a helyiek, önöknek sem tanácsos ott maradni. 4. El kell kerülni a magányos csomagokat, és jelezni a biztonsági szakemberek. 5. Célszerű mellék útvonalon haladni, illetve jó, ha van alternatív útvonal is. 6. Gépkocsival való közlekedés esetén jegyezzék meg, hogy milyen módon hagyták a helyszínen. Ettől eltérő tapasztalat esetén ne nyissák ki, és ne szálljanak be az autóbába. Ha van biztonsági szakember a helyszínen körül, vagy más módon ellenőriztessék le a járművet. 7. Rejtő öltözetű embert javasolt elkerülni 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Általában nem jelentik be, ezért megelőzni sem lehet, bár itt is fontos, hogy tömegben helyezkedjenek el. 2. Furcsán viselkedő, fegyver elrejtésére alkalmas öltözetű embert kerülni kell. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Társak, vagy a biztonsági ember tudjon arról, ha valaki eltávozik a csoporttól. A pontos címet, elérhetőséget fontos megadni. 2. A biztonsági szakemberek, vagy a társaknak célszerű megadni három olyan bizalmas egyéni élettörténetet, becenevet, ami alapján esetleg be lehet azonosítani az elrabolt személyt.

Támadás alatti viselkedési szabályok	1. Robbanás esetén	1. A támadás pillanatában meg kell merevedni, utasításig nem mozogni.	1. A támadás pillanatában a fegyveres támadásnál követendő szabályok szerint kell eljárni.
	<ol style="list-style-type: none"> 2. Menekítés esetén a hatóság útmutatását kell követni. 3. A sokkos állapotba lévő társakat vigyék magukkal. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Az elkövető utasításainak eleget kell tenni: mindig csak annyit, amennyit mondanak, se többet, se kevesebbet. 3. A kezeket a fej mellé kell felernelni. 4. Ha nem érti, mit mondanak, kövesse a helyiek viselkedését. 4. Lövéldözés esetén ne feküdjek a földre, és ne álljanak a talpukba. 5. Ne érdeklődjenek az elkövetők 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Fogságban nem szabad megalázkodni, rátarti módon viselkedni, és hisztizni sem. 3. Célszerű az együttműködés. 4. Ragaszkodni kell, ahhoz, hogy a kezük meg legyen kötözve, a szemük legyen bekötve. 5. Könnyen teljesíthető apró szveséget célszerű alkalmanként kérni.

Ezt a listát a magyar olimpiai csapat tagjai kapták 2004 nyarán. „ELIT” Európai Lélektani Intézet Kft. összeállítása.

Javasolt irodalom:

- Pease, Allan, Testbeszéd, Park, Budapest, 1989.
- BENEDEK I.**, Az ösztönök világa, Minerva, Budapest, 1987.
- ARONSON**, Elliot, A társas lény, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1987.
- CSÁNYI V.**, Magatartásgenetika, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977.
- BERNE**, Eric, Emberi játszmák, Gondolat, Budapest, 1984.
- BERNE**, Eric, Sorskönyv, Háttér Kiadó, Budapest, 1997.
- Dr. HEINZ**, Félelem és pánik, Trivium Kiadó, Budapest, 1997.
- JÁRÓ K.**, Játszmák nélkül, Helikon, Budapest, 1999.
- ROSE**, Steven, A tudatos agy, Gondolat, Budapest, 1983.
- SZABÓ K.**, Kommunikáció felsőfokon, Kossuth, Budapest, 1997.
- SZÉKY P.**, Állat az állatnak üzen, Natura, Budapest, 1986.
- TANNENBAUM, P.H.** A televíziózás szociálpszichológiája, Tömegkommunikációs Kutatóközpont, Budapest, 1985.
- TIRNGER L.**, A gyógyító beszélgetés, Magyar Viselkedéstanulmányi és Kognitív Terápiás Egyesület, Budapest, 1990.
- MAYER**, Franz: 2001. szeptember 20-21-én tartott szeminárium anyaga

Tartalomjegyzék:

Előszó	5
Tárgyalások zsarolókkal	9
„Nem vagyunk profik”	11
Túszok a tanárban	29
Az első hazai gyermekrablás	54
A második gyermekrablás	61
A kínai gyermekrablás	76
Túszul ejtett taxis	81
Elszánt elítéltek	103
A Big Brother valóságshow	113
Munkám a Big Brother házában	115
Túszok, túszejtők viselkedése	133
Túsztörténelem	135
A túsz érzelmi állapotai	137
Sikeres túszmagatartási formák	139
A túszejtők típusai	144
Mi vezérli a terroristákat	147
Cikkek	155
Fogalmak	170
Végh József szakmai önéletrajza	171
Képek	173
Javaslat az olimpikonoknak	174
Javasolt irodalom	176

X 8366

Végh József - Selmeczi Balázs

A terror Könyve

Túsdrámák, börtönlázadások

Hogyan lehet leszerelni a börtönök lázadóit, a zsarolókat, a túszejtőket? Miként viselkednek a nehézfiúk és mi, átlagemberek válsághelyzetekben?

Végh József, a Big Brother ház és a készenléti rendőrség különleges alakulatának pszichológusa a vér nélküli megoldások mestere.

A széles nyilvánosságot eddig még nem kapott történetek főszereplője adja közre a közelmúlt legizgalmasabb eseteit.

Szenzációs könyv, amely arra is megtanít, hogyan viselkedjünk, ha magunk válunk akaratlan résztvevőivé bankrablásnak, utcai lövöldözésnek. Önnel is megeshet bármikor...

Budapest
Print

ISBN 963-695-163-2

Ár: 2498 Ft

ZSARU

Végh József - Selmeczi Balázs

A terror Könyve

Túszdrámák, börtönlázadások

BUDAPEST- PRINT